

Ο Κ. Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙΤΑΙ
ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

75

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 20 Φεβρ. (Τη-
λεγράφημα τοῦ ἀνταποκρι-
τοῦ μας κ. Α. Μιτσίδου).

Τὸ ἀπόγευμα τῆς χθὲς ὁ
συμπατριώτης μουσικὸς κ.
Σόλων Μιχαηλίδης ἔκαμε
λίαν ἐνδιαφέρουσαν καὶ ἐμ-
περιστατωμένην διάλεξιν πε-
ρὶ μουσικῆς ἐνώπιον πολυ-
πληθοῦς ἀκροατηρίου εἰς τὸ
Τρίνιτυ Κόλλεϊτζ τοῦ Λον-
δίνου.

Τὸ ἀκροατήριον, ὅπερ πα-
ρηκολούθησε μετὰ μεγίστης
προσοχῆς τὸν κ. Μιχαηλίδην,
ἐχειροκρότησε αὐτὸν ἐνθου-
σιωδῶς μετὰ τὸ πέρασ τῆς
διαλέξεώς του. "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ"

ΚΡΑΤΙΚΗ 77
ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Το πρόγραμμα της συμφωνικής συναυλίας της Δευτέρας που διηύθυνε ο κ. Φ. Οικονομίδης παρουσίαζε ενδιαφέρον για τον καταρτισμό του. Με μόνη τη διαφορά πώς προτιμότερο θα ήταν η συναυλία να «έκλεινε» με την «είσαγωγή των Αρχιτραγουδιστών της Νυρεμβέργης» του Βάγκνερ που κατείχε την πρώτη θέση στο πρόγραμμα. Ύστερα από τις μεγαλοπρεπείς κι' επιβλητικές αρμονίες του Βάγκνερ με την ήχητική λάμψη των χάλκινων οργάνων, η «Σερενάτα στη Μουσική» του σύγχρονου Άγγλου συνθέτη Βώγκαν Ουίλλιαμς μάς έδωσε μιὰ αντίθετη ατμόσφαιρα γεμάτη από ποίηση και λυρισμό που στην έκτελεση κι' επιτυχία της συνέβαλε πολύ με το σόλο βιολί (πολύ καλά παιγμένο) ο κ. Βύρων Κολάσης. Το έργο του Ουίλλιαμς δίχως να έχει αρμονικές ή ορχηστρικές ακρότητες, διατηρείται στα πλαίσια της συντηρητικής σχεδόν και λίγο έμπρεσσιονιστικής σχολής κι' αφίνει μιὰ εὐχάριστη λυρική εντύπωση που το κοινό υποδέχθηκε με εκτίμηση.

Σύμφωνα με την καθιερωμένη πια άρχη να εκτελείται και ένα ελληνικό έργο ο κ. Οικονομίδης μάς παρουσίασε τη συμφωνική εικόνα «Ιοπανηγύρι της Κοκάβας» (έμπνευσμένη από το «Δωδεκάλογο του Γούφτου» του κ. Κ. Παλαμά) σε πρώτη έκτελεση του Κύπριου συνθέτη και μουσικολόγου κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη. Ο συνθέτης είναι γνωστός κι' από άλλα συμφωνικά έργα του όπως επίσης κι' από το αξιόλογο μουσικολογικό — θεωρητικό έργο του «Αρμονία της σύγχρονης Μουσικής» που για τη μουσική μας βιβλιογραφία είναι ένας σταθμός.

Στο «Πανηγύρι της Κοκάβας» νομίζουμε πως δεν ανταποκριθήκα στα επεξηγηματικά λόγια που αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα. Το έργο βέβαια είναι καλογραμμένο και έχει ενδιαφέρον. Δυστυχώς όμως το κύριο μοτίβο, που όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα παρουσιάζεται αρχικά στο άγγλικό κόρντο, περνάει κατόπιν στα έγχορδα... κτλ. Δεν μπορέσαμε να το χωρίσουμε. Ίσως να ήταν ζήτημα ενεργηστρωσης ή δυναμικού τονισμού, κι' έτσι δύσκολα το παρακολουθήσαμε στις μεταλλαγές και στο ξετύλιγμά του. Πάντως τη σύνθεση αυτή διακρίνει εθγενική διάθεση και συντομία, πράγμα άσυνήθιστο σε πολλά άλλα ελληνικά έργα. Ακόμα υπάρχει και κάποιο ελληνικό χρώμα με τη χρησιμοποίηση αρχαίων και βυζαντινών τρόπων. Ο κ. Οικονομίδης μάς έδωσε μιὰ πολύ καλή έκτελεση της γνωστής και πολυεκτελεσμένης 5ης Συμφωνίας του Μπετόβεν. Αν εξαιρέσουμε μερικές αστάθειες στα έγχορδα, στα πιτσικάτα του Σκέρτσου, ο μαέστρος παρουσίασε τις μουσικές φράσεις με την απαιτούμενη πλαστικότητα και τις διάφορες δυναμικές αντιθέσεις πολύ πειθαρχημένες που άλλωστε είναι απαραίτητες για να χρωματιστούν τα σκιάφωτα του έργου. Το «χτύπημα της Μοίρας» που αρχίζει και κυριαρχεί σ' όλο το πρώτο μέρος της 5ης Συμφωνίας δεν κατόρθωσε να λυγίσει την ηρωική ψυχή του μεγάλου μουσουργού που δεν πρόδωσε ποτέ την τέχνη του και δεν την σκλάβωσε, γιατί σαν άρχη στα έργα του και στη ζωή του είχε, όπως κι' ο ίδιος έλεγε, «Πάνω απ' όλα αγάπη στη Λευτεριά».

Τετάρτη, 30 Ιουλίου 1947

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Συναυλία τῆς Κρα- τικῆς Ὀρχήστρας

76

Ὅπως συνήθως, ὁ κ. Φ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδωσε προχθές, ἕνα ὠραῖο καὶ πει- κίλο πρόγραμμα, πού οἱ καλοί μουσι- κοὶ τῆς ὀρχήστρας μ' ὄλες τίς δυσμε- νεῖς συνθήκες τῆς ἐπικρατοῦσης τροπι- κῆς θερμοκρασίας ἀπέδωσαν με ἀληθινὸ ἠρωϊσμό, ἐξαιρετικὰ καλά.

Ἡ περίφημη Εἰσαγωγή στοὺς «Ἄρχι- τραγουδιστὰς τῆς Νυρεμβέργης» τοῦ Βάγνερ παίχθηκε μὲ τὴ ρυθμικὴ ἀκρί- βεια καὶ τὴ λεπτομερειακὴ ἀνάλυσι καὶ ἀνάδειξι ὄλων τῶν κυριωτέρων θεμάτων τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ ἀριστουργήματος, τῆς τελειότερας ἴσως συμφωνικῆς σελί- δας πού εἰραφε ὁ γίγας τοῦ Μπαυροῦτ.

Τὴ «σερενάτα» τοῦ Αγγλοῦ συνθέτου Βώγκαν Οὐίλλιαμς τὴν εἶχαμε ἀκούσει, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, πρὸ δύο ἐτῶν, ὑπὸ τῆ διεύθυνσι τοῦ Ἄγγλου ἀρχιμουσικοῦ κ. Κίξς, ὅπως εἶχε ἀρχικῶς γραφῆ μα- ζι μὲ τραγοῦδι καὶ μὲ τὴ σύμπραξι τῆς κ. Φραγκιά-Σπηλιοπούλου καὶ μᾶς εἶχε προξενήσει ζωηροτάτη ἐντύπωσι. Προ- χθές ἐδόθη, γιὰ πρώτη φορά ἐδῶ, με δια- σκευὴ ἀποκλειστικὰ γιὰ ὀρχήστρα. Δὲν ἔχομε τὴν ἀντίληψι πῶς τὸ ὠραῖο αὐ- τὸ ἔργο, πού ἀποτελεῖ ἕνα μουσικὸ ἐ- πεισόδι τῆς παρτισιὸν πού εἰραφε ὁ Ἄγγλος συνθέτης, γιὰ νὰ συνοδεύη τὸ Σαιξπήρειο δράμα «Ἐμπορος τῆς Βενε- τίας», ἐκέρδισε μὲ τὴ διασκευὴ αὐτή.

Πάντως ἀκούστηκε εὐχάριστα καὶ ἐ- χειροκροτήθηκε ζωηρὰ Ἡ ὠραῖα περι- γραφικὴ μουσικὴ εἰκόνα ἐμπνευσμένη ἀ- πὸ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ Κ. Παλαμά, πού μᾶς ἔδωσε μὲ τὸν τίτλο: «Τὸ πανηγύρι τῆς Κακάδας» ὁ Κύπριος διακεκριμένος συνθέτης καὶ μουσικολό- γος κ. Σόλων Μιχαηλίδης, μᾶς ἔκανε ὅπως καὶ τὴν πρώτη φορά πού τὴν ἀκού- σαμε, τὴν ἴδια καὶ ἀκόμα πιὸ ἐντονη ἐντύπωσι. «Τὸ πανηγύρι τῆς Κακάδας» εἶνε ἕνα ἔργο πού πλουτίζει τὴν ἐλληνι- κὴ μουσικὴ παραγωγή καὶ τιμᾶ τὸν συν- θέτη.

Στὸ 2ο μέρος τῆς συναυλίας ἀκούσα- με μιὰ εὐλαδικὴ ἐρμηνεῖα τῆς 5ης συμ- φωνίας τοῦ Μπετόβεν, ἡ ὁποία ὅπως πάντα ἐνθουσιάζει τὸ κοινὸ.

Ἡ Λίλα Λαλαοῦνη στὸ Παρίσι

Μία ἐγκύκλιος τοῦ γνωστοῦ Γάλλου μουσικοῦ Πράκτορος Κίςγκεν, πού διορ- γανώνει στὴ γαλλικὴ Πρωτεύουσα τίς συναυλίες μεγάλων καὶ φθασμένων καλ- λιτεχνῶν, μᾶς προειδοποίησε πῶς ἡ Ἐλ- ληνὶς καλλιτεχνίς τοῦ πιάνου κ. Λίλα Λαλαοῦνη, πού ἀπὸ μηνῶν βρίσκεται στὸ Παρίσι, μὲ ἐξέχουσα θέσι στοὺς ἐ- κεί καλλιτεχνικοὺς κύκλους, θὰ ἔπαιζε στὴν Αἴθουσα Ἐρᾶρ μὲ μεγάλη ὀρχή- στρα καὶ μὲ εἰδικὴ μετάδοσι ἀπὸ τὸν παρισινὸ κρατικὸ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ, τὸ κοντσέρτο σὲ μι ἐλ. τοῦ Λίστ. Φυσι- κὰ δὲν ἀφήσαμε τὴν τόσο σπάνια εὐκαι- ρία, νὰ ἀκούσωμε τὴν συμπατριώτισσά- μας, τῆς ὁποίας ἡ φήμη εἶνε πιὰ ἀπὸ καιρὸ διεθνῆς καὶ τὴν ὥρα πού μᾶς ση- μείωνε τὸ μήνυμα τοῦ Κίςγκεν βρισκό-μασταν ὄχι χωρὶς κάποια συγκίνησι, ἐμ- πρὸς ἀπὸ τὸ ραδιόφωνό μας.

Βέβαια, ἡ μετάδοσις ἀπὸ τὸ Παρίσι δὲν εἶνε εὐκολὴ καὶ εἶδαμε καὶ πάθαμε γιὰ νὰ βροῦμε τὸ κατάλληλο κύμα πού θὰ μᾶς ἔφερνε στὰς Ἀθήνας τοὺς γνώ- ριμους ἤχους τοῦ ἔργου τοῦ Λίστ ζων- τανεμένους κάτω ἀπὸ τὰ θαυμαστὰ δά- κτυλα τῆς ἀπαράμιλλης πιανιστρίτσας μας.

Τὴ Λίλα Λαλαοῦνη ἐπλαισίωσαν στὴν ἴδια συναυλία ὁ διάσημος Γάλλος φλα- ουτίστας Λερουά μὲ ἕνα κοντσέρτο τοῦ παλαιοῦ Γάλλου συνθέτη Λεκλέρ. Ἐδίνε- το ἐπίσης καὶ μ' ἕνα σημαντικὸ ἔργο ὁ Γάλλος συνθέτης, πρῶτο βραβεῖο Ρώ- μης: Ἀλφρέδος Μπασελέ. Καὶ ἀναφέρω αὐτὸ, ὡς δεῖγμα τῆς μεγάλης ὑπολήψε- ως τοῦ παρισινοῦ μουσικοῦ κόσμου γιὰ τὴν Ἐλληνίδα καλλιτέχνηδα, ἡ ὁποία, ἂς προσθέσωμε, μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ ὑπερηφάνεια θὰ παίξη τὸν Ὀκτώβρι- ος τίς μεγάλες συμφωνικὲς συναυλίες Λα- μουρᾶ, ὅπως τῆς τὸ ἐξήτησαν, τὸ κον- τσέρτο τῆς γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα, μὲ τὴ διεύθυνσι τοῦ Ἄλμπέρ Βόλφ, τοῦ γνωστοῦ καὶ στὰς Ἀθήνας, διασήμε- νοῦ Γάλλου ἀρχιμουσικοῦ.

Γιὰ τοὺς λοιποὺς ἐκλεκτοὺς Ἕλληνας μουσικοὺς καλλιτέχνους πού τελειοποι- οῦνται τώρα στὸ Παρίσι, θὰ ἀσχοληθῶ σὲ προσεχῆς μου σημείωμα.

Ἡ ἐνόργανος μουσικὴ

τῆς Ἐκκλησίας μας

Ὁ ἐκλεκτὸς χρονολόγος τοῦ «Βήμα- τος» κ. Π. Παλαιολόγος πού κανένα κοι- νωνικὸ ζήτημα δὲν ἀφήνει ἀσυγκίνητο καὶ ἀδιάφορο, μοῦ δίνει τὴν ἀφορμὴ νὰ προσθέσω λίγα λόγια γιὰ τὸ ζήτημα τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὄργα- νου στίς ἐκκλησίαις μας.

Κατὰ τὸν ἐορτασμὸ τῆς ἑκατονταετη- ρίδος τῆς Ἐπαναστάσεως, ὡς μέλος τῆς τότε συσταθείσης ἐπιτροπῆς, εἶχα τὴν εὐκαιρία καὶ τὴ μεγάλη τιμὴ νὰ γί- νω δεκτὸς σὲ συνεργασίᾳ ἀπὸ τὸν ἐκ- κλησιαστικὸν ἱεραρχὴ Μελέτιο Μεταξάκη, ὁ ὁποῖος μεταξὺ ἄλλων μὲ ἐβεβαίωσε πῶς ἕνα ἀπὸ τὰ μελήματά του ὡς ἀρχιεπι- σκόπου Ἀθηνῶν, θὰ ἦταν νὰ «ἀποκατα- στήσῃ» στίς ἐλληνικὲς ἐκκλησίαις τὸ ὄρ- γανο «orgue», τοῦ ὁποῖου ἡ ἀπαγόρευ- σις ὀφείλεται κατὰ στενοκεφαλιά ἀμαθῶν καλογηρῶν».

Τὰ ἀνωτέρω ἀπάνω-κάτω εἶχα γράφει καὶ ἄλλοτε, δὲ θυμοῦμαι ἀκριβῶς πότε, σ' ἕνα γράμμα μου πρὸς τὸ «Βήμα».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΟΥΔΑΣ

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Τόσος

78

ΥΠΟ ΤΟΝ ΒΑΒΑΓΙΑΝΝΗ

Ἡ μετάθεσις τῆς τακτικῆς συ-
καλλίας τῆς Κρατικῆς ἀπὸ τὴν
Κυριακὴ τὸ πρῶν ἐπὶ ἀπόγευμα
τῆς Δευτέρας μᾶς ἔκανε νὰ θυ-
μηθοῦμε κάποιους καλοὺς πα-
ληοὺς καιροὺς συνάμα ὁμῶς εἶδα
με καὶ εἰθρώπους γιὰ τοὺς ὁποί-
ους ἡ πρῶνὴ Κυριακάτικη ἔξο-
δος εἶναι ἀνεφικτὴ νὰ γαίρωνται
ποῦ ἐπὶ τέλος μιὰ δίνωμάλια τοὺς
ἐπίτρεπε ν' ἀκούσουν κι' αὐτοὶ
λίγο καλὴ μουσικὴ. Καὶ οἱ φι-
λομουσοὶ αὐτοὶ μᾶς ἐπονέλασαν
τὸ ἴδιον αἴτημα μὲ τὴν παράκλη-
σιν νὰ τὸ διαβιβάσουμε στὴ διεύ-
θυνσιν τῆς Κ. Ο. : Νὰ δίνωνται
οἱ Συναυλίαι ὅπως τὸν παλῶ
καιρὸ : ἡ Γενικὴ Δοκιμὴ τὴν Κυ-
ριακὴ τὸ πρῶν ἡ Συναυλία τῆ
Δευτέρα τὸ ἀπόγευμα

Τὸ πρόγραμμα ἀρχίζει μὲ τὴν
εἰσαγωγὴν τοῦ «Φιντέλιο» ποῦ
καθὼς εἶναι γνωστὸ εἶναι ἡ τέ-
λευτη εἰσαγωγὴ ποῦ ἔγραψε γιὰ
τὴ μοναδικὴν του ὄπερα ὁ Μπε-
ρόβεν καὶ ποῦ ἀντιθέτως μὲ τίς
ἄλλαις τρεῖς καὶ ἰδίως τὴ μεγα-
λειώδη «Λεονώρα» ὅπ' εἶναι 3
εἶναι ἓνα ἔργο χωρὶς βαθύ τε-
λεολογικόν, ζωρὸ καὶ ἐπιπαισι-
ακὸ ἔργο περιστάσεως εἰς τὴν
ἐλὸς πρόβλημα γιὰ τὸ δράμα ποῦ
ἴ ἀκολουθήσῃ καὶ ποῦ στὶς πρῶ-
τες του σκηνῆς δὲν ἔχει ἀνάμει-
ξιματα τὸ δραματικὸ ἀλλὰ μὲ-
τὰ τοῦ γαρούμενο καὶ τὸ παιγι-
διόφυκε. Ἐστὶ αὕτη ἡ τετάρτη
εἰσαγωγὴ ἔχει τὴ θέσιν τῆς μᾶλ-
λον ἐπὶ θέατρο παρὰ ἐπὶ σκηνῆς
καὶ χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ θελω νὰ
τῶ ὅτι δὲν τὴν ἀκούσαμε ἕχα-
ριστὰ μὲ τὴν γεμάτην ζωηρότητα
καὶ ῥομὴν ἐρμηνείας τοῦ κ. Βαβα-
γιάννη

Μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ἀκού-
σαμε τὸν κ. Δ. Μαρῆ νὰ ἐρμη-
νεύῃ μὲ σπείρη μουσικότητος καὶ
πνεύματος ὅσο καὶ βαθεῖα εὐαισθη-
σία τὸ 1ο Κοντσέρτο πιάου τοῦ
Μπετόβεν ποῦ παίζεται ὅταν εἰ-
σπικασμένο ἀπὸ τὰ νεώτερα ἀ-
μελῆματα τοῦ καὶ ἰδίως τὸ πέμπτον
ἢ τεχνικὴ τοῦ «Μαρῆ» εἶναι
ἐννοεῖται ἔκθεσις, τίμια θάβηλα
ἀπὸ πῶς, χωρὶς δεξιότητες ἐκ-
παιθήσεις καὶ ὀδηγημένην τάντα
ἐπὶ τὸ μουσικὸ ἔνστικτον τοῦ καλ-
τέχνου μὲσον πρὸς τὸ σκοπὸν
Ἐπὶ τὴν τεχνικὴν λογαριάζω καὶ
τὸν βελουδένην ἦχον τοῦ κ. Μα-
ρῆ Μόνο ποῦ σὲ ὀρισμένες στι-
μιὰς θὰ ζητοῦσα περισσότερη
ἰσχύος. Μὲ τὴν προσεκτικὴν καὶ
γεμάτην πνοὴν συνοδείας τοῦ κ.

Βαβαγιάννη ἡ ἀπόδοσις πῆρε
μορφὴ ἀληθινῆς ἐρμηνείας καὶ
τόσο ὁ Μακρῆς ὅσο καὶ ὁ ἀρ-
χιμουσικὸς χειροκροτήθηκαν θερ-
μότερα.

Τὸ «Πρῶνὸν Ἐύφημον» τοῦ Κυ-
πρίου συνθέτου κ. Σόλωνος Μι-
χαηλίδου ἀνεξάρτητα ἀπ' τὸ κεί-
μενον ποῦ τὸ ἐμπνέει — εἶναι τὸ
τρίτον μέρος τοῦ Συμφωνικοῦ
Ποιήματος «ἡ Ζωὴ ἐν Τάφῳ» κα-
τὰ τὸ ὁμώνυμον ἔργο τοῦ Μυρσίνου
Λι — εἶναι μιὰ ὡραία συμφωνι-
κὴ σελίδα μὲ ἐντονη περιγραφικ-
κὴ θύναμιν καὶ πολὺ λυρισμόν.
Νομίζω ὁμῶς πῶς δὲν εἶναι σω-
στὸ νὰ κόβεται ἔτσι ἓνα ἔργο
ποῦ ἀποτελεῖ ἓνα σύνολον καὶ θὰ
ἔπρεπε νὰ βοηθῆ ὀλόκληρον
Ἐπισημαίνεται κι' ἔτσι τὸ ἔργο
τοῦ κ. Μιχαηλίδου χειροκροτήθη-
κε μὲ μεγάλη ἐγκαρδιότητα καὶ
σ' αὐτὸ συνέτεινε φυσικὰ καὶ ἡ
ἐκφραστικὴ ἐρμηνεία τοῦ κ. Βα-
βαγιάννη.

Τὸ πρόγραμμα συνεπλήρωσε ἡ
Δεύτερη Συμφωνία τοῦ Μπορον-
τίν ποῦ εἶναι καθὼς εἶναι γνω-
στὸ ἓνας ἀπ' τοὺς «Πέντες» πε-
ρίφημος Ρώσους μουσικοὺς ποῦ
ἀναμορφώσανε τὴν ῥωσικὴν μου-
σικὴν δίνοντάς τῃς ἐθνικὸν πνεῦ-
μα. Ἄν ὁ Μουσόργσκυ εἶνε ὁ
πρὸς μεγαλοφυῆς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς
«Πέντες» — οἱ ἄλλοι τρεῖς εἶνε ὁ
Μπαλακίρεφ ὁ Κουί καὶ ὁ Ρίμ-
σκυ — Κορσακῶφ — ὁ Μπορον-
τίν εἶνε ὁ πρὸς συμφωνιστῆς: ἡ-
γετὴν θαυμάσια αὐτὸς ὁ πυκνὸς
ὄγκος τῆς ὀργήσεως του ποῦ
παρ' ὅλη τὴν παυκνότητά του ἄ-
φινει τόσο διάφορες καὶ καθάρι-
ες τίς διάφορες μελωδίαις καὶ τὰ
ὅμοια θέματα — μεγάλα καὶ μι-
κρότερα — ποῦ διατρέχουν τὸ
ἔργο ἐξελίσσονται ἀναπτύσσον-
ται συμπλέκονται μὲ τόσο πρω-
τότυπη τέχνη. Καὶ εἶναι ὡραία
αὕτη ἡ μουσικὴ μὲ τὸν πρωτόγονον,
πολλὰς στιγμῆς βάρβαρον γαρ-
ρακτικὸν τῆς μὲ τοὺς ἰδιόρρυθ-
μους πολεμικοὺς ρυθμοὺς τοῦ
«Σκέρτσου» μὲ τὸν σεμβασμὸν τοῦ
Ἄντάντε μὲ τὸ γαρούμενον φε-
νάλε ὅπου τόσο πετυχημένα ὁ
Μποροντίν ὀμοιμεῖται τὰ ῥωσι-
κὰ λαϊκὰ ὄργανα. Ὁ κ. Βαβα-
γιάννης ἔθεσε μιὰ λαμπρὴ ἐρμη-
νεῖαν νεύρωσιν, πλαστικὴν γεμάτην
παλμόν. Τὸ κοινὸν συναρμολογικὸν
χειροκρότησιν τὸν ἀρχιμουσικόν
καὶ ὅλους τοὺς μουσικοὺς μὲ ξε-
χωριστὸ ἐνθουσιασμόν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΑΛΟΥΝΗ

ἸΡΑΙΑ ΔΙΑΝΤΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΩΡΑΙΑΝ

79

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΝ

ΛΕΜΕΣΟΣ 31 (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας) — Ἡ Ἐνωσις Ἑλλήνων Μουσουργῶν, δι' ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὸν κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην, ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τοῦ προέδρου αὐτῆς κ. Δ. Λεβίδη καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως κ. Α. Εὐαγγελιάτου ἀγγέλλει λῆψιν Λ.36.15.2, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Μιχαηλίδης ἀπέστειλε ἐξ ἐράνων διενεργηθέντων τῇ πρωτοβουλία του.

Ἡ ἐπιστολή ἐπίσης ἀναφέρει : «Μὲ ἀληθινὴν συγκίνησιν ἐδιαβάσαμεν τὸ γράμμα σας πὺν ἔμαρτυροῦσε ὅτι στές τρομερὲς καὶ τραγικὲς μέρες πὺν ἔπεράσαμεν, ἡ σκέψις σας ἦτανε κοντά μας. Ἡ ὠραία σας πρωτοβουλία καὶ ἡ φροντίδα τοῦ ἐράνου γιὰ τὸ ταμεῖον τῆς Ἐνωσις Ἑλλήνων Μουσουργῶν», σᾶς τιμᾶ ξεχωριστὰ. Ἐκφράζομεν σὲ σᾶς ἰδιαιτέρως ἀλλὰ καὶ σὲ ὄλους πὺν εἶχαν τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν νὰ λάβουν μέρος στὸν ἔρανον, τὴν εὐγνωμοσύνην μας».

—οοοXXXοοο—

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

80

Ἄπ' τῆ στιγμῆ, πού ὡς λαϊκό σύνολο θὰ μάθουμε νὰ ἐκτιμοῦμε καὶ νὰ ἐνθαρρύνουμε τοὺς πνευματικούς μας ἐκπροσώπους, ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξία καὶ τὴ δράση τους, κάνουμε ἓνα βῆμα πρὸς τὴ δημιουργία μιᾶς σταθερῆς ὅσο καὶ γόνιμης πνευματικῆς ζωῆς στὸν τόπο μας. Κι' ὅταν ἀκόμα δὲν ξαίρουμε τὸ ἔργο τους—γιατὶ δὲν συνηθίσαμε νὰ παρακολουθοῦμε συστηματικὰ τὶς βασικὲς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ μας—οὔτε καὶ εἴμαστε σὲ θέση κάποτε νὰ ἐμβαθύνουμε σ' αὐτὸ γιατί μᾶς λείπει ἡ σχετικὴ καλλιέργεια καὶ μόρφωση, θὰ προχωρούσαμε ἓνα βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός ἂν δείχναμε τοῦλάχιστο τὴν ἔφεση, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν καλὴ διάθεση νὰ γνωρίσουμε αὐτὸ τὸ ἔργο, καταβάλλοντας κάθε δυνατὴ προσπάθεια.

Ξεκινώντας ἀπ' τὴν ὀρθὴ αὐτὴ ἀρχή, ἐπισύρω τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ μας πάνω στὴν ἐργασία καὶ τὴ φωτεινὴ δράση τοῦ μουσικοσυνθέτη μας κ. Σολ. Μιχαηλίδη, πού τώρα βρίσκεται στὸ Λονδῖνο δουλεύοντας γιὰ τὴν εὐρύτερη κι' ἀνώτερή του μόρφωση, παρ' ὅλον ὅτι μὲ τὶς προηγούμενες σπουδές του εἶχε φτάσει σὲ μιὰν ἀξιοζήλευτη βαθμίδα στὴν ἀτέλειωτη κλίμακα τῆς Τέχνης.

Ὅταν ὁ ἀκούραστος αὐτὸς συνθέτης καὶ μουσικολόγος εἶχε ἐκδώσει μὲ ἀφάνταστους μόχθους καὶ θυσίες τὴ δίτομη «Ἀρμονία» του, τὸ γεγονός πέρασε στὴν ἀρχή, γιὰ κάμποσο καιρὸ, ἀπαρτήρητο στὸν τόπο μας. Πέρασε σὰ μιὰ κοινὴ, συνηθισμένη ἐκδοσὴ, στὴ στήλη τῶν «Κοινωνικῶν» καὶ γράφτηκαν γιὰ τὴ μνημειώδη αὐτὴ δημιουργία τὰ τυπικὰ ἐκεῖνα λόγια καὶ «κομπλιμέντα», πού δὲν προσφέρουν τίποτα οὔτε καὶ στὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο οὔτε καὶ στὸ κοινό.

Ἄπὸ λιβανίσματα καὶ κοσμικὲς γλυκανάλατες φιλοφρονήσεις—πού ἐξισώνουν τὴν ἀληθινὴ ἀξία μὲ τὴν ἀσημαντικότητῃ ἢ τὴ μετριότητα, καὶ τὸν παράγοντα τοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὴν «χαριτόβρυτον δεσποινίδα» τῆς «ὑποσχέσεως γάμου» ἢ μὲ τὸν «πολύκλαυστον νεκρό» κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «πένθη»—ἀπὸ τέτοια φληναφήματα καὶ γραπτὰ μειδιάματα ἔχουμε τόσο συνηθίσει, πού καταστήσαμε νὰ θεωροῦμε ἐπισημὰ καὶ ὑποτιμητικὴ τὴ θέση ὅποιου ἀνθρώπου μὲ ἀξία περιβάλλεται ἀπὸ δαῦτα.

Κ' ἔπρεπε νάρθει ἡ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία νὰ ἐκτιμῆσει τὴ δουλιὰ τοῦ κ. Σολ. Μιχαηλίδη, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ ἀνακοίνωση τοῦ Μανώλη Καλομοίρη, γιὰ νάρθουμε κ' ἐμεῖς σὰν παπαγάλοι κορδωμένοι ἀπὸ περηφάνια νὰ ἐπαναλάβουμε ὅσα γραφτήκανε γιὰ τὸν σηνθέτη μας, ἀναδημοσιεύοντας ἀποκόμματα ἀπὸ Ἀθηναϊκὲς ἔφημερίδες. Ξοφλήσαμε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ἀδιάφορο ἂν δὲν ἐρίξουμε οὔτε μιὰ ματιὰ στὸ ἔργο, πού ἀντανεκλαστικὰ ἀναγνωρίσαμε τὴν ἀξία του.

Αὐτὴ εἶναι μιὰ πικρὴ ἀλήθεια. Καὶ ὠφελεῖ νὰ τὴν παρουσιάσουμε γυμνὴ, ἀδυσώπητη ὅπως εἶναι. Ἄν ὄχι τίποτ' ἄλλο, θὰ μπορούσαμε ὡς σύνολο διανοουμένων—καὶ ὄχι σὰν καμμιά μονάδα, πού κάποτε σαλεύει ἀπὸ τὴ θέση της γιὰ νὰ κοιτάξει τέτοια γεγονότα καὶ νὰ ὑψώσει λίγο τὴ φωνή της—νὰ προσέξουμε πραγματικὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Σολ. Μιχαηλίδη καὶ κάτι ἐπὶ τέλους νὰ κάνουμε γιὰ ν' ἀποδείξουμε πὼς ἐκτιμοῦμε τὴν ἀπ' αὐτὸν προσφερόμενη τιμὴ στὸ μικρὸ μας τόπο.

Τώρα, ὁ Κύπριος αὐτὸς ἐργάτης τῆς Τέχνης δρᾷ ἀκατάπαυτα καὶ συστηματικὰ στὴν Ἀγγλικὴ πρωτεύουσα—ἐκεῖ ἀκριδῶς

" ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ "

6/3/44.

Λευκωσία, ΠΕΜΠΤΗ

6

80

Μαρτίου 1947

ΕΦΗΜΕΡΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΞΙΑ

Ἄπ' τῆ στιγμῆ, πού ὡς λαϊκό σύνολο θά μάθουμε νά ἐκτιμούμε καί νά ἐνθαρρύνουμε τοὺς πνευματικούς μας ἐκπροσώπους, ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξία καὶ τὴ δράση τους, κάνουμε ἓνα βῆμα πρὸς τὴ δημιουργία μιᾶς σταθερῆς ὅσο καὶ γόνιμης πνευματικῆς ζωῆς στὸν τόπο μας. Κι' ὅταν ἀκόμα δὲν ξαίρουμε τὸ ἔργο τους—γιατὶ δὲν συνηθίσαμε νά παρακολουθοῦμε συστηματικὰ τὶς βασικὲς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ μας—οὔτε καὶ εἴμαστε σὲ θέση κάποτε νά ἐμβαθύνουμε σ' αὐτὸ γιατί μᾶς λείπει ἡ σχετικὴ καλλιέργεια καὶ μὀρφωση, θά προχωρούσαμε ἓνα βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός ἂν δείχναμε τούλάχιστο τὴν ἐφεση, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν καλὴ διάθεση νά γνωρίσουμε αὐτὸ τὸ ἔργο, καταβάλλοντας κάθε δυνατὴ προσπάθεια.

Ξεκινώντας ἀπ' τὴν ὀρθὴ αὐτὴ ἀρχή, ἐπισύρω τὴν προσοχὴ τοῦ κοινού μας πάνω στὴν ἐργασία καὶ τὴ φωτεινὴ δράση τοῦ μουσικοσυνθέτη μας κ. Σολ. Μιχαηλίδη, πού τώρα βρίσκεται στὸ Λονδίνο δουλεύοντας γιὰ τὴν εὐρύτερη κι' ἀνώτερή του μὀρφωση, παρ' ὅλον ὅτι μὲ τὶς προηγούμενες σπουδές του εἶχε φτάσει σὲ μιὰν ἀξιοζήλευτὴ βαθμίδα στὴν ἀτέλειωτὴ κλίμακα τῆς Τέχνης.

Ὅταν ὁ ἀκούραστος αὐτὸς συνθέτης καὶ μουσικολόγος εἶχε ἐκδώσει μὲ ἀφάνταστους μόχθους καὶ θυσίες τὴ δίτομη «Ἀρμονία» του, τὸ γεγονός πέρασε στὴν ἀρχή, γιὰ κάμποσο καιρὸ, ἀπαρτήρητο στὸν τόπο μας. Πέρασε σὰ μιὰ κοινὴ, συνηθισμένη ἐκδοση, στὴ στήλη τῶν «Κοινωνικῶν» καὶ γράφτηκαν γιὰ τὴ μνημειώδη αὐτὴ δημιουργία τὰ τυπικὰ ἐκεῖνα λόγια καὶ «κομπλιμέντα», πού δὲν προσφέρουν τίποτα οὔτε καὶ στὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο οὔτε καὶ στὸ κοινό.

Ἀπὸ λιβανίσματα καὶ κοσμικὲς γλυκανάλατες φιλοφρονήσεις—πού ἐξισώνουν τὴν ἀληθινὴ ἀξία μὲ τὴν ἀσημαντικότητᾴ ἢ τὴ μετριότητα, καὶ τὸν παράγοντα τοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὴν «χαριτόδρυτον δεσποινίδα» τῆς «ὑποσχέσεως γάμου» ἢ μὲ τὸν «πολύκλαστον νεκρὸ» κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «πένθη»—ἀπὸ τέτοια φληναφήματα καὶ γραπτὰ μειδιάματα ἔχουμε τόσο συνηθίσει, πού καταστήσαμε νά θεωροῦμε ἐπισηφελὴ κ' ὑποτιμητικὴ τὴ θέση ὅποιοι ἄνθρωποι μὲ ἀξία περιβάλλεται ἀπὸ δαῦτα.

Κ' ἔπρεπε νάρθει ἡ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία νά ἐκτιμῆσει τὴ δουλιὰ τοῦ κ. Σολ. Μιχαηλίδη, ὅστερα ἀπὸ σχετικὴ ἀνακοίνωσι τοῦ Μανώλη Καλομοίρη, γιὰ νάρθουμε κ' ἐμεῖς σὰν παπαγάλοι κορδωμένοι ἀπὸ περηφάνια νά ἐπαναλάβουμε ὅσα γραφτήκανε γιὰ τὸν σηνθέτη μας, ἀναδημοσιεύοντας ἀποκόμματα ἀπὸ Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες. Ξοφλήσαμε μ' αὐτὸν τρόπο, ἀδιάφορο ἂν δὲν ἐρίξαμε οὔτε μιὰ ματιὰ στὸ ἔργο, πού ἀντανაკλαστικὰ ἀνάγνωρίσαμε τὴν ἀξία του.

Αὐτὴ εἶναι μιὰ πικρὴ ἀλήθεια. Καὶ ὠφελεῖ νά τὴν παρουσιάσουμε γυμνὴ, ἀδυσώπητη ὅπως εἶναι. Ἄν ὄχι τίποτ' ἄλλο, θά μπορούσαμε ὡς σύνολο διανοουμένων—καὶ ὄχι σὰν καμμιά μονάδα, πού κάποτε σαλεύει ἀπὸ τὴ θέση της γιὰ νά κοιτάξει τέτοια γεγονότα καὶ νά ὑψώσει λίγο τὴ φωνὴ της—νά προσέξουμε πραγματικὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Σολ. Μιχαηλίδη καὶ κάτι ἐπὶ τέλους νά κάνουμε γιὰ ν' ἀποδείξουμε πὼς ἐκτιμούμε τὴν ἀπ' αὐτὸν προσφερόμενη τιμὴ στὸ μικρὸ μας τόπο.

Τώρα, ὁ Κύπριος αὐτὸς ἐργάτης τῆς Τέχνης δρᾷ ἀκατάπαυτα καὶ συστηματικὰ στὴν Ἀγγλικὴ πρωτεύουσα—ἐκεῖ ἀκριβῶς

πού ὑπάρχουν μούτρα ἀρνούμενα τὸν πολιτισμὸ μας—μὲ διαλέξεις, μὲ καλλιτεχνικὲς ἐμφανίσεις, γνωρίζοντας στὸ Ἑγγλέζικο κοινὸ τὴν Ἑλληνικὴ καὶ τὴν Κυπριακὴ μουσικὴ, τὸν πλοῦτο τῆς ἐθνικῆς λαϊκῆς μας μουσικῆς καὶ γενικὰ ὅσους τίτλους τιμῆς ἔχουμε νά παρουσιάσουμε ὡς ἔθνος καὶ ὡς λαὸς στὸν τομέα τῆς Μουσικῆς.

Ἀξίζει νά προσέξουμε τὴ θετικὴ αὐτὴ προσφορὰ γιὰ τὴν ἐξύψωση τοῦ σκλαβωμένου μας νησιοῦ στὴ διεθνή συνείδηση.

ΕΦΗΜΕΡΟΣ

Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Υπό τὸν ἄνω τίτλον ἡ Ἑλληνικὴ ἔφημερις τοῦ Λονδίνου «Βῆμα» γράφει μεταξὺ ἄλλων στὴν ἔκδοσί της τῆς 14ης Ἰουν. 1947 καὶ τὰ ἔξης γιὰ τὸ δημιουργικὸ ἔργο τοῦ Κυπρ. μουσικοῦ.

«Τὸ πολύκροτο δίτομο ἔργο του ἢ «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς», πρὸ τῶκαμε θέμα εἰδικῆς ἀνακοινώσεως στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ διάσημος Ἀκαδημαϊκὸς καὶ μουσικοσυνθέτης Μανώλης Καλομοίρης καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο γράψανε μὲ θαυμασμὸ διάφοροι Ἕλληνες μουσικοὶ κριτικοί, μεταφράζεται στὰ Ἀγγλικά. Σύντομα καὶ τὸ Ἀγγλικὸ κοινὸ θὰ μπορέσει νὰ γνωρίσει πλέρια τὸν λαμπρὸ τοῦτον Κύπριον μουσικόν. Κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς παραμονῆς του στὸ Λονδῖνον ὁ κ. Μιχαηλίδης ἔδωκε διάφορες διαλέξεις γιὰ τὴ μουσικὴ καὶ ἀπέσπασε τὰ συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχαριστίας μεγάλων μουσικῶν καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ, εἰδικευμένου, ἀκροατηρίου.»

«Ἦλθα στὴν Ἀγγλίαν» λέγει ὁ κ. Μιχαηλίδης «γιατὶ ἡ μουσικὴ κίνησις ἐδῶ εἶναι ἀκμαιοτάτη. Τὸ Λονδῖνον εἶνε αὐτὴ τῆ στιγμῇ τὸ μουσικὸ κέντρο τῆς Εὐρώπης. Οἱ μεγαλύτεροι ἐκτελεστὲς καὶ συνθέτες περνοῦν ἀπ' ἐδῶ. Δὲν ἀντελήφθηκα νὰ ὑπάρχει στενὴ τοπικιστικὴ ἀντίληψις γιὰ τὴ μουσικὴ. Κάθε τι τὸ ἄξιο λόγου γίνεται ἀποδεκτὸ ἀνεξάρτητα ἀπὸ πρὸς ἢ προέλευσίν του». Τὰ μουσικὰ σκῆπτρα τῆς Γερμανίας, τῆς Βιέννης τῶν Παρισίων, τοῦ Μιλάνου παίρνει τώρα στὰ χέρια του τὸ Λονδῖνον. Μόνον δύο παγκόσμια κέντρα μουσικῆς ὑπάρχουν στὸν κόσμον τώρα: τὸ Λονδῖνον καὶ ἡ Μόσχα.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐτοιμάζει ἕνα νέο ἔργο γιὰ τὴ σύγχρονη μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὸ ἀποτελέσει μέρος μιᾶς εὐρύτερης μελέτης γιὰ τὴ σύγχρονη μουσικὴ».

Πέμπτη 10 Ιουλίου 1947

ΕΝΑΣ ΠΟΥ ΤΙΜΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΟΝΟΜΑ

Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΤΟΥ ΕΥΔΩΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

(Ο Σόλωνας Μιχαηλίδης προχωρεί αλματώδως προς την άνοδο του. Από όπου διαβαίνει σκορπά τιμή και περιφάνεια για το Νησί μας—την πατρίδα του. Το πιο κάτω κομμάτι παρημένο από τις εντυπώσεις του Ευδωρού Ιωαννίδη (Άχρου Αλάοτου) ύστερα από μιάν συνάντησή του με το Σόλωνα αποτελεί μιάν μικρή σκιαγραφία του μεγάλου του έργου.)

Τα «Γράμματα» θεωρούν τον έαυτό τους εξαιρετικά εύνηχο, γιατί δίδεται σ' αυτά ξανά ή ευκαιρία να μιλήσουν για το Σόλωνα μας.)

Ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης, καθηγητής της Μουσικής στο Γυμνάσιο Λεμεσού και διευθυντής του Ωδείου της ίδιας πόλης, βρίσκεται για μερικούς μήνες τώρα στην Αγγλία, σά φιλοξενούμενος του Βρετανικού Συμβουλίου.

Ήλθεν εδώ για να παρακολουθήσει τή μουσική κίνηση της Μεγάλης Βρετανίας. Ήλθεν εδώ για να έρευνήσει, να μελετήσει, να μάθει, να εθύνει τήν ήδη μεγάλη του γνώση της μουσικής... αλλά και να διδάξει. Και τὸ τελευταίο είναι μιάν μεγάλη ίκανοποίηση γι' αυτόν μιάν αναγνώριση της δημιουργικής του συγγραφικής και μουσικουσιθετικής εργασίας μαζί μιάν μεγάλη τιμή για τή Κύπρο.

Είχαμεν τήν καλήν ευκαιρία να συναντήσωμε τὸ κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη. Ἡ φήμη του έχει ήδη ξεπεράσει τὰ στενά ὄρια τῆς Κύπρου καὶ τὸ ὄνομα του εἶναι σήμερα γνωστό σ' ὅλο τὸν Ἑλληναῖο. Τὸ γόητρο του ἀνεβαίνει. Ἡ θαθεῖα του γνώση τῆς Μουσικῆς, οἱ συμφωνικῆς συνθέσεις, ἀρχισαν νὰ ἐκτιμῶνται ἀπὸ τὸν μουσικὸ κόσμον τῆς Ἑθρώπης. Ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν ἐρμήνευσε δὺς του συνθέσεις σὺν θέατρο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ τὸν περασμένο χρόνο. Τὸ Β.Β.С τὸν τίμησε μὲ δὺς συμφωνικά του ἔργα. Τὸ Ἑλληνικὸ καὶ τὸ Γαλλικὸ Τμήμα τοῦ Β.Β.С. μετὰδωσαν τραγούδι του καὶ ἕνα τρίο. Τὸ πολὺρο τοῦ δῖτουμο ἔργο του ἢ «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς», ποὺ τῶκαμε θέμα εἰδικῆς ἀνακινώσεως στὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ διάσημος Ἑλληὴν Ἀκαδημαϊκὸς καὶ μουσικοσυνθέτης Μανώλης Καλομύρης καὶ γιὰ τὸν ὅποιο γράψανε μὲ θαυμασμὸ διάφοροι Ἕλληνες μουσικοὶ κριτικοὶ, μεταφράζεται στὰ Ἀγγλικά. Σύντομα καὶ τὸ Ἀγγλικὸ κοινὸ θὰ μπορέσει νὰ γνωρίσει πλέρια τὸν λαμπρὸ τοῦτον Κύπριον μουσικόν.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὸ Λονδῖνον ὁ κ. Μιχαηλίδης ἔδωσε διάφορες διαλέξεις γιὰ τὴ μουσικὴ καὶ ἀπέσπασε τὰ συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχαριστίες μεγάλων μουσικῶν καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ, εἰδικευμένου, ἀκροατηρίου. Ὅπουδῆποτεπήγε, ὅπουδῆποτεπαρουσιάστηκε, μίλησε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ μουσικὴ, παλαιὰ καὶ σύγχρονη καὶ τίμησε μὲ τὴ γνώση του, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν του εἰδημοσύνη, μὲ τὴν ἀφοχὴ καὶ εὐγενικὴν του συμπεριφορὰ, τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν πατρίδα του. Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης μὲ τὸν ἀσύννηθον μουσικὸν τοῦ ὄπλισμόν στὰ 42 τοῦ χρόνια σήμερα μπαίνει θαρρετὰ μέσα στὸ στίβο τῆς παγκόσμιας ἀναγνώρισης. Ἐχει ἤδη κάνει τὸ πρῶτον μεγάλο καὶ δύσκολο βῆμα στὸν ἀγῶνα τῆς ἀναγνώρισης τοῦ ἀκροατηρίου ἢ καρδιάς μαλάκωσε τὰ πρῶτα μπουκκέτα ἀπὸ τὰ θεω

ρεῖα τῶν «μεγάλων» ρίχτηκαν στὰ πόδια του, σὰν ἐνδειχθῆν ἐκτίμησις καὶ σεβασμὸς γιὰ τὴ δεξιότητά του καὶ τὴν ἰκανότητά του καὶ τώρα εἶναι ἕτοιμος νὰ προχωρήσει ἀπὸ κατάρτιση σὲ κατάρτιση καὶ ἀπὸ τὴ νίκη στὸ θρίαμβο.

Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Σόλων Μιχαηλίδη δὲν ἔχομε τὴν ἀπαιτούμενη ἀρμοδιότητα νὰ μιλήσομε. Μίλησαν ὅμως οἱ εἰδικοί. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ. Βρῆκαν τὴν μόρφωσιν του ἄρτια, τὸν κατάρτισμόν του πλήρη καὶ εἶδαν στὸ ὑπέροχον ἀνθίσμα τοῦ μυαλοῦ του, τὴν πλούσια δημιουργικὴ παραγωγὴν τοῦ μέλλοντος ἢ φαντασία του εἶναι ἐφευρετικὴ καὶ τολμηρὴ, ἢ σκέψιν του ὅμως πειθαρχημένη καὶ οἱ εἰκόνες του ἀνάγλυφες. Τὸ ἐνστικτώδικο, τὸ ἀπειθάρχητο, ὁ σάλος τῶν συγχρούσεων, τὰ αναρπαστικὰ παραλήρηματα, οἱ ἀλληλογραθοκοποῦμενες μεταπτώσεις καὶ ἀντιφάσεις, γνωρίσματα ἕλα τοῦ ἀυθόρμητου καλλιτεχνικοῦ ταμπεραμέντου δὲν ὑπάρχουν στὸ ἔργο τοῦ Μιχαηλίδη. Τὸ μυαλὸν του κυριαρχεῖ καὶ ὑποτάσσει τὸ αἰσθητήριο του σὲ αὐστηρῆς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης του. Καὶ ἡ τέχνη του εἶναι μιὰ λαξευμένη Ἀττικὴ στήλη μέσα σ' ἕνα καθάριον οὐρανόν.

«Ἦλθα στὴν Ἀγγλία» λέγει ὁ κ. Μιχαηλίδης «γιατὶ ἢ μουσικὴ κίνηση ἐδῶ εἶναι ἀκμαϊοτάτη. Τὸ Λονδῖνον εἶνε αὐτὴ τὴ στιγμή τὸ μουσικὸ κέντρο τῆς Ἑθρώπης. Οἱ μεγαλύτεροι ἐκτελεστὲς καὶ συνθέτες περνῶν ἀπ' ἐδῶ. Δὲν ἀντελήφθηκα νὰ ὑπάρχει στὴ νῆ τοπικιστικὴ ἀντίληψιν γιὰ τὴ μουσικὴ. Κάθε τι τὸ ἔξιστόλογον γίνεται ἀποδεκτὸ ἀνεξάρτητα ἀπὸ ποῦ ἢ προέλευσιν του». Τὰ μουσικὰ σκῆπτρα τῆς Γερμανίας, τῆς Βιέννης, τῶν Παρισίων, τοῦ Μιλάνου παρνεῖ τώρα στὰ χέρια του τὸ Λονδῖνον. Μόνον δὺς παγκόσμια κέντρα μουσικῆς ὑπάρχουν στὸν κόσμον τώρα: Τὸ Λονδῖνον καὶ ἡ Μόσχα.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἕτοιμάζει ἕνα νέο ἔργο γιὰ τὴ σύγχρονη μουσικὴ τῆς Ἀγγλίας ποὺ θὰ ἀποτελέσει μέρος μιᾶς εὐρύτερης μελέτης γιὰ τὴ σύγχρονη μουσικὴ.

«Χάρηκα λέει, ποὺ κατόρθωσα νὰ νοῦσω ἀπὸ κοντὰ τὸ μουσικὸν παλμὸν τῆς χώρας. Χάρηκα ἐπίσης γιὰτὶ μπόρεσα νὰ παρακολουθήσω πολλὰς συναυλίας, κονσέρτα, ρεσιτάλ καὶ συμφωνικῆς ἐκτελέσεις ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους μαέστρους καὶ μουσικοσυνθέτες τῆς ἐποχῆς μας. Παρουσιάζεται σήμερα στὴν Ἀγγλία μιὰ πραγματικὴ μουσικὴ ἀναγέννησις. Ἡ χώρα τοῦ Byrd τοῦ Purcell κτλ βρῆκε πάλιν τὴν μουσικὴν τῆς ψυχῆς. Τὸ μουσικὸφίλον κοινὸν αὐξάνεται καὶ ἡ μουσικὴ παραγωγὴ σ' ἕλες τῆς τῆς ἐκφάνσεις, σέ

κεται πολὺ ψηλά. Ἀπὸ τὸ 1880—συνεχίζει ὁ κ. Μιχαηλίδης—ἀρχισε νὰ δημιουργεῖται ἢ Ἀγγλικὴ μουσικὴ σχολὴ. Οἱ δὺς προηγούμενοι αἰῶνες ἦσαν ὅλως διόλου ἄγονοι σ' αὐτὴ τὴν μορφήν τῆς τέχνης. Ἡ Ἀγγλία προόδουσε οἰκονομικὰ, προόδουσε σὲ ἐπιστήμες ἀλλὰ στὴν τέχνη ἔμεινε ναρκωμένη». Μποροῦμε ἐδῶ νὰ προσθέσομε ὅτι οἱ καλλιτεχνικῆς ἀρτηρεῖς συληρῶνθησαν, ἢ φαντασία καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ τῆς σαβανώθησαν ἀπὸ τὴν ὁρμὴν γιὰ κατάρτιση, γιὰ κυριαρχία, γιὰ ἐμπόριο, γιὰ πλοῦτον καὶ δόξα καὶ ὁ χεῖμαρρος τῆς τέχνης ποὺ πάφαζε ἀσυκράτητος στὴν ἐποχὴ τῆς Βασιλείας Ἐλισάβετ καὶ στὰ κατοπινα ἡρόνια, ξηράνθηκε. Ἡ χλιδὴ καὶ ὁ πλοῦτος παραγκώνισαν τὴν τέχνην. Ὁ καλλιτέχνης θεωρεῖτο σὰν ἕνας ἀναχρονισμὸς ἢ σὰ μιάν ἀνωμαλία μέσα στὴν καταπινομένη ἀτμὴν τῆς βιομηχανικῆς Ἀγγλίας. Ὁ σκοπὸς του ἦταν νὰ προσφέρει, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, ἀναψυχὴ στοὺς μεγιστάνες τοῦ πλοῦτου ποὺ θεωροῦσαν τὴ μουσικὴν σὰν ἕνα κατάλληλον γαρνίρισμα ἢ μιὰ καθιερωμένη ἀνάπαυλα, σ' ἕνα πάρτυ γλεντιοῦ καὶ διασκέδασης.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα, παρατηρεῖ ὁ κ. Μιχαηλίδης, ἀρχίζει νὰ ξανανθίσει ἢ Ἀγγλικὴ μουσικὴ. Ἐχει δὲ τὴν τεχνολογία, δικὴ τῆς ἐμπνευσις, τὰ δικά της χαρκτηριστικά, χωρὶς νὰ φαίνονται μέσα τῆς ἐκδηλῆς οἱ ἕνετες ἐπιδράσεις. Ἡ «Ἀγγλικὴ Μουσικὴ» βγαίνει στὴν ἐπιφάνεια, ξαπλώνεται καὶ ριζώνει στὰ μεσοπολεμικὰ ἡρόνια παρουσιάζει ἀξιόλογους συνθέτες ποὺ πέρνουν τὴ θέσιν τους μέσα στὸ διεθνὲς πλαίσιον. Ἐνα Vaughan Williams ἕνα William Walton ἕνα Arthur Biliss καὶ ἀπὸ τοὺς νεώτερον, ἕνα Benjamin Britten. Παρουσιάζει μαέστρους μεγάλης δόξης σὰν τὸν Sir Thomas Beecham, τὸν Malcolm Sargent τὸν Sir Adrian Boult, τὸν John Barbirolli. Σκαρφαλώνει τώρα στὰ ὕψη. Γίνεται μέρος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς καὶ δείχνει στὸν κόσμον πὺς οἱ Ἀγγλοὶ ποὺ ἀνάδειξαν τοσοῖς μεγάλους ποιητῆς καὶ πεζογράφους, μιὰ τέτοια πλειάδα δραματικῶν μεγαλοφυῶν, τοσοῦς ἐπιστήμονες καὶ φιλόσοφους μπορεῖ νὰ πρωτο

στατήσουν καὶ στὴ μουσικῇ. Καὶ νὰ χρειάστηκαν δὺς πόμενοι καὶ χρειάστηκε νὰ ξεφύσει ἢ χλαμύδα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μεγαλείου, γιὰ νὰ μπορέσει ἢ Ἀγγλικὴ ψυχὴ νὰ χυθεῖ ἀκράτητη στὸ πέλαγος τῆς μουσικῆς.

Μὲ τὴν ἰκανότητα ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀναλύει τὶς διάφορες φάσεις τῆς Μουσικῆς ἐξέλιξης. Ἡ ἀναγέννησις ποὺ παρουσιάστηκε στὴν ἐποχὴ τῆς Ἐλισάβετ χάθηκε, τὴν ἐπνίξε ἢ χυδαῖότητα ποὺ ἐπικρατεῖ ἐκεῖ ποὺ βασιλεύει ἢ ἀντίληψιν τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἐπέκτασης. Ἐνα ζωντανεῖ ἢ μουσικὴ κίνηση τῆς χώρας ποὺ ἢ χώρα βρῆκε τὸν ἑαυτὸ τῆς. Κανὲν ἰστορικὸν μεγαλοῦργημα, καμιά ἀλλαγὴ στὴν κοινωνία δὲν ἔμειναν ἀνυπόθετα ἀπὸ τὸ ἀνθίσμα καὶ τὸ φούντωμα τῆς τέχνης. Καὶ ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης δλέπει ὅχι μόνον τὸ ἀνθίσμα τῆς τέχνης ἀλλὰ καὶ τὰ αἰτία ποὺ τὸ προσκάλεσαν γιὰτὶ σὰν καλλιτέχνης δὲν κρύβεται μέσα στὸν κροστῆλλον πύργον τῆς καλλιτεχνικῆς ἀπομόνωσης, πλάζος τῆς ἀντίληψης ἢ τέχνης γιὰ τὴν τέχνην, νοῦθεῖ καὶ ζεῖ τὸν ἕλο ρυθμὸν τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης δὲν εἶναι μόνον ἕνας μεγάλος μουσικοσυνθέτης καὶ διευθυντῆς ὀρχήστρας, εἶναι μαζὶ καὶ ἕνας σοβαρὸς μελετητῆς τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Ἐξω ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια τῆς τεχνικῆς τῆς μορφῆς, ἕνας ἐπιστήμων καλλιτέχνης. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ στέρεον βῆμα κτίζει καὶ θὰ κτίσει τὸ οἰκοδόμημα τῆς τέχνης του. Καὶ γι' αὐτὸ κτίζει οἴγουρα καὶ μὲ μαεστρία. Καὶ γι' αὐτὸ θὰ πετύχει καὶ θὰ δόξαστεῖ. Παίδι τῆς Κύπρου, τιμὰ στὸ ἔθνος του, τὴν πατρίδα του.

ΜΙΑ ΣΟΒΑΡΑ ΚΥ-
ΠΡΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ

[Τοῦ κ. ΧΡ. Σ. ΚΟΥΡΜΟΥΖΙΟΥ, Διευθυντοῦ
τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς ἐν Λονδίῳ
Ἑλληνικῆς Πρεσβείας.]

Θὰ ἦτο σοβαρὰ παράβλεψις καθήκοντος πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κύπρον ἰδιαιτέρως, ἡ τήρησις μετρίοφρονος σιγῆς ἐπὶ τῶν ἀξίων παντὸς ἐπαίνου—καὶ θαυμασμοῦ—προσπαθειῶν, εἰς τὰς ὁποίας προβαίνει ἐν Ἑλλάδι πρὸς διαφώτισιν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ὁ ἐν Λονδίῳ ἀπὸ τινος εὐρισκόμενος ὡς ξένος τοῦ «Βρετανικοῦ Συμβουλίου» γνωστὸς Κύπριος συνθέτης καὶ συγγραφεὺς κ. Σόλων Μιχαηλίδης, διευθυντὴς τοῦ ὠδείου Λεμεσοῦ. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἐπικρατοῦς τῶν ζωηροτέρων ἐντύπων εἰς τοὺς μουσικοὺς Ἀγγλικούς κύκλους, μὲ τοὺς ὁποίους ἤλθεν εἰς ἐπαφήν, ὄχι μόνον διὰ τὰς αὐθεντικὰς πληροφορίας πού ἔδωκεν εἰς εἰδότας καὶ μὴ ἐπὶ τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς καὶ Κυπριακῆς μουσικῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἐν γένει μουσικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δυσκαταγώνιστον κῦρος τῆς φωτεινῆς του γνώμης.

Τὸ δίτομον βιβλίον τοῦ κ. Μιχαηλίδου «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς»—διὰ τὸ ὅποιον οὐ μόνον ἀκμίλει θαύμασμον μὲ ἀνεπιφύλακτον θαυμασμόν ὁ διακεκριμένος Ἕλληνας συνθέτης κ. Π. Πετρίδης—ἐξετιμήθη τόσον πολὺ καὶ ἐδῶ, ὥστε μέγας Ἀγγλικὸς οἶκος ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσίν του Ἀγγλιστί. Γενικῶς κρίνεται ὡς τὸ πληρέστερον τοῦ εἴδους τοῦ εἰς τὴν παγκόσμιον μουσικολογίαν. Πληροφοροῦμαι ὅτι θὰ ἐκδοθῆ συντόμως καὶ Γαλλιστί, διότι—ὅπως ἐπίσης μοῦ ἔλεγεν ὁ κ. Πετρίδης—οὐδὲ εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπάρχει παρομοίως πληρότης καὶ μεθοδικῆς ἀναλύσεως ἔργον ἐπὶ τοῦ θέματος.

* *

Ἀνεξαρτήτως ὁμως τῆς ἐξαιρετικῆς [εἰδημοσύνης μὲ τὴν ὁποίαν παρουσιάζεται εἰς τὸ βιβλίον ἡ ὅλη ἐξέλιξις τῶν Ἀρμονικῶν τρόπων μὲ τὰς διαφόρους τεχνολογίας τῶν νεωτέρων, ἰδιαιτέρως σημασίαν ἔχει ἡ ἐργασία τοῦ κ. Μιχαηλίδου εἰς τὴν μελέτην τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Κυπριακῆς. Δυνατὸν ἐρευνητῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλληνῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν ἄλλωθις γνώστης τῆς Βυζαντινῆς ὕμνωδίας καὶ τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, εἶναι εἰς θέσιν νὰ εὐρίσκη εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄλος τοὺς γενικούς χαρακτήρας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ νὰ διαβλέπη τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ὡς ζωτικὸν παράγοντα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ Κυπριακοῦ τραγουδιοῦ, συνυφασμένου φυσικὰ μὲ τὴν Ἀνατολικὴν ἐπίδρασιν πού δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ δεχθῆ τοῦτο ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν τῆς Νήσου μὲ τοὺς γύρωθεν λαούς.

«Ἡ μελέτη τοῦ Κυπριακοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, λέγει πολὺ ὀρθὰ ὁ κ. Μιχαηλίδης, εἶναι μελέτη αὐτοῦ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ λαϊκὴ μουσικὴ, ὅπως καὶ ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ, εἶναι συνέχεια τῆς ἀρχαίας παραδόσεως. Πολλὰ μάλιστα λαϊκὰ Κυπριακὰ τραγούδια εἶνε μορφολογικῶς ἀρτιώτατα λαϊκὰ δημιουργήματα μὲ ἀληθινὴν κλασσικὴν διαμόρφωσιν τῶν μουσικῶν φράσεων».

Ἄτυχῶς μικρὰ ἕως τώρα ἔχει γίνῃ ἐργασία διὰ τὴν συστηματικὴν καὶ ἔγκυρον διαφώτισιν τῶν ξένων, καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰδικῶν, ἐπὶ τοῦ λαϊκοῦ μουσικοῦ μας θαυσαυροῦ. Εἶτε λόγῳ τοῦ ἀποκλεικτικοῦ ἐνδιαφέροντος μὲ τὸ ὅποιον ἐπιδιώκεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ εὐρυτέρα εἰς τὰς ἄλλας χώρας διάδοσις τῆς νεωτέρας Ἀγγλικῆς μουσικῆς—(κίνησις εὐλόγως ἀντίθετος ἐκείνης πού παρετηρεῖτο κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος) εἶτε καὶ λόγῳ ἰδικῆς μας ἀδιαφορίας, ἡ μουσικὴ Ἑλληνικὴ κίνησις εἶναι πολὺ ὀλίγον γνωστὴ εἰς τὴν χώραν τοῦ Byrd, τοῦ Purcell, τοῦ Boyce καὶ τοῦ Elgar.

Εἶναι αὐτὸ μία ἄλλειψις, διὰ τὴν ἄρσιν τῆς ὁποίας δικαιούμεθα ν' ἀποβλέπωμεν μὲ τὴν μεγαλυτέραν εὐελπιστίαν εἰς τὴν πολυτίμιον ὀργάνωσιν τοῦ «Βρετανικοῦ Συμβουλίου». Ἡ συμβολὴ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν τοῦ Κυπριοῦ μουσικολόγου καὶ—ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ—τοῦ διακεκριμένου συναδέλφου τοῦ κ. Πετρίδου, δημιουργεῖ κρικούς ἀμοιβαίας καλλιτεχνικῆς κατανοήσεως μεταξὺ τῶν δύο λαῶν.

* *

Ἡ μέχρι τοῦδε προσπάθεια τοῦ κ. Μιχαηλίδου περιλαμβάνει, πλὴν ἄλλων διαβημάτων, καὶ συνομιλιῶν του μὲ εἰδικούς, διὰλεξις εἰς τὴν πόλιν Bournemouth μὲ θέμα «Ἡ Μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος». Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων κατελέγετο καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Παιδείας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὁ κ. Μιχαηλίδης διετύχωνε κατόπιον προσκλήσεως τὴν ὀρχήστραν τῶν Ἰνστιτούτων τῆς πόλεως.

Εἰς περιοδείαν του εἰς τὴν Β. καὶ ΒΔ. Ἀγγλίαν (Μάντσεστερ, Λίβερπουλ κ.ἄ.) ὠμίλησεν εἰς πλείστα περιπτώσεις περὶ Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἶτε πρὸς μουσικοὺς, εἶτε πρὸς σπουδαστάς.

Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην,

19 Φεβρ., κοτόπιον προσκλήσεως παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Trinity College of Music τοῦ Λονδίνου, ὠμίλησεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ὠδείου μὲ θέμα «Modern Greek Music» (Σύγχρονη Ἑλληνικὴ Μουσικὴ). Εἰς τὴν διάλεξιν, ἡ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ μίαν καὶ πλέον ὥραν καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξετελέσθησαν ἔργα τοῦ Λαμπιλέτ, Καλομοίρη, Πετρίδου, Καζάσογλου καὶ Σ. Μιχοηλίδου παρέστη ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον ἀποτελούμενον ἀπὸ ἑοκαθίτων ἀποτελούμενων ἀπὸ Ἑλληνικῆς κοινωρίας, ἀπὸ Ἀγγλοῦς καθηγητὰς καὶ σπουδαστάς τῆς μουσικῆς, δημοσιογράφους κλ. Παρίσταντο ἐπίσης ὁ διαπρεπὴς Ἀγγλος συγγραφεὺς μουσικῶν βιβλίων κ. Eric Blom, μουσικὸς κριτικὸς τοῦ «Birmingham Post» καὶ τοῦ «Manch. Guardian», καὶ Διευθυντὴς τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς νέας ἐκδόσεως τῆς μεγάλης Μουσικῆς Ἑγκυκλοπαιδείας Grove, ὁ Ἕλληνας συνθέτης κ. Πετρίδης, ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἑλληνικοῦ ναοῦ Λονδίνου Ἀρχιμανδρίτης κ. Βίρβος κ.ἄ.

Μετὰ τιμητικὴν εἰσήγησιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσικοῦ Κολλεγίου, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπαρουσίασεν ὡς «αὐθεντίαν εἰς τὰ τῆς συγχρόνου μουσικῆς» καὶ ἀνέφερε μετὰ θαυμασμοῦ τὸ ὡς ἄνω δίτομον βιβλίον καὶ τὰς ἄλλας ἐργασίας του, ὁ κ. Μιχαηλίδης διεξήλθε τὸ θέμα του μετὰ ὑπερόχου ἰκανότητος, τὴν ἐκ τῆς ὁποίας ἐντύπωσιν τοῦ ἀκροατηρίου ἠρμήνευσεν ἄριστα ὁ Principal τοῦ Trinity College, ὅταν, ἐγερθεὶς μετὰ τὸ πέρασ τῆς διαλέξεως καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ὀμιλητὴν εἶπεν: «We have the greatest admiration for your scholarship, Sir, and we feel proud to have a Greek like you as an associate member of our College». (Ἀισθανόμεθα διὰ τὴν βαθεῖαν σας ἐπιστημοσύνην καὶ εἴμεθα ὑπερήφανοι ὅτι συγκαταλέγομεν ὡς ἑταῖρον μέλος τοῦ Κολλεγίου μας ἓνα Ἕλληνα ὅπως σεῖς).

Τὴν διάλεξιν διεφώτιζε πλοῦτος μουσικῶν παραδειγμάτων.

* *

Λίαν προσεχῶς ὁ κ. Μιχαηλίδης θὰ ὀμιλήσῃ ἐκ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τοῦ Λονδίνου μὲ θέμα «The Greek Folk music» (Λαϊκὴ Ἑλληνικὴ μουσικὴ), ἐντὸς δὲ τοῦ Ἀπριλίου θὰ δοθῆ ὑπὸ τοῦ ἴδιου εἰς τὴν Royal Scottish Academy of Music τῆς Γλασκώβης διάλεξις παρομοία τῆς εἰς τὸ Trinity College, δηλ. τεχνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ. Κατ' αὐτὴν θὰ ἐκτελεσθῶν ἔργα Ἑλλήνων μουσουργῶν, ἄλλων ἀπὸ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι ἀντεπροσωπεύθησαν κατὰ τὴν διάλεξιν τοῦ Trinity College.

Ἐντὸς τῶν ἡμερῶν θὰ παιχθοῦν ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Β.Β.С. τὰ «Δύο Βυζαντινὰ Σκίτσα» του, τὴν δὲ 23ην Ἀπριλίου θὰ ὀμιλήσῃ ὁ κ. Μιχ. περὶ Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἰς τὸ Greek House τοῦ Λονδίνου. Εἰς τὴν διάλεξιν αὐτὴν θὰ ἐκτελεσθῶν ἐπίσης ὑποδειγματικὰ ἔργα Ἑλλήνων μουσουργῶν.

Ἐπὶ τῇ 25ην προσεχοῦς Μαρτίου θὰ δοθῆ ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Β.Β.С. συναυλία Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Τέλος δὲν πρέπει νὰ παραλείψω τὴν πληροφορίαν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς μνημειώδους Μουσικῆς Ἑγκυκλοπαιδείας Grove, ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς κ. Blom ἐξήτησε τὴν συνεργασίαν τοῦ κ. Μιχ. εἰς ἄρθρα ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς. Ἡ τιμὴ εἶναι ἐξαιρετικὴ. Ὁ μόνος μέχρι τοῦδε Ἕλληνας συνεργάτης τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας ὑπῆρξεν ὁ πρὸ τινος ἀποβιώσας διακεκριμένος μουσικολόγος Δ. Καλβοκορέσης.

* *

Πολλοὶ λέγουσιν δὲν ἠμποροῦν νὰ προσθέσουν τίποτε εἰς τὴν ἀξίαν τῶν διαπιστώσεων αὐτῶν. Ὅταν ἡ μικρὰ Κύπρος ἐμφανίζεται εἰς τὸ παγκόσμιον πεδῖον τῆς εὐγενεστέρως τῶν ἐπιστημονικῶν τεχνῶν μὲ συμβολήν, ἡ ὁποία κατακτᾷ τὴν ἐκτίμησιν μεγάλων ἐπιστημονικῶν κέντρων, συμβολὴν ὄχι ὀλιγώτερον χρησίμου εἰς διδάσκοντας ὅσον καὶ εἰς διδασκόμενους, τὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ μόνον δημιουργεῖ ὑπέρτερα δικαιώματα διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς Κύπρου καὶ τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ. Καὶ μοῦ ἔρχονται τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐπίκαιρα εἰς τὴν μνήμην τὰ σοφὰ λόγια τοῦ ἀληθομονήτου μας Σίμου Μετάρδου, ὁ ὁποῖος ἐπικρίνων μίαν ἡμέραν τὴν μονομερῆ τροπὴν τῶν Κυπρίων νέων πρὸς ὀρισμένης ἐπιστήμας μοῦ εἶπεν: «Εἶναι ἀσυγκρίτως προτιμότερος καὶ γενικῶς ὠφελιμότερος ἓνας καλὸς χημικός, ἢ ἓνας καλὸς οικονομολόγος, ἢ ἓνας καλὸς μηχανικός, παρὰ ἓκατον δικηγόροι μετρίου ἀναστήματος. Ἐνας γερός ἐπιστήμων ἢ καλλιτέχνης δὲν εἶναι μόνον ἀξία ἐθνικὴ: εἶναι καὶ κεφάλαιον διεθνούς ἐπιβολῆς».

ΤΡΙΤΗ 4 ΜΑΡΤΙΟΥ 1947

ΚΥΠΡΙΟΣ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΣ ΤΙΜΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΛΕΜΕΣΟΣ 3 (Του άνταποκριτοῦ μας) Ὁ ἐν Λονδίνῳ εὐρισκόμενος συμπολίτης μας μουσικοσυνθέτης κ. Σόλων Μιχαηλίδης μετέχει ἐνεργῶς καὶ μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου τῆς ὄλης ἐν Ἀγγλίᾳ μουσικῆς κινήσεως. Οὕτω ἐκτὸς τῶν ὀμιλιῶν του ἐπὶ τῆς μουσικῆς ζωῆς ἐν Ἀγγλίᾳ, αἱ ὁποῖαι μετεδόθησαν ἐπανειλημμένως διὰ τοῦ ραδιοσταθμοῦ τοῦ Λονδίνου, θὰ μεταδοθῆ αὐριον (σήμερον) Τρίτην διὰ τοῦ αὐτοῦ ραδιοσταθμοῦ πρόγραμμα Ἑλληνικῶν Λαϊκῶν τραγουδιῶν ἐκλεγέντων καὶ σχολιαζομένων ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαηλίδη. Προσφάτως ὁ Κύπριος μουσικοσυνθέτης προσκληθεὶς ἔδωκε διάλεξιν εἰς τὸ Κολλέγιον τοῦ Τρίνιτυ ἐνώπιον κριτικῶν καὶ καθηγητῶν μὲ θέμα «Ἡ νεολληνικὴ μουσική». Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐχειρίσθη τὸ θέμα του ἀπὸ τεχνικοεπιστημονικῆς ἀπόψεως καὶ ἠσχολήθη μὲ τοὺς ἀρχαίους τρόπους, τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, τὴν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἑλληνικοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ καὶ τὴν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τῆς

ἐξελίξεως τῆς μουσικῆς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως μέχρι σήμερον. Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἔδωκεν ὡσαύτως ἄλλην δ' ἀλεξιν εἰς τὸ Μπούρνσμουθ ἐνώπιον συγκεντρώσεως μουσικῶν μὲ θέμα «Ἡ μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος.»

Τὴν παρ. ἑβδομάδα ἐγένετο εἰς τὸν κ. Μιχαηλίδην πρότασις, ὅπως συνεργασθῆ εἰς τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς Μεγάλης Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας «Γκράφ ντ' Ξιναρυ μιούζικ ἔντ μουζισιανς». Ἡ ἐν λόγω ἐγκυκλοπαιδεία θεωρεῖται ὡς ἡ σπουδαιότερα εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐπανεκδίδεται δὲ κάθε ὀλίγα ἔτη. Συμπεραίνεται ὅτι ὁ κ. Μιχαηλίδης θὰ εἶναι ὁ μόνος Ἕλληνας, ὅστις θὰ συνεργασθῆ εἰς τὴν ὡς ἄνω ἐγκυκλοπαιδείαν.

Πλεῖστοι Ἀγγλικά καὶ Ἑλληνικά ἑφημερίδες ὀμιλοῦν μετὰ μεγάλης συμπαιθείας καὶ ἐκτιμήσεως διὰ τὴν δρᾶσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ κ. Σ. Μιχαηλίδη, τοῦ ὁποίου τὸ δίτομον ἔργον «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς» μεταφράζεται ἤδη εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας γλώσσας. Ἔργα τοῦ κ. Μιχαηλίδη ἐκτελοῦνται συχνὰ κίς ὑπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Λονδίνου.

ΛΙΓΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ Μ' ΕΝΑ ΕΚΛΕΚΤΟ ΚΥΠΡΙΟ

Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης, καθηγητής τής Μουσικής στο Γυμνάσιο Λεμεσού και διευθυντής του 'Ωδείου' τής ίδιας πόλης, βρίσκεται για μερικούς μήνες τώρα στην Άγγλία, σά φιλοξενούμενος του Βρετανικού Συμβουλίου.

Ήλθεν εδώ για να παρακολουθήσει τή μουσική κίνηση τής Μεγάλης Βρετανίας. Ήλθεν εδώ για να ερευνήσει, να μελετήσει, να μάθει, να εϋρύνει τήν ήδη μεγάλη του γνώση τής μουσικής... αλλά και να δώσει. Και τὸ τελευταίο είναι μιὰ μεγάλη ικανοποίηση γι' αὐτόν, μιὰ αναγνώριση τῆς ἀξίας τῆς κῆς του συγγραφικῆς καὶ μουσικοσυνθετικῆς ἐργασίας καὶ μαζί μιὰ μεγάλη τιμὴ γιὰ τὴ Κύπρο.

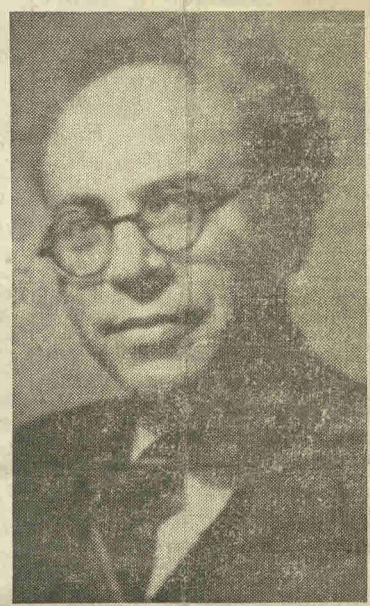
Εἶχαμε τὴν καλὴν εὐκαιρία νὰ συναντήσωμε τὸ Σόλωνα Μιχαηλίδη. Ἡ φήμη του ἔχει ἤδη ξεπεράσει τὰ στενὰ ὄρια τῆς Κύπρου καὶ τὸ ὄνομα του εἶνε σήμερα γνωστὸ σ' ὅλο τὸν Ἑλληνισμό. Τὸ γόητρο του ἀνεβαίνει. Ἡ βαθεὶα του γνώση τῆς Μουσικῆς, οἱ συμφωνικὲς συνθέσεις, ἄρχισαν νὰ ἐκτιμῶνται ἀπὸ τὸ μουσικὸ κόσμο τῆς Εὐρώπης. Ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν ἐρμήνευσε δυὸ του συνθέσεις στὸ θέατρο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ τὸν περασμένο χρόνο. Τὸ Β. Β. C. τὸν τίμησε μὲ δυὸ συμφωνικὰ του ἔργα. Τὸ Ἑλληνικὸ καὶ τὸ Γαλλικὸ Τμήμα τοῦ Β. Β. C. μετὰδωσαν τραγούδια του καὶ ἓνα τρίο. Τὸ πολύκροτο δίτομο ἔργο του ἢ "Ἀρμονία τῆς Σύχρονης Μουσικῆς", πού τῶκαμε θέμα εἰδικῆς ἀνακοινώσεως στὴ "Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ διάσημος Ἑλλην

Ἀκαδημαϊκὸς καὶ μουσικοσυνθέτης Μανώλης Καλομοίρης καὶ γιὰ τὸν ὁποῖο γράφανε μὲ θαυμασμό διάφοροι Ἕλληνες μουσικοὶ κριτικοί, μεταφράζεται στὰ Ἀγγλικά. Σύντομα καὶ τὸ Ἀγγλικὸ κοινὸ θὰ μπορέσει νὰ γνωρίσει πλείρια τὸν λαμπρὸ τοῦτον Κύπριο μουσικὸ. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὸ Λονδίνο ὁ κ. Μιχαηλίδης ἔδωσε διὰ ἀπέσπασε τὰ συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχαριστίες μεγάλων μουσικῶν καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ, εἰδικευμένου, ἀκροατηρίου. Ὅπουδῆποτε πῆγε, ὅπουδῆποτε παρουσιάστηκε, μίλησε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ μουσικὴ, παλὴν καὶ σύγχρονη καὶ τίμησε μὲ τὴ γνώση του, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴ του εἰδημοσύνη, μὲ τὴν ἀφογή καὶ εὐγενική του συμπεριφορὰ, τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν πατρίδα του. Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης μὲ τὸν ἀσύνθητο μουσικὸ τὸ ὄπλισμό του καὶ τῶρα εἶναι ἔτοιμος νὰ πρῶτα μπουκκέτα ἀπὸ τὰ θεωρεῖα τῶν "μεγάλων" ρίχτησαν στὰ πόδια του, σὰν εἰδείξει ἐκτίμησής του καὶ τὴν ἰκανότητά του καὶ τῶρα εἶναι ἔτοιμος νὰ προχωρήσει ἀπὸ κατάκτηση σὲ κατάκτηση καὶ ἀπὸ τὴ νίκη στὸ θρίαμβο.

Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη δὲν ἔχομε τὴν ἀπαιτούμενη ἀρμοδιότητα νὰ μιλήσωμε. Μίλησαν ὁμως οἱ εἰδικοί. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ. Βρῆκαν τὴν μὲρφοση του ἄρτιαν, τὸ καταταρτισμὸ του πλήρη καὶ εἶδαν στὸ ὑπέροχο ἄνθισμα τοῦ μυαλοῦ του, τὴ πλούσια δημιουργικὴ παραγωγή τοῦ μέλλοντος. Ἡ φαντασία του εἶναι ἐφευρετικὴ καὶ γολμηρῆ, ἡ σκέψη του ὀμως πειθαρχημένη καὶ οἱ εἰκόνες του ἀνάγλυφες. Τὸ ἐνοτικτῶδικο, τὸ ἀπειροπαγῆτο, ὁ σάλος τῶν συγκρούσεων, τὰ

συνασπαστικὰ παραληρήματα, οἱ ἄλλη λογαθοκοπούμενες μεταπτώσεις καὶ ἀντιφάσεις, γνωρίσματα ὅλα τοῦ αὐθορμητικοῦ καλλιτεχνικοῦ ταμπεραμέντου, δὲν ὑπάρχουν στὸ ἔργο τοῦ Μιχαηλίδη. Τὸ μυαλὸ του κυριαρχεῖ καὶ ὑποτάσσει τὸ αἰσθητήριό του στὶς αὐστηρὲς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης του. Καὶ ἡ τέχνη του εἶναι μιὰ λαξευμένη Ἀττικὴ στήλη μέσα σ' ἓνα καθάριο οὐρανό. Χ

Ἦλθα στὴ "Ἀγγλία" λέγει ὁ κ. Μιχαηλίδης "γιατὶ ἡ μουσικὴ κίνηση ἐδῶ εἶναι ἀκραιψιστὴ. Τὸ ποσοστὸ εἰς αὐτὴ τὴ στιγμή τὸ μουσικὸ κέντρο τῆς Εὐρώπης. Οἱ μεγαλύτεροι ἐκτελεστὲς καὶ συνθέτες περνοῦν ἀπ' ἐδῶ. Δὲν ἀν-

Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

τελήφθηκα νὰ ὑπάρχει στενὴ τοπικιστικὴ ἀντίληψη γιὰ τὴ μουσικὴ. Κάθε τι τὸ ἀξιο λόγου γίνεται ἀποδεκτὸ ἀνεξάρτητα ἀπὸ παῦ ἢ προέλευσή του". Τὰ μουσικὰ σκήπτρα τῆς Γερμανίας, τῆς Βιέννης τῶν Παρισίων, τοῦ Μιλάνου παίρνει τῶρα στὰ χέρια του τὸ Λονδίνο. Μόνον δυὸ παγκόσμια κέντρα μουσικῆς ὑπάρχουν στὸν κόσμο τῶρα: τὸ Λονδίνο κ' ἡ Μόσχα.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐτοιμάζει ἓνα νέο ἔργο γιὰ τὴ σύγχρονη μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἀγγλίας πού θὰ ἀποτελέσει μέρος μιᾶς εὐρύτερης μελέτης γιὰ τὴ σύγχρονη μουσικὴ. Χ

"Χάρηκα, λέγει, πού κατῶρθωσα νὰ νοιώσω ἀπὸ κοντὰ τὸ μουσικὸ παλμὸ τῆς χώρας. Χάρηκα ἐπίσης γιατί μπόρεσα νὰ παρακολουθῶ πολλές συναυλίες, κονσέρτα, ρεσιτᾶλ καὶ συμφωνικὲς ἐκτελέσεις ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους μαστῆρους καὶ μουσικοσυνθέτες τῆς ἐποχῆς μας. Παρουσιάζεται σήμερα στὴν Ἀγγλία μιὰ πραγματικὴ μουσικὴ ἀναγέννηση. Ἡ χώρα τοῦ Byrd τοῦ Purcell κλπ βρῆκε πάλι τὴν μουσικὴ τῆς ψυχῆς. Τὸ μουσικὸ φίλο κοινὸ αὐξάνεται καὶ ἡ μουσικὴ παραγωγή σ' ὅλες τῆς τῆς ἐκφάνσεις, στέκεται πολὺ ψηλά. Ἀπὸ τὸ 1880—συνεχίζει ὁ κ. Μιχαηλίδης—ἄρχισε νὰ δημιουργεῖται ἡ Ἀγγλικὴ μουσικὴ σχολή. Οἱ δυὸ προηγούμενοι αἰῶνες ἦσαν ὅλως διόλου ἀγονοὶ σ' αὐτὴ τὴ μορφή τῆς τέχνης. Ἡ Ἀγγλία προέδουσε οἰκονομικά, προέδουσε στὶς ἐπιστῆμες ἀλλὰ στὴ τέχνη ἔμεινε ναρκωμένη." Μποροῦμε ἐδῶ νὰ προσθέσωμε ὅτι οἱ καλλιτεχνικὲς τῆς

ἀρτηρίες σκληρύνθησαν, ἡ φαντασία καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ τῆς σαβανώθησαν ἀπὸ τὴν ὄρμη γιὰ κατάκτηση, γιὰ κυριαρχία, γιὰ ἐμπόριο, γιὰ πλοῦτο καὶ δόξα καὶ ὁ χείμαρρος τῆς τέχνης πού πάφλαξε ἀσυγκράτητος στὴν ἐποχὴ τῆς βασίλισσας Ἐλισάβετ καὶ στὰ κατοπινὰ λίγα χρόνια, ξηράνθηκε. Ἡ χλιδὴ καὶ ὁ πλοῦτος παραγκώνισαν τὴν τέχνη. Ὁ καλλιτέχνης θεωρεῖτο σὰν ἓνας ἀναχρονισμὸς ἢ σὰ μιὰ ἀνωμαλία μέσα στὴ καπνοπινημένη ἀτμόσφαιρα τῆς ρωμαϊκανικῆς Ἀγγλίας. Ὁ σκοπὸς του ἦταν νὰ προσφέρει, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, ἓνα ἄλλο καὶ μελισσάνες τοῦ πλοῦτου πού θεωροῦσαν τὴ μουσικὴ σὰν ἓνα κατὰλληλο γαρνίρισμα ἢ μιὰν καθιερωμένη ἀνάπαυλα, σ' ἓνα πάρτυ γλεντιοῦ καὶ διασκέδασης.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 20ου αἰῶνα, παρατηρεῖ ὁ κ. Μιχαηλίδης, ἀρχίζει νὰ ξαναθίξει ἡ Ἀγγλικὴ μουσικὴ. Ἐχει δικὴ τῆς τεχνοτροπία, δικὴ τῆς ἐμπνευση, τὰ δικά τῆς χαρακτηριστικὰ, χωρὶς νὰ φαίνονται μέσα τῆς ἐκδηλῆς οἱ ξένες ἐπιδράσεις. Ἡ "Ἀγγλικὴ Μουσικὴ" βγαίνει στὴν ἐπιφάνεια, ξεπαλώνεται καὶ ριζώνει στὰ μεσοπολεμικὰ χρόνια παρουσιάζει ἀξιόλογους συνθέτες πού πέρνουν τὴ θέση τους μέσα στὸ διεθνὲς πλαίσιο. Ἐνα Vaughan-Williams ἓνα William Walton, ἓνα Arthur Biliss καὶ ἀπὸ τοὺς νεότερους, ἓνα Benjamin Britten. Παρουσιάζει μαστῆρους μεγάλης ὀλκῆς σὰν τὸν Sir Thomas Beecham, τὸν Malcolm Sargent τὸν Sir Adrian Boult, τὸν John Barrolli. Σκαρφαλώνει τῶρα στὰ ὕψη. Γίνεται μέρος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς καὶ δείχνει στὸν κόσμο πῶς οἱ Ἀγγλοὶ πού ἀνάδειξαν τόσους μεγάλους ποιητὲς καὶ πεζογράφους, μιὰ τέτοια πλειάδα δραματικῶν μεγαλοφυῶν, τόσους ἐπιστήμονας καὶ φιλόσοφους, μποροῦν νὰ πρωτοστατήσουν καὶ στὴ μουσικὴ. Καὶ νὰ χρειάστηκαν δυὸ πόλεμοι καὶ χρειάστηκε νὰ ξεφτύσει ἡ χλαμύδα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μεγαλείου, γιὰ νὰ μπορέσει ἡ Ἀγγλικὴ ψυχὴ νὰ χυθεῖ ἀκράτητη στὸ πέλαγος τῆς μουσικῆς.

Μὲ τὴν ἰκανότητα ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀναλύει τὶς διαφορὲς φάσεις τῆς Μουσικῆς ἐξέλιξης. Ἡ ἀναγέννηση πού παρουσιάστηκε στὴν ἐποχὴ τῆς Ἐλισάβετ χάθηκε, τὴν ἐπινξε ἡ χυδαιότητά πού ἐπικρατεῖ ἐκεῖ πού βασιλεύει ἡ ἀντίληψη τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἐπέκτασης. Ἐνα ζωντανεύει ἡ μουσικὴ κίνηση τῶρα πού ἡ χώρα ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτὸ τῆς κανένα ἱστορικὸ μεγαλοῦρημα, καμμιὰ ἀλλαγὴ στὴν κοινωνία, δὲν ἔμεινε ἀσόνδευτα ἀπὸ τὸ ἄνθισμα καὶ τὸ φούντωμα τῆς τέχνης. Καὶ ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης βλέπει ὄχι μόνον τὸ ἄνθισμα τῆς τέχνης ἀλλὰ καὶ τὰ αἰτία πού τὸ προκαλέσαν γιατί σὰν καλλιτέχνης δὲν κρύβεται μέσα στὸ κροστᾶλλينو πύργο τῆς καλλιτεχνικῆς ἀπομόνωσης, σκλάβος τῆς ἀντίληψης "ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη", νοιώθει καὶ ζεῖ τὸν ὄλορυθμὸ τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης δὲν εἶναι μόνον ἓνας μεγάλος μουσικοσυνθέτης καὶ διευθυντὴς ὀρχήστρας, εἶναι μαζί καὶ ἓνας σοβαρὸς μελετητὴς τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, ἔξω ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια τῆς τεχνικῆς τῆς μορφῆς, ἓνας ἐπιστήμων καλλιτέχνης. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ στέρνο βᾶθρο κτίζει καὶ θὰ κτίσει τὸ οἰκοδόμημα τῆς τέχνης του. Καὶ γι' αὐτὸ κτίζει σίγουρα καὶ μὲ μαεστρία. Καὶ γι' αὐτὸ θὰ πετύχει καὶ θὰ δοξαστεῖ. Παιδί τῆς Κύπρου, τιμὰ στὸ ἀτομὸ του, τὴν πατρίδα του.

ΔΩΡΟΣ ΑΛΑΣΤΟΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

Σὰν ρετζισταρισθεῖτε στὸ WHITE SHOP Butchers and Poulterers ἐξασφαλίσετε τακτικὴ προμήθεια κουνελιών, πουλερικῶν καὶ κρέατος αἴγας πού θὰ σᾶς εἶναι μιὰ ἐπιπρόσθετη βοήθεια στὸ ration τοῦ κρέατος πού παίρνετε.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΕΝΟΣ ΚΥΠΡΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΟΥ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, Φεβρουάριος.— Θά ήτο σοφά παράλειψις καθήκοντος πρὸς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Κύπρον ἰδιαιτέρως, ἡ τήρησις μετρίφρονος σιγῆς ἐπὶ τῶν ἀξίων παντὸς ἐπαίνου — καὶ θαυμασμοῦ — προσπαθειῶν εἰς τὰς ὁποίας προβαίνει ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς διαφώτισιν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς ὁ ἐν Λονδίῳ ἀπὸ τινος εὐρισκόμενος ὡς ξένος τοῦ «Βρετανικοῦ Συμβουλίου» γνωστὸς Κύπριος συνθέτης καὶ συγγραφεὺς κ. Σόλων Μιχαηλίδης, διευθυντῆς τοῦ Ὁδείου Λεμεσοῦ. Ἡ ἐμφάνισις του ἐπροκάλεσε τὴν ζωηροτέραν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μουσικοὺς ἀγγλικούς κύκλους μετὰ τοὺς ὁποίους ἤλθεν εἰς ἐπαφὴν, ὅχι μόνον διὰ τὰς αὐθεντικὰς πληροφορίας πού ἔδωκεν εἰς εἰδότας καὶ μὴ ἐπὶ τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς καὶ Κυπριακῆς μουσικῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἐν γένει μουσικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δυσκαταγνώριστον κύρος τῆς φωτεινῆς του γνώμης. Τὸ δῖον βιβλίον του «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς» — διὰ τὸ ὅποιον μοῦ ὤμιλεν πρό τινος με ἀνεπιφύλακτον θαυμασμὸν ὁ διακεκριμένος Ἕλληνας συνθέτης κ. Π. Πετρίδης — ἐξετιμήθη τόσο πολὺ ἐδῶ, ὥστε μέγας Ἀγγλικὸς Οἶκος ἀνέλαβε τὴν ἐκδόσιν του ἀγγλιστί. Γενικῶς κρίνεται ὡς τὸ πληρέστερον τοῦ εἶδους του εἰς τὴν παγκόσμιον μουσικολογίαν. Πληροφοροῦμαι ὅτι θά ἐκδοθῆ συντόμως καὶ γαλλιστί, διότι — ὅπως ἐπίσης μοῦ ἔλεγεν ὁ κ. Πετρίδης — οὐδὲ εἰς τὴ γαλλικὴν ὑπάρχει παρομοίως πληρότης καὶ μεθοδικῆ ἀναλύσεως ἔργον ἐπὶ τοῦ θέματος.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἐξαιρετικῆς εἰδημοσύνης μετὰ τὴν ὅποιαν παρουσιάζεται εἰς τὸ βιβλίον ἡ ὅλη ἐξέλιξις τῶν ἀρμονικῶν τρόπων μετὰ τὰς διαφόρους τεχνολογίας τῶν νεωτεριστῶν, ἰδιαιτέρως σημασίαν ἔχει ἡ ἐργασία τοῦ κ. Μιχαηλίδου διὰ τὴν μελέτην τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Κυπριακῆς. Δυνατὸς ἐρευνητῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θεωρητικῶν καὶ βαθύς γνώστης τῆς Βυζαντινῆς ὀργανωτικῆς καὶ τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, εἶναι εἰς θέσιν νὰ εὐρίσκη εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄλους τοὺς γενικοὺς χαρακτήρας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ νὰ διαδέλῃ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ὡς ζωτικὸν γάργιοντα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κυπριακοῦ τραγουδιοῦ, συυφρασμένου φυσικῶς μετὰ τὴν ἀνατολικὴν ἐπίδρασιν πού δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ δεχθῆ ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν τῆς Νήσου μετὰ τοὺς γύρωθεν λαούς. «Ἡ μελέτη τοῦ Κυπριακοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, λέγει πολὺ ὀρθά ὁ κ. Μιχαηλίδης, εἶναι μελέτη αὐτοῦ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ λαϊκὴ μουσικὴ, ὅπως καὶ ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ, εἶναι συνέχεια τῆς ἀρχαίας παραδόσεως. Πολλὰ μάλιστα λαϊκὰ κυπριακὰ τραγούδια εἶναι μορφολογικῶς ἀρτιώτατα λαϊκὰ δημιουργήματα με ἀληθινὴν κλασικὴν διαμόρφωσιν τῶν μουσικῶν φράσεων».

Ἀτυχῶς μικρὰ ἕως τώρα ἔχει γίνει ἐργασία διὰ τὴν συστηματικὴν καὶ ἐγκυρον διαφώτισιν τῶν ξένων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰδικῶν, ἐπὶ τοῦ λαϊκοῦ μουσικοῦ μας θησαυροῦ. Εἶτε λόγῳ τοῦ ἀποκλειστικοῦ ἐνδιαφέροντος μετὰ τὸ ὅποιον ἐπιδιώκεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ εὐρύτερα εἰς τὰς ἄλλας χώρας διὰδοσις τῆς νεωτέρας Ἀγγλικῆς μουσικῆς — (κίνησις εὐλόγως ἀντίθετος ἐκείνης πού παρετηρεῖτο κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος) — εἶτε καὶ λόγῳ ἰδικῆς μας ἀδιαφορίας, ἡ μουσικὴ Ἑλληνικὴ κίνησις εἶναι πολὺ ὀλίγον γνωστὴ εἰς τὴν χώραν τοῦ Βντῆ, τοῦ Purcell, τοῦ Boyce καὶ τοῦ Elgar.

Εἶναι αὐτὸ μία ἔλλειψις διὰ τὴν ἀρσιν τῆς ὁποίας δικαιούμεθα ν' ἀποβλέπωμεν μετὰ τὰς μεγαλυτέρας ἐλπίδας εἰς τὴν πολῦτιμον ὀργανῶσιν τοῦ Βρετανικοῦ Συμβουλίου. Ἡ συμβολὴ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν τοῦ Κυπρίου μουσικολόγου καὶ — ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ — τοῦ διακεκριμένου συναδέλφου του κ. Πετρίδης, δημιουργεῖ κρίτικους ἀμοιβαίους καλλιτεχνικῆς κατανοήσεως μεταξὺ τῶν δύο λαῶν.

* Ἡ μέχρι τοῦδε προσπάθεια τοῦ κ. Μιχαηλίδου περιλαμβάνει, πλην ἄλλων διαδημάτων καὶ συνομιλιῶν του με εἰδικούς, διάλεξιν εἰς τὴν πόλιν Bourne-

month με θέμα: «Ἡ Μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος». Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων κατελέγετο καὶ ὁ Διευθυντῆς τῆς Παυδείας. Ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ ὁ κ. Μιχαηλίδης διηύθυνε κατόπιν προσκλήσεως τὴν ὀρχήστραν τῶν Ἰνστιτούτων τῆς πόλεως.

Εἰς περιοδεῖαν του εἰς τὴν Β. καὶ Β. Δ. Ἀγγλίαν (Μάντσεστερ, Λίβερπουλ κ. ἄ.) ὤμιλησεν εἰς πλείετας περιπτώσεις περὶ Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἴτε πρὸς μουσικοὺς, εἴτε πρὸς σπουδαστάς.

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην, 19 Φεβρουαρίου, κατόπιν προσκλήσεως παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Trinity College of Music τοῦ Λονδίνου, ὤμιλησεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Ὁδείου με θέμα: «Modern Greek Music» (Σύγχρονα Ἑλληνικὴ Μουσικὴ). Εἰς τὴν διάλεξιν ἡ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ μίαν καὶ πλεον ὥραν καὶ κατὰ τὴν ὅποιαν ἐξετέλεσθησαν ἔργα τῶν Λαμπελῆ, Καλομοίρη, Πετρίδη, Καζάσογλου καὶ Σ. Μιχαηλίδου, παρέστη ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον ἀποτελούμενον ἀπὸ ἐγκριτὰ μέλη τῆς Ἀγγλοελληνικῆς κοινωρίας, ἀπὸ Ἀγγλοὺς καθηγητὰς καὶ σπουδαστάς τῆς μουσικῆς, δημοσιογράφους κλπ. Παρίστατο ἐπίσης ὁ διαπρεπὴς Ἀγγλος συγγραφεὺς μουσικῶν βιβλίων κ. Eric Blom, μουσικὸς κριτικὸς τοῦ «Ταχυδρόμου τοῦ Μπέρμιγχαμ» καὶ τοῦ «Μαγχοστριανοῦ Φύλακος» καὶ Διευθυντῆς τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς νέας ἐκδόσεως τῆς Μεγάλῆς Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Grove, ὁ Ἕλληνας συνθέτης κ. Πετρίδης, ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναοῦ τοῦ Λονδίνου Ἀρχιμ. κ. Βίβρος κ. ἄ.

Μετὰ τιμητικωτάτην εἰσηγήσιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσικοῦ Κολλεγίου ὁ ὁποῖος τὸν παρουσίασεν ὡς ἀσθεντίαν εἰς τὰ τῆς συγχρόνου μουσικῆς καὶ ἀνέφερε μετὰ θαυμασμοῦ τὸ ὡς ἀνω εἰρημον βιβλίον καὶ τὰς ἄλλας ἐργασίας του, ὁ κ. Μιχαηλίδης διεξήλαθε τὸ θέμα του μετὰ ὑπερόχου ἰκανότητος, τὴν ἐκ τῆς ὁποίας ἐντύπωσιν τοῦ ἀκροατηρίου ἠρμήνευσεν ἀριστα ὁ Principal τοῦ Trinity College ὅταν ἐγερθεὶς μετὰ τὸ πέρας τῆς διαλέξεως καὶ ἀπειτηνόμενος πρὸς τὸν ὀμιλητὴν εἶπεν: «Ἀσθενόμεθα τὸν μεγαλοπρεπὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν θαθεῖαν σαφὴ ἐπιστημοσύνην καὶ εἰμεθα ὑπερήφανοι ἐπὶ συγκριτικῶν ὡς εἶναι ταῖρον μέλος τοῦ Κολλεγίου μας εἶναι Ἑλληνα ὅπως εἶπεν».

Τὴν διάλεξιν διεφώτιζε πλοῦτος μουσικῶν παραδειγμάτων.

Λίαν προσεχῶς ὁ κ. Μιχαηλίδης θά ὀμιλήσῃ ἐκ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τοῦ Λονδίνου με θέμα: «Λαϊκὴ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ», ἐντὸς δὲ τοῦ Ἀπριλίου θά δοθῆ ὑπὸ τοῦ ἰδίου εἰς τὴν Βασιλικὴν Σκωτικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Μουσικῆς τῆς Γλασκώβης διάλεξις παρομοία τῆς εἰς τὸ Trinity College δηλ. τεχνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ. Κατ' αὐτὴν θά ἐκτελεσθοῦν ἔργα Ἑλλήνων μουσουργῶν, ἄλλων ἀπὸ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀντεπροσωπεύθησαν κατὰ τὴν διάλεξιν τοῦ «Τρίνιτυ Κόλλετζ».

Ἐνὸς τριῶν ἡμερῶν θά παιχθοῦν ὀπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Β.Β.С. τὰ «Δύο Βυζαντινὰ Σκιτσα» του, τὴν δὲ 23ην Ἀπριλίου θά ὀμιλήσῃ ὁ κ. Μιχαηλίδης περὶ Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἰς τὸ Greek House τοῦ Λονδίνου. Εἰς τὴν διάλεξιν αὐτὴν θά ἐκτελεσθοῦν ἐπίσης ὀποδευματικά ἔργα Ἑλλήνων μουσουργῶν.

ὑπάρχει μεγάλῃ ἐλπίδι εἰς τὴν 25ην προσεχοῦς Μαρτίου θά δοθῆ ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Β.Β.С. συναυλία Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

* Τέλος δὲν πρέπει νὰ παραλείψω τὴν πληροφορίαν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν νέαν ἐκδόσιν τῆς μνημιώδους Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Grove, ὅτι ὁ διευθυντῆς τῆς κ. Blom ἐξήτησε τὴν συνεργασίαν τοῦ κ. Μιχαηλίδου εἰς ἀρθρα ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς. Ἡ τιμὴ εἶναι ἐξαιρετικὴ. Ὁ μόνος μέχρι τοῦδε Ἕλληνας συνεργάτης τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας ὑπῆρξεν ὁ πρό τινος ἀποβιώσας διακεκριμένος μουσικολόγος Δ. Καλδοκορέσης.

* Περисσαὶ λέξεις δὲν ἡμποροῦν νὰ προσθέσωσι τίποτε εἰς τὴν ἀξίαν τῶν διαπιστώσεων αὐτῶν. Ὅταν ἡ μικρὰ Κύπρος ἐμφανίζεται εἰς τὸ παγκόσμιον πεδῖον τῆς εὐγενεστέρως τῶν ἐπιστημονικῶν τεχνῶν με συμβολὴν ἡ ὁποία κατακτᾷ τὴν ἐκτίμησιν μεγάλων ἐπιστημονικῶν κέντρων, συμβολὴν ὅχι ὀλιγώτερον χρήσιμον εἰς διδάσκοντας ὅσον καὶ εἰς διδασκόμενους, τὸ γεγονός αὐτὸ καὶ μόνον δημιουργεῖ ὑπέρτερρα δικαιώματα διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς Κύπρου καὶ τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ. Καὶ μὲν ἔρχονται τὴν στυγίην αὐτὴν ἐπίκαιρα εἰς τὴν μνήμην τὰ σοφὰ λόγια τοῦ ἀλσημονήτου μας Σίμου Μενάρβου, ὁ ὁποῖος, ἐπικρίνων μίαν ἡμέραν τὴν μονομερῆ τροπὴν τῶν Κυπρίων νέων πρὸς ὀπισθέτατον ἐπιστήμας, μοῦ εἶπεν: «Εἶναι ἀσυγκρίτως προτιμότερος καὶ γενικῶς ὠφελιμότερος ἕνας καλὸς χημικὸς ἢ ἕνας καλὸς οἰκονομολόγος, ἢ ἕνας καλὸς μηχανικὸς, παρὰ ἑκατὸν δικηγόροι μετρίου ἀναστήματος. Ἐνας γερὸς ἐπιστήμων ἢ καλλιτέχνης δὲν εἶναι μόνον ἀξία ἑθνικὴ: Εἶναι καὶ κεφάλαιον διεθνούς ἐπιβολῆς».

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΣΤΟ ΩΔΕΙΟΝ ΗΡΩΔΟΥ

83 ΤΗΣ κ. Σ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Είνε αξιοπρόσεχτο φαινόμενο τό ότι τά έλληνικά μουσικά έργα παίρνουν μέσα στό χώρο του όρχαιού θεάτρου ένα ξεχωριστό αποκαλυπτικό φώς. Υπάρχουν νομοί αισθητικοί ασύλληπτοι, πού επιβάλλουν σέ κάθε περίπτωση τήν ισχύ τους. Γι' αυτό σήμερα θά μιλήσω πριν απ' όλα γιά τή «Ρωμαϊκή Σουίτα» του Καλομοίρη, και τό «Πανηγύρι τής Κακάβας» του Σόλωνος Μιχαηλίδη, πού άκούσαμε στις δύο τελευταίες συναυλίες τής Κρατικής Όρχήστρας.

Από τις πρώτες διαλογίες πίστεως του έθνικού μας συνθέτη, ή «Ρωμαϊκή Σουίτα» του Καλομοίρη, κατακυρώνει και σήμερα περιφανώς — σαράντα δλόκληρα χρόνια μετά τήν πρωταρχική τής δημιουργία — στην ιστορία τής Νεοελληνικής Αναγεννήσεως ένα θριαμβευτικό σταθμό και μαζί μία σημαντική άφετηρία. Μέσα στην άπαρασάλευτη γενική γραμμή του έθνικού ιδανικού του, πού ακολουθεί μ' έναν ιερό φανατισμό, ό Καλομοίρης του 1906, του 1937 και του 1947 διατηρεί αναλλοίωτη τή σφραγιδα τής δικής του μουσικής ιδεολογίας, τής δικής του αισθητικής, τής δικής του τεχνοτροπίας, πού τόν οδηγούν στη λυρική αποκάλυψη των πεπρωμένων τής φυλής μας. Από τό έργο αυτό τής πρώτης του ακόμα δημιουργικής νεότητας, τή «Ρωμαϊκή Σουίτα», οι προφητικές μεγαλόπνευστες φράσεις, ό άδολος αυθορμητισμός τής άβίαστης έμπνεύσεως, και πριν απ' όλα ή «πίστις» αυτή ή μεγάλη ζωοδότηρα, ή μεγάλη κινητήρια δύναμις των άτομων και των έθνων, συγκλονίζουν τόν άκροατή, πού διαθλέπει μέσα στην άνθισμένη παρθενία τής πρωτόφαντης αυτής τέχνης τόν θαυμαστό και όλως αυθόρμητο μουσικό δημιουργό πού στήνει τελειωτικά περίλαμπρο τό παλάτι του επάνω στα κλυδωνισμένα κύματα. Τί σύμβολο βαρυσήμαντο ή προγραμματική αυτή κατακλείδα τής «Ρωμαϊκής Σουίτας»! Ό Καλομοίρης του 1937 μέ όλη τήν περίτεχνη αναθεώρησι του έργου του, σεβάσθηκε άπόλυτα τήν πρωταρχική άγνότητα των θεματικών έμπνεύσεων του Καλομοίρη του 1906, πού πηγάζουν απ' τις άκένωτες πηγές των Έλληνοβυζαντινων αιώνων, τήν άνθισι του έθνικού φολκλωρισμού, και τά προαιώνια σύμβολα τής έθνικής ψυχής. Γι' αυτό ή «Ρωμαϊκή Σουίτα» έζησε και θά μείνη γιά πάντα ένα έργο άρτιο κι' αποκρουσταλλωμένο.

Μά ό Καλομοίρης όέν είνε μόνο ό έμπνευσμένος Όδηγός πού άνοιξε τό μεγάλο έθνικό όρόμο στους έπερχόμενους Νεοέλληνες συνθέτες. Είνε μαζί και ό έμψυχωτής πού αποκάλυψε σέ όλους μέ τή δημιουργική λατρεία του στον Παλαμά, τήν ανυπαλόγιστη σημασία πού έχει γιά τήν εκδήλωσι στη Νεοελληνική τέχνη τό έργο του μεγάλου έθνικού Ποητή μας. Η έκλογή τής δυναμικής σελίδας «Τό Πανηγύρι τής Κακάβας» από τόν διαλεχτό Νεοέλληνα συνθέτη Σόλωνα Μιχαηλίδη, έρχεται νά τροφοδοτήσει τήν έμπνευσι του μουσικού μέ πλουσιώτατα περιγραφικά στοιχεία, νά δυναμώσει τή δραματική του έξαρσι, και ν' άνανδείξη στη δεκάτη δύναμι όλες τις άρετές πού τόν διακρίνουν. Οι άρετές αυτές είνε διανοητικές κι' αισθαντικές έξίσου. Ό κ. Σόλων Μιχαηλίδης, γνωστός σέ όλους συνθέτης και μουσικολόγος, γεννήθηκε στην Κύπρο στά 1905 και σπούδασε στό Παρίσι άνώτερη σύνθεσι και διεύθυνσι όρχήστρας στη «Σκουόλα Καντόρουμ». Έγραψε ένα συμφωνικό ποίημα «Η ζωή έν τάφος», μία Καντάτα «Ό Τάφος» γιά σοπράνο, μπασο, χορδία και όρχήστρα, τά «Βυζαντινά σκίτσα» γιά έγχορδα, ένα συμφωνικό ποίημα γιά φλάουτο σόλο και έγχορδα, μουσική γιά τή «Μήδεια», «Ήλέκτρα», «Ίφιγένεια έν Ταύροις» κ. ά.

Στό «Πανηγύρι τής Κακάβας» ό Μιχαηλίδης φανερώνεται ένας έντονος μουσικός ζωγράφος μέ αναπαραστατική δύναμι στις εικόνες πού ξετυλίγει μέ ζωτικώτατο οίστρο και ρυθμικές δυναμικότητες, μέ βαθειά αισθαντική συγκίνησι, δραματισμό έκφράσεως και θερμό εύγενικό παλμό. Επιβάλλεται και κατακτά τήν εκτίμησι μέ γνήσια κι' άνόθευτα μουσικά μέσα. Στην υπέροχη σελίδα πού διάλεξε από τό «Δωδεκάλογο του Γύφτου» του Παλαμά, βρίσκει όλες τις εύκαιρίες ν' αποκαλύψη τόν έσωτερικό του κόσμο και τή δύναμι πού τόν διαπνέει. Τό μοτίβο των Γύφτων, συναρπάζει μέ τόν αϊφνιδιαστικό ρυθμό του, γεμάτο από ένα διονυσιασμό παράφορο. Κι' ό θλιμμένος βυζαντινός χαρακτήρας πού διέπει τήν περιγραφική μουσική τής όλης εικόνας, προσδίνει ένα ιδιότυπο θέλητρο στη διαγραφή των ποιητικών κόσμων πού εισηγείται ή μουσική σέ μιάν έλεύθερη αλλά και στοχαστική αναπαράστασι.

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Ζωή και Τέχνη

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΤΗΣ Κ. ΛΛ. ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Σ' αὐτὴ τῆ συναυλία τῆς Δευτέρας, ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἀποσποῦσαν δύο ἔργα, πού δίνονταν γιὰ πρώτη φορά, τοῦ Ἑλληνο, Σόλωνος Μιχαηλίδου «Τὸ Πανηγῦρι τῆς Κασκάδας» καὶ τοῦ Ἄγγλου Οὐίλλιαμς «Σερενάτα στὴ Μουσικὴ», πού εἶχαμε ξανακούσει, νομίζω, στὴ Συναυλία Ἀγγλικῆς Μουσικῆς, πού εἶχε δοθῆ πέρυσι στὰ «Ὀλύμπια», ἀλλὰ μὲ τραγοῦδι, ὅπως εἶναι γραμμένη πρωταρχικά.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης εἶναι ὁ γνωστότατος πιά Κύπριος συνθέτης καὶ μουσικολόγος καὶ πολλές φορές βού ἔχει δώσει τὴν εὐκαιρία ν' ἀσχοληθῶ μὲ τὴν διπλὴ του προσωπικότητα, τοῦ σοφοῦ μουσικολόγου ἀπ' τὴ μιά, τοῦ ἐμπνευσμένου συνθέτη, ἀπ' τὴν ἄλλη. Κι' αὐτὴ τὴ φορά, ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα μᾶς ἔδωσε ἓνα ἀκόμα ἔργο του πού ὁ συνθέτης, ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ Παλαιμά—τὸ «Πανηγῦρι τῆς Κασκάδας», μιὰ συμφωνικὴ εἰκόνα ἐντονη καὶ εὐγλωττη, ὅπου τὸ περιγραφικὸ στοιχεῖο συνδυάζεται μὲ τὸ δραματικὸ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ λυρικό — τελευταῖο μέρος — καὶ ὁ μουσικός γίνεται ἔτσι ὁ πῖο τέλειος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ποιητῆ. Οἱ ἀρχαῖοι ἐλληνικοὶ τρόποι, ἡ βυζαντινὴ τεχνοπρόπια σὲ ὠρισμένα μέρη, οἱ ἰδιότυπε, ἀναπτύξεις καὶ ἡ τεχνικὴ ἐνορχήστρωσις δείχνουν γιὰ μιὰ φορά ἀκόμα τὴν ξεχωριστὴ προσωπικότητα τοῦ κ. Μιχαηλίδου καὶ ἡ φροντισμένη ὅσο καὶ ἐκφραστικὴ ἐρμηνεία τοῦ κ. Οἰκονομίδου καὶ τῆς ὀρχήστρας μὲ σάλο βιολι τοῦ κ. Κολάσι, ἀπέσπασε τὰ πῖο ἐμβουσιώδη νευροκροτήματα. Συνθέτης καὶ ἀρχιμουσικός ἔγινον ἀντικείμενα θεσμῶν ἐκδηλώσεων.

Ὁ Βέγκαν Οὐίλλιαμς, πού θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος τῶν συγχρόνων Ἄγγλων συνθετῶν, ἔχει γράψει μουσικὴ γιὰ τὸν «Ἐμπορὸ τῆς Βενετίας» τοῦ Σαίξπηρ καὶ ἡ «Σερενάτα στὴ Μουσικὴ» πού ἀκούσαμε προχθὲς εἶναι ἓνα καὶ μῦτι προωρισμένο νὰ συνοδεύῃ τὴν σκηνὴ τοῦ κήπου, ὅπου ὁ Σαίξπηρ γράφει τὸν ὠραιότερον ὕμνον πού γράφηκε ποτὲ γιὰ τὴ Μουσικὴ. Τὰ θεῖα ἐκεῖνα λόγια τοῦ Σαίξπηρ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ υπογοσημισηθοῦν καὶ νὰ σχολιασθοῦν καλὴ λίτερα. Ὁ κ. Οἰκονομίδης καὶ ἡ ὀρχήστρα κατώρθωσαν ν' ἀποδώσουν ὅλη τὴν ποιητικὴν ἐμβόσφαιρα τοῦ ἔργου, ὅλη τὴν ὀνειρώδη λεπτότητα αὐτῆς τῆς μουσικῆς πού εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ σύγχρονα ἀριστοτεχνήματα.

Στὴν ὀρχή τοῦ προγράμματος μιὰ ζωηρὴ ἐρμηνεία τῆς Εἰσαγωγῆς τῶν «Ἀρχιτεκτονιστῶν». Στὸ τέλος ἡ «Πέντηξις τοῦ Μπετόβιν». Οἱ πολὺ πληθεῖς ἀκροατὲς δὲν μπορούσαν ν' ἴδουν, ποσάποσο οὔτε ἀπὸ τὴν παράδοσιμα, οὔτε ἀπὸ τῆς ἐπιτελέσειε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

ΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΝΘΕΤΑΙ

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

[Τῆς κυρίας ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ].

Με ιδιαίτερα ευχάριστη δημοσιεύουμε το κατωτέρω άρθρον τῆς ἐν Ἀθήναις διακεκριμένης συγγραφέως καὶ μουσικοκριτικῆς κυρίας Σοφίας Κ. Σπανούδη, γραφέν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν «Ἐλευθερίαν». Δίαν εὐλογος εἶναι καὶ ἡ ἱκανοποίησίς μας διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν, μετὸν ὁποῖον ἡ συγγραφεὺς τοῦ άρθρου ἐκφράζεται περὶ τοῦ μουσικοῦ ἔργου ἐνὸς ἐκλεκτοῦ Κυπρίου συνθέτου, τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδου.

Κάθε φορά που επιχειρῶ νὰ γράψω ἀναλυτικὰ γιὰ ἓνα νέο μας συνθέτη, νοιώθω μίαν ἀνυπόμονη γὰρ ἀνάμικτη μ' ἓνα φόβο καὶ με κάποιον δειλία. Θὰ σταθῶ τάχα ἀξία νὰ ἰδῶ τὸ ἔργο του φωτισμένο στὴν κάθε του πλευρᾷ μετὶ τῆς προβολῆς τῆς μουσικῆς ψυχῆς του, θὰ μπορέσω νὰ βρῶ τὴ μαντική δύναμη νὰ μαντέψω τῆς προβῆσεις του, τῆς δημιουργικῆς ἐξορμήσεως του, τὰ ὄνειρά του;

Τὴ δειλία αὐτὴ τὴ νοιώθω ἀκόμα ἐντονώτερη σήμερα, γράφοντας γιὰ τὸν νέο Κύπριο συνθέτη Σόλων Μιχαηλίδου. Γιατὶ, πρὶν ἀκόμα γνωρίσω τὸ συνθετικὸ του ἔργο, γνώρισα τὴ μουσικολογικὴ του ἀξία μετὶ τῆς περισπούδαστες μελέτες πού ἔγραψε γιὰ τὴν Ἀρμονία τῆς σύγχρονης Μουσικῆς — ἓνα ἔργο πολυδαίδαλο καὶ σοφὸ, πού φανερώσει τὴ βαθειὰ ἐπιστημονικὴν τὴν συγγραφῆς ἐξ ἴσου μετὶ τῆς αἰσθητικῆς του καλλιέργειας καὶ τὸ λογοτεχνικὸ του ταλέντο.

Μετὶ τὴ δυσυπόστατη αὐτὴ του ἰδιότητα ὁ Σόλων Μιχαηλίδης ἐπιβάλλεται στὸν καλλιτεχνικὸ κόσμον ἀκόμα περισσότερο καὶ κάνει τὸν κάθε κριτικὸν διατακτικώτερον ἢ ἀντιμετώπιση τῆς δικῆς του ἐπιφόβου κρίσης. Ὅταν ὁμως γνώρισα ἀπὸ κοντὰ τὸν μουσικολόγον καὶ τὸν συνθέτη στὸ τελευταῖον πέρασμα του ἀπὸ τὴν Ἀθήνας, κάθε φόβος μου διασκεδάσθηκε.

Εἶναι πολὺ σπάνιον νὰ συναντήσῃ κανεὶς στὴ ζωὴ του ἓναν ἄνθρωπον τόσο εὐγενικὸν καὶ ἀπλό, πού συμπληρῶνει τὸν ἀνώτερον καλλιτέχνη, ὅπως ὁ Σόλων Μιχαηλίδης. Τὸν ξεχωρίζει μετὰ σ' ὅλους τοὺς ὁμοτέχνους του μὴ ἐξευγενισμένη διάκρισις, ἓνα στοχαστικὸ βάθος, χωρὶς ἴχνος ἐγωκεντρικισμοῦ ἢ ἀλαζονείας, καὶ μὴ ἐκλεπτυσμένη πρωτοτυπία στὴν κάθε του ἐκδήλωσις. Ὅλα αὐτὰ σοῦ δίνουν ἄρρητον. Κι' ὅταν ἀκουσῶ σὲ τρεῖς δοκιμῆς τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας καὶ στὸ ὕδριον Ἡρώδου σὲ πρώτη ἐκτέλεση τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας», μὴ συμφωνικὴ εἰκόνα ἐμπνευσμένη ἀπ' τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ Παλαμά, ἐνοιῶσα τὴν ἐπιτακτικὴν ὑποχρέωση νὰ γράψω γιὰ τὸν ἔντονον αὐτὸ μουσικὸ ζωγράφον καὶ στοχαστὴ, πού τιμᾷ ἐξαιρετικὰ τὴν ἰδιαίτην πατρίδα του, τὴν Κύπρον, καὶ πού τὸ ἔργο του φαίνεται προωρισμένο νὰ καταλάβῃ μὴ σημαντικὴ θέση στὴν ἐξέλιξι τῆς Νεοελληνικῆς μουσικῆς.

Ὁ Σόλων Μιχαηλίδης βρίσκεται τώρα στὴν πληρότητα τῆς δημιουργικῆς ἀκμῆς του. Γεννήθηκε στὴ Λευκωσία τῆς Κύπρου στὰ 1905 καὶ σπούδασε στὸ Παρίσι στὴ Scuola Cantorum, ἓνα μουσικὸ ἴδρυμα πού κατακύρωσε στὸ διεθνὲς κόσμον ἡ ἐμπνευσμένη ὄρα καὶ

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

[Τῆς κυρίας ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ].

(Συνέχεια ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῆς 17ης Αὐγούστου).

Ὁ Μιχαηλίδης ἔγραψεν ὡς τώρα ἓνα μεγάλο συμφωνικὸν ποίημα «ἡ Ζωὴ ἐν Τάφῳ», μὴ Καντάδα ὁ «Τάφος», ἐμπνευσμένη ἀπ' τὸ ὄνομα ποίημα τοῦ Παλαμά, γιὰ σοπράνο, μπάσο, μικτὴ χορωδία καὶ ὀρχήστρα, τὰ «Βυζαντινὰ σκίτσα», ἓνα συμφωνικὸν ποίημα γιὰ φλάουτο καὶ ὀρχήστρα ἐγχόρδων, τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας», σκημικὴ μουσικὴ γιὰ τὴν «Μήδεια», τὴν «Ἠλέκτρα», τὴν «Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις» κ. ἄ. Ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς αὐτῆς, τῆς περασμένης ἀπ' τὸ διύλιστῆριον τοῦ σύγχρονου αἰσθηματικοῦ πολιτισμοῦ, διατηροῦν ἔντονον κί' ἀνάγλυφον τὸν χαρακτήρα τῆς Ἑλληνικῆς τους προελεύσεως, καὶ μαρτυροῦν τῆς ἐλλεικνέστερες προθέσεις τοῦ συνθέτου.

Ὁ Μιχαηλίδης δὲν ἔχει τὴ ματαιοδοξία ν' ἀναζητῇ τῆς συνθέσεως του στοὺς ἀξεδιάλυτους λαβύρινθους τοῦ σύγχρονου μουσικοῦ διεθνισμοῦ. Τὴ μουσικὴν του κραδαίνουν τὰ ὀλοζώντανον φυλετικὰ του στοιχεῖα, πού εἶναι πάντα οἱ παντοδύναμοι παράγοντες τῆς ἐθνικῆς τέχνης, καὶ μετὰ τὴ δημιουργικὴ πνοή τους καὶ τὸν αὐθορμητισμὸν τοῦ μουσικοῦ ἐνοστικτοῦ ἐπιβάλλονται στὸ θαυμασμὸν καὶ τὸν ὀλίγον διαλεχτῶν καὶ τοῦ πλήθους.

Τὰ «Βυζαντινὰ σκίτσα» τοῦ Μιχαηλίδου, πού ἀκούσαμε πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον στὰς Ἀθήνας, εἶναι μὴ ὁμολογία πίστεως τοῦ συνθέτη πρὸς τὴ γνήσια Βυζαντινὴ τέχνη, πού στήθηκε αἰῶνες ὀλόκληρους ἡ μυστικὸ παθὴ γλῶσσα ὄλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου, ἓνας μύχιος δεσμὸς τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ. Εἶναι μὴ σελίδα γραμμένη μετὰ βαθειὰ εὐλάβεια, ἐξάρση καὶ δυναμικὴ συνοχή, στὴν ὁποία, παραπλήσια μετὰ τὸ γνωστὸ Βυζαντινὸν χαρακτήρα, τοὺς διακοσμητικὸς ρυθμοὺς καὶ τὴ διαχυτὴ μουσικὴ ἀτμόσφαιρα, κυριαρχεῖ ἡ γραμμικὴ ἀπόδοσις τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν θεμάτων. Εἶναι εὐτύχημα ὅτι οἱ περισσότεροι σύγχρονοι συνθέται μας γίνονται ἐντελῶς αὐθόρμητοι οἱ μουσικοὶ διαγγελεῖς καὶ δημιουργοὶ μὴ μεταβυζαντινῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, πού πηγάζει ἀπὸ τὴν τιμιώτατην παρακαταθήκην τῶν αἰώνων. Ὁ Μιχαηλίδης μέσ' ἀπὸ τ' αὐστηρὰ καθωρισμένα διαγράμματα καὶ τὰ συμφωνικὰ του χρώματα, φθάνει ν' ἀγγίξῃ τὸν βαθύτατον πνευματικὸν πυρῆνα, καὶ νὰ συλλάβῃ τὴν αἰώνια οὐσία μὴς ἐξαγνισμένης τέχνης.

Τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» ἀπὸ τὴν πρώτη του ἐκτέλεση στὸ Ὑδριον Ἡρώδου προκάλεσε τὸν ἀνεπιφύλακτον θαυμασμόν τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, πού χαίρειται μετὰ ἐνθουσιώδεις καὶ ἀτέλειωτες ἐπεφυγμῆς τοῦ ἐμφάνισι τοῦ νέου Ἑλληνος συνθέτου.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ συμφωνικὴ ὀριμότητα, πού τὸ χαρακτηρίζει, τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» εἶναι ἓνα ἔργο σημαντικὸ ἀπὸ ἀποψη μουσικοῦ περιεχομένου. Ἐχει πλοῦσια καὶ βαθειὰ μουσικὴ οὐσία καὶ παίρνει ἀξιώσεις εὐρύτερου συμφωνικοῦ ποιήματος μετὸν ἔντονον δραματικὸν ψυχισμόν πού τὸ χαρακτηρίζει. Ὁ Μιχαηλίδης μετὰ τὴν ἔντονη ἀναπαραστατικὴν δύναμιν τῶν εἰκόνων του, ξετυλίγει τὴν διαδρομὴν τῶν ζωτικώτατον ὁίστρον καὶ ρυθμικῆς δυναμικότητος, μετὰ βαθειὰ αἰσθαντικὴ συγκίνηση, δραματισμὸν ἐκφράσεως, καὶ θερμὸν εὐγενικὸν παλμόν. Ἐπιβάλλεται κατακτητικὰ μετὰ γνήσια κί' ἀνόθευτα μουσικὰ μέσα: τὴ βαθειὰ ἐσωτερικότητα, τὴ δραματικὴ ἐξαρσι καὶ τὴν ἐντασι, τὴν ἀναπαραστατικὴν δύναμιν τῶν εἰκόνων, κί' ὄλο τὸ θλιμμένον Βυζαντινὸν χαρακτήρα πού διέπει τὴν περιγραφικότητα αὐτῆς τῆς μουσικῆς, πού προσδίδει ἓνα ἰδιαίτερον θέλητρον στὴ διαγραφὴ τῶν ποικιλιῶν κόσμων, σὲ μίαν ἐλεύθερη, ἀλλὰ καὶ στοχαστικὴ ἀναδημιουργία.

Τὸ μοτίβο τῶν Γύφτων πού κυριαρχεῖ σ' ὅλη τὴ διαδρομὴ τῆς συμφωνικῆς εἰκόνας, συναρπάζει μετὸν αἰφνιδιαστικὸν ρυθμὸν του, γεμᾶτον ἀπὸ ἓνα διονυσιασμὸν παράφορον καὶ μεταδοτικόν.

Ἐγκρατέστατος στὴν περίπλοκην τέχνην τῶν ρυθμῶν καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τρόπων ὁ συνθέτης ἀποφεύγει τὸν σκόπελον τῆς ὑπέμετρης χρήσεως τῶν χρωματικῶν γενῶν καὶ μετὸν καθαρόν κί' ἀνόθευτον διατονισμόν του φανερώσει πόσον εἶναι μνημένος στὰ μυστικὰ μὴς ὑπερούσιας τέχνης.

(Συνεχίζεται)

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

[Τῆς κυρίας ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ].

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεσίου καὶ τέλους).

Ὁ Μιχαηλίδης ἔγραψε τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» στὰ 1936. Δίνοντας ἔτσι ὁ συνθέτης ἀπὸ τὴν πρώτην του ἀκόμα δημιουργικὴν νεότηταν, μὴ θερμὴ ὁμολογία πίστεως πρὸς τὸν μεγάλο ἔθνικὸν ποιητὴν μας, κατακυρῶνει περιφανῶς τὴν ἐξαιρετικὴν σημασία πού παίρνει τὸ Παλαμικὸν ἔργο στὸ γενρὸ θεμελίωμα καὶ τὴ σταθερὴ ἐξέλιξι τῆς Νεοελληνικῆς μουσικῆς.

Ἡ ὁμολογία αὐτὴ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Παλαμά εἶναι γιὰ τὸν Κύπριον συνθέτη μὴ σφραγίδα ἀνωτερότητος καλλιτεχνικῆς καταγωγῆς καὶ προελεύσεως. Εἶναι πολὺ μεγάλο τόλμημα τὸ νὰ πέρνῃ ἓνας τόσο νέος συνθέτης τὴν ποιητικὴν τοῦ Παλαμά γιὰ ὑπόβαθρον τῆς μουσικῆς του δημιουργίας. Μὰ εἶναι κί' ἓνα δοξασιμὸν κατὸρθωμα νὰ μετουσιωθῇ ἀκέραια τὸ βάθος, τὴν ἰδiosisτάσια καὶ τοὺς δραματισμοὺς αὐτῆς τῆς ποιήσεως μὴς στοὺς ἤχους.

Ὁ Μιχαηλίδης κατορθώνει νὰ ἐνσαρκῶνῃ τὸ Γύφτον—τὸ φυλετικὸν μας σύμβολον—στὸ ὄλο τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐρῶτητα τῆς δραματικῆς ποιητικῆς, πού περνᾷ μετὰ βῆμα ἀργοπάτητο, βαρὺ, τῆς καμπῆς τῶν ἐθνικῶν μας ἀνομημάτων. Εἶναι κατὸρθωμα ἐξίσου μεγάλο τὸ νὰ συνειδητοποιῇ μετὰ τῆς μουσικῆς του ὄλα τὰ σύμβολα καὶ τὴν δραματικὴν ὁμορφίαν πού ἀποκαλύπτεται μόνον στὴν ἐνόρασι τῶν μυστῶν τῆς Παλαμικῆς θρησκείας. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» εἶναι ἓνας πολὺντος ἕκτος γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν μετὰ στὸν ἀρχαιοπρεπῆ ἀλλὰ μὴ καὶ στὸν Βυζαντινὸν τρόπον καὶ διατονισμόν του.

Ἀπάνω στὴν Παλαμικὴν σκοπιά, ὁ νέος μας συνθέτης ἀντιμετωπίζει τὸ θέμα του κυρίαρχα κί' ἐλεύθερα. Καὶ στέκεται ἀκλόνητος στὸ ὕψος του, γιὰτὶ δὲν ἀνήκει στὶς ἀρνητικῆς ψυχροσυνθέσεις τῶν ἀμφίβολων δημιουργῶν. Εἶναι, καὶ δειχνεται ἀξίος νὰ ζῆσθι ὀλοκληρωτικὰ τὴν ὄρα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ποιητῆ πού τὸν ἐμπνεύει. Ἡ ἐξάρση τῶν στοχασμῶν τὸν κάνει συχνὰ ν' ἀπομακρύνεται ἀπ' τὴν ἔντονη ἀναπαραστατικότητα τῶν εἰκόνων πού εἰσπυγεται ἡ μουσικὴ του μ' ἓναν ἀντάξιον τοῦ θέματος σκημικὸν διάκοσμον.

Αὐτὸ ὄμως φανερώσει πόσον ὁ μουσικὸς συνθέτης εἶναι ἀξίος νὰ μετουσιώσῃ συμφωνικὰ τὴν ποιήσιν τοῦ Παλαμά, τόσο πολὺπλοκην καὶ πολὺμορφην, πού προκύπτει ἀπὸ μὴ συνολικὴ καὶ ἐνιαία σύλληψιν κί' ἀντίληψιν τοῦ

ἔργου του. Ἡ πλατεία, κυματιστὴ, συμφωνικὴ αὐτὴ εἰκόνα τοῦ Μιχαηλίδου μετὰ συνταραγμένους αἰσθητικῆς μεταπτώσεις κί' ἀντιθέσεις, ἔχει μὴ πανοραμικὴν μεγαλοπρέπεια στὸ ζετύλιγμα τῆς. Στὸ ἀκουσμά τῆς ὀ ακροατῆς συνειδητοποιεῖ τὴν αἰσθητικὴν ἀξία τῶν ἀντιθέσεων πού τὴ συναποτελοῦν.

Τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» σημεῖωνε ἓνα ἐπικὸν πέρασμα στὶς ἀντιθετικῆς ἀστροφῆς κί' ἀντιστροφῆς του. Μ' αὐτὸ ὄμως δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῇ πῶς στὴ μουσικὴν τοῦ Μιχαηλίδου προέχει τὸ ἐπικόν. Παράπλευρα στὶς ἐπικῆς ἀστραπῆς πού διαπερνοῦν αὐτὴ τὴ μουσικὴν, συντεπερνοῦν τὸν ἀκροατὴ κί' οἱ λυρικῆς τῆς φλόγες.

Εἶναι μὴ μουσικὴ, πού συμπληρῶνει τὸν Παλαμικὸν λόγο, ξεδιαλύνει μετὰ τὴν μεγαλεία τῆς τ' ἀξεδιάλυτα νοήματα τοῦ Ποιητῆ καὶ συντονίζει τὰ ἐπερόκλιτα καὶ τὰ ἀλλοπρόσαλλα στοιχεῖα. Σ' αὐτὴν περνοῦν οἱ γύφτοι σὲ μὴ διονυσιακὴν παρέλασιν, πλάσματα «ἀνεμόδάρτα» καὶ ξεσκισμένα, ρυθμικῆς ὀπτασίης, τραχίης καὶ βάρβαρης, εἰκόνας μετὰ ζωντανὴν σάρκα—ἓνας δραματισμὸς ρυθμισμένος γιὰ νὰ ριχτοῦν «στὴν Γυφτοῦριαν τὸ πανηγύρι» μ' ἓνα δαιμονικὸν ρυθμόν. Ἡ πορεία τους ἔχει τὴν λαμπρότητα τοῦ θριάμβου, μετὰ τὸ ρυθμὸν τὸν ἔντονον μετουσιωμένον στὴ μουσικὴν τοῦ συνθέτου.

Οἱ νοσταλγικῆς ἐλεγειακῆς μελωδίας πού ἀντισκοῦνον αὐτὸ τὸ ρυθμὸν, δειχνοῦν ἀκόμη ἐντονώτερη τὴν ἐπερχόμενη ὀρμὴν του. Ἡ πρώτη ἀκρόασις τοῦ συμφωνικοῦ αὐτοῦ ποιήματος προκάλεσε στὴν φαντασίαν μου ἀναπάντεχα τὸν φρικιαστικὸν δραματισμὸν τῆς γύφτισσας τῆς κυνηγημένης, τῆς ξεμαλιάρας, πού εἰσπυγεται ὁ Ποιητὴς στὸ «Δεκάλογο τοῦ Γύφτου»:

«Κί' ἐκραξῆς βραχνά—τὸ κράξιμό σου δὲν μπορῶ νὰ ἀπολημονήσω— Κί' ἐκραξῆς: Φωτιά! νὰ κάψει τὴν Παράδεισον! Κί' ἐκραξῆς: Νερό! τὴν Κόλασιν νὰ σβῶσω!»

Ἡ μουσικὴ τοῦ Μιχαηλίδου βρίσκει στὴν κάθε Ἑλληνικὴν ψυχὴ μὴ βαθειὰ ἀπήχησιν, σάν τὸν φλογισμένον ὀρείχαλκον νεότευκτης καμπάνας. Καὶ γιὰ νὰ συνοψίσω τελικὰ τὴ συνολικὴν ἐντύπωσιν μου ἀπὸ τὸ συμφωνικὸν τοῦ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας», θ' ἀποτολήσω μὴ παραλλαγή ἐνὸς ἐπιγραμματικοῦ στίχου τοῦ Παλαμά μετὰ ἀπ' τὸ «Δεκάλογο τοῦ Γύφτου»:

«Ὁ λόγος πού θαυματουργεῖ, ὁ λόγος εἶναι μουσικὴ».

Μὰ κί' ἡ μουσικὴ πού θαυματουργεῖ εἶναι κί' ἐκείνη ὁ λόγος.

30 Μαΐου 1947

Ἡ ἑβδόμη συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας

(85)

ΣΤΟ ΩΔΕΙΟ ΗΡΩΛΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Ἡ εἰσαγωγή στοὺς «Ἀρχιτραγουδιστὲς τῆς Νυρεμβέργης», τοῦ Βάγκνερ, εἶναι μιὰ συμφωνικὴ σελίδα, πού ἀφήνει πάντα μίαν ἔντονη καλλιτεχνικὴ ἐντύπωση καὶ πού, ὡς τονικότητα, μουσικὸ διάστημα, ἁρμονία καὶ ἀρχιτεκτονικὴ, γεμίζει πάντα μὲ φῶς τὸ μέρος, ὅπου ἀκούεται.

Ὁ κ. Φ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδωσε προχθές μίαν ἱκανοποιητικὴ ἔρμηνεία τοῦ ἔργου στὶς ἐντελῶς κεντρικὲς ὁμῶς γραμμές.

Σὲ ἀρκετὰ σημεῖα θὰ θέλαμε περισσότερὴ μέριμνα γιὰ τὴ λεπτομέρεια. Γιατὶ αὐτὴ ἡ λεπτομέρεια εἶναι ὁ πνευματικὸς καὶ ψυχολογικὸς φορέας τοῦ μουσικοῦ - δραματικοῦ ἔργου, πού ἐκπορεύεται. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ τη περικλείει τὶς ἰδέες, τὴ φιλοσοφία, τὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήματα, τὶς διάφορες συγκρούσεις καὶ ἀντιθέσεις, πού συναντοῦμε κατόπιν κατὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς μουσικοδράματος. Θὰ θέλαμε πῶς πλατείες καὶ πῶς κρατημένες ὀρισμένες φράσεις καὶ συγχορδίες καὶ ὄχι ἕνα ἀπότομο τέτοιο κράτημα μόνο πρὸς τὸ τέλος τῆς εἰσαγωγῆς πῶς «στακκάτο» καὶ πῶς «γελοιοῖ» τὸ χαρακτηριστικὸ μέρος τῶν ζυλνῶν, ὅπου ὁ Βάγκνερ ζητᾷ νὰ ζωγραφίσῃ καὶ εἰρωνευτῆ, φυσικά, τὸν Μπαϊκμεσσερ - σύμβολο. (Πόσοι Μπαϊκμεσσερ γύρω μας, πού ρουφούν ὅλη τὴν ἱκμάδα γιὰ νὰ κρατήσουν τὴ μικρὴ ζωῦλα τους καὶ δώσουν, σ' ἀντάλλαγμα, τὴν ἀρτηριοσκλήρωση τοῦ πνεύματος, τῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ σώματος των...). Θὰ θέλαμε περισσότερο πάθος μὰ καὶ περισσότερὴ λεπτότητα ἐκεῖ πού ζωγραφίζεται ἡ νεανικὴ, ἡ γεμάτη ζωὴ καὶ ἔρωτα, ἡ ἐλεύθερη μορφή τοῦ Βάλτερ Στόλτσινγκ.

Ἐπὶ τὴν ὥραιο καὶ κύρια μελωδία (στὰ βιολιά) τὴν ἔπνιγαν τὰ ἄλλα ὄργανα παίζοντας στὴ δυναμικὴ τοῦ φόρτε.

Τέτοιες καὶ ἄλλες λεπτομέρειες, σὲ μουσικὴ, ὅπως αὐτὴ τοῦ Βάγκνερ, εἰς κεφαλαιώδη σημασία.

Ἀκολούθησε, σὲ πρώτη ἐκτέλεση, ἡ «Συμφωνία τῆς Μουσικῆς» τοῦ Σάμου, σύγχρονου Ἀγγλοῦ συνθέτη Βάγκαν Οὐίλλιαμς, γραμμὴν ἀρχικά γιὰ 16 τραγουδιστὲς καὶ ὀρχήστρα, πάνω σὲ λόγια παρμένα ἐπὶ τὴν 5ῃ πράξη τοῦ «Ἐμποροῦ τῆς Βενετίας» τοῦ Σαίξπηρ (εἰδικὰ γιὰ τὴ σκηνὴ τοῦ κήπου στὸ ἔργο τοῦτο) καὶ διασκευασμένη ἀπ' τὸν ἴδιον τὸ συνθέτη, ὅπως τὴν ἀκούσαμε χθές.

Ὁ Οὐίλλιαμς εἶναι ὁ «κατ' ἐξοχήν» Ἀγγλὸς συνθέτης, πού ἀναζητᾷ στὶς ἀστεύρευτες πηγές τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ τῆς χώρας του τὸ ὑλικὸ τῆς δημιουργίας του. Ἀναθρομιζόμενος στὴν Ἀγγλική, τὴ Γερμανικὴ καὶ Γαλλικὴ Σχολή, συνδυάζει στὴν τέχνη του τὸν αἰσθητικὸ πλοῦτον καὶ τὸ πνεῦμα τῶν σχολῶν αὐτῶν, χωρὶς ὡστόσο—καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο—ἡ τέχνη του αὐτὴ νὰ ἐμφανίσῃ ἕνα κράμα αἰσθητικῆς καὶ τεχνοτροπίας, γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς ἐθνικῆς μουσικῆς καὶ ἡ προσπάθειά του, πού τείνει στὸν ἀποκλεισμὸ ξένων ἐπιδράσεων, διατηροῦν ἀμόλυτον τὸν προσωπικὸ χαρακτήρα τῶν δημιουργημάτων του, πού, ὅπως ἀναφέραμε, πηγὴ ζωητῆ τους εἶναι τὸ λαϊκὸ τραγοῦδι τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας.

Ἡ προχθεσινὴ σύνθεση τοῦ Οὐίλλιαμς γεμάτη λυρισμό, μιλά μὲ τὴν ὡμορφιά—ὡμορφιά στὴ μουσικὴ σκέψη καὶ στὸ γράψιμο— πού κλείνει μὲ σα τῆς. Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς τέχνης τοῦ Οὐίλλιαμς: ἡ ὡμορφιά!

Ὁ κ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδωσε μιὰ καλὴ ἐκτέλεση τοῦ ἔργου. Θὰ ἦταν ἐνδιαφέρον ἂν ὁ κ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδινε μιὰ ἐπ' τὶς συμφωνίες τοῦ συνθέτη τὴν «Λόντον Σύμφωνον» π. χ. ἢ τὴν «Σὴ Σύμφωνον», πού ἔχει καὶ χορωδία. Διψᾷ τὸ καινὸ μας πιά γιὰ τέτοια, καινούργια ἔρνα, πού θὰ «ταράζουν» κάπως τὸ τέλμα τῶν σημερινῶν προγραμμάτων καὶ τῶν συμφωνικῶν μας ἐκτελέσεων.

Μὲ εὐχαρίστηση ἀκούσαμε μιὰ Συμφωνικὴ εἰκόνα τοῦ Κύπριου, συνθέτη κ. Σολ. Μιχαηλίδου, ἐμπνευσμένη ἀπ' τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ Κ. Παλαμά καὶ μὲ τὸν τίτλον «Τὸ πανηγύρι τῆς Κακάδας».

Ἡ μέχρι σήμερα εἰσφορὰ τοῦ κ. Μιχαηλίδου στὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ ζωὴ (στὰ ἐπίπεδα τῆς μουσικῆς δημιουργίας καὶ τῆς συγγραφῆς μουσικῶν βιβλίων) εἶναι ἀξιόλογη. Γεμάτος ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐνησυχίας, γνωρίζει ὁ μουσικὸς μας αὐτὸς νὰ δῖνῃ μιὰ μορφή καὶ μεταβάλλῃ σὲ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τοὺς ἐνθουσιασμοὺς του αὐτοῦ, ἀξιοποιώντας τους μὲ τὴ βοήθεια τῆς στοχαστικότητάς του, τοῦ

πνεύματος καὶ τῶν γνώσεών του.

Ἡ προχθεσινὴ τοῦ σύνθεσης παρουσιάζει μιάν ἀξιοσημειωτὴ ἐνότητα, ὡς ὅλο, καὶ ἕνα ἐνδιαφέρον στὰ ἐπίπεδα ρυθμικῆς καὶ ἁρμονίας.

Βρίσκω, πὸς ὁ κ. Μιχαηλίδης δὲν ἐκμεταλλεύθηκε ὅσο θάπρεπε τὸ σημεῖον τοῦ στίχου τοῦ λοιπῆ, πού λέει: «Καί, νά, στ' ἀπλόχωρον λειθάδι, στ' ὀλόχλωρον, στ' ὀλανθισμένο, μεθάει καὶ σκουίζει καὶ φρενιάζει τῆς γυφτουργίας τὸ Πανγύρι, τὸ Πανγύρι τῆς Κακάδας». Ὑπάρχει ἐδῶ κατὰ τὸ στατικὸ στὴ μουσικὴ. Ζητᾷ κανεὶς κατὰ τὴν αὐθόρμητον καὶ πηγαιό, κάποιο ζέσπασμα καὶ κάποια ζάλη, πού νὰ κλείνῃ τὴν ψευτιά καὶ τὴν ἀλήθεια, τὴ συμβατικὴ χαρὰ καὶ τὸ κέφι μὲ τὴν ἐκδήλωση τοῦ θαυμάτου πόνου, πού κρύβει ἕνας ὅποιος χορὸς ἢ τραγοῦδι.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης τοποθέτησε ὁμῶς ἄλλοι τὸ ζήτημα. Ἐσκινώντας ἐπ' τὴν εἰκόνα καὶ τὴν περιγραφή, μπαίνει μὲ πραγματικὴ τέχνη στὶς σφαίρες περισσότερου τῆς ἀπόλυτης μουσικῆς, καὶ ζητᾷ, κλεισμένος στὶς σκέψεις του, νὰ δώσῃ «ἐσωτερικὰ» τὸν πόνον «... γιὰ τὴν ἑλευθερίαν, ἢ θεοτὴ πῶχει τὴ δύναμιν νὰ κάνει καὶ τὴν κακία θεία, τοὺς ἔλειψε κι' ἡ ἑλευθερία στὸ μολυσμένο ἀέρα μέσα, στὶς πολιτείες καὶ στὰ χωριά... Μπάσταρδοι, ψεύτες, κλέφτες, πόρνοι...».

Ὁ κ. Οἰκονομίδης διθύθυε μὲ κατανόηση τὴ σύνθεση τοῦ κ. Μιχαηλίδου παρουσιάζοντας συνάμα μιάν ὀρχήστρα πειθαρχημένη καὶ ἰσορροπημένη.

Στὸ 6' μέρος τοῦ προγράμματος, ἀκούσαμε τὴν Πέμπτη Συμφωνία τοῦ Μπετόβεν.

Ἡ ἐκτέλεση ἢ προχθεσινὴ τοῦ μπετοβενικοῦ τούτου ἀριστουργήματος δὲν ἦταν ἐπ' τὶς πῶς προσεχτικῆς, πού μᾶς ἔχει δώσει ὡς τὰ σημερὰ ὁ κ. Οἰκονομίδης.

Δὲν ὑπῆρχε ἀρχιτεκτονικὴ στὸ «στίσιμο» (κυρίως στὸ α' μέρος) καὶ ἡ ὀρχήστρα ἔπαιξε χωρὶς τὴν ἀπαράμιττη συνοχή καὶ ρυθμικὴ ἀκρίβεια.

Δ. Α. Χ.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΟΥΣΙΚΟΙ

6. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Όταν είδα περίου τη δίτομη μελέτη του κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη «Αρμονιατής σύγχρονης μουσικής», θαύμασα πρώτα πρώτα την εξαιρετικά επιμελημένη έκδοση, που είχε γίνει στη Λεμεσό της Κύπρου και η έκτύπωση στη Λευκωσία. Μέσα στις 442 σελίδες της περιλάμβανε 703 μουσικά παραδείγματα παρμένα από έργα 216 συνθετών, εκτός από άλλα γενικότερα, κλίμακες και λαϊκά τραγούδια.

Έξη χρόνια χρειάστηκαν για να τυπωθεί το σύγγραμμα, γιατί ο τυπογράφος, μ' όλο που ήταν περίφημος καλλιτέχνης στη δουλειά του, δεν είχε ιδέα από νότες κι έπρεπε να πηγαίνει ο Μιχαηλίδης μια φορά τη βδομάδα από τη Λεμεσό στη Λευκωσία για να τον βοηθεί στο τύπωμα.

Το έργο αυτό είναι μια πολύτιμη συμβολή στη μουσική επιστήμη γενικά, γιατί, από ό,τι ξέρω, δεν υπάρχει άλλη τόσο πλήρης μελέτη της σύγχρονης αρμονίας σε καμιά άλλη γλώσσα, γι' αυτό και μεταφράζεται τώρα αγγλικά για να εκδοθεί στο Λονδίνο.

Ο σοφός αυτός κύπριος μουσικολόγος δεν είναι μονάχα ένας βαθύς θεωρητικός. Είναι και συνθέτης σοβαρός, η μουσική του πηγάζει από αληθινή συγκίνηση, που μετουσιώνεται σε φόρμα Ισορροπημένη και λογική. Οι βαθείς του γνώσεις του παρέχουν τα στοιχεία που χρειάζεται για την έκφρασή του και τα στοιχεία αυτά τα ζητεί και τα βρίσκει. στην ελληνική μουσική παράδοση, από την πιο αρχαία Ισαμεία τη βυζαντινή και το σημερινό δημοτικό τραγούδι. Γεφυρώνει έτσι το χάσμα ανάμεσα στα περασμένα και τα τωρινά και παρουσιάζει ένιαία τη μουσική αυτή παράδοση ανάμεσα στους αιώνες.

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ο Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στα 1905 στη Λευκωσία. Δε φαίνεται να έχει καμιά μουσική κληρονομιά από την οικογένειά του. Ο πατέρας του ήταν αστυνομικός υπάλληλος. Στη Λευκωσία δεν υπήρχε άλλη μουσική από τη μπάντα της αστυνομίας. Ο μικρός, όταν ήταν ακόμα τριών χρόνων, ξέφευγε από το σπίτι του και πήγαινε ν' ακούσει τις πρόβες. Αυτή ήταν η πρώτη του επαφή με τους κόσμους της μουσικής. Αρχισε να παίρνει μαθήματα στο βιολί και στα θεωρητικά όταν ήταν στο γυμνάσιο, με τον καθηγητή του γυμνασίου. Μελετούσε όμως μόνος του με απληστία. Διάβαζε συγγράμματα αγγλικά θεωρίας και Ιστορίας της μουσικής. Όταν ιδρύθηκε το Ώδειον Κύπρου στη Λευκωσία παράτησε το βιολί για το πιάνο. Αρχισε τότε να μελετά ανώτερα θεωρητικά, αντίστιξη, φούγκα, σύνθεση και ένορχήστρωση, με άλληλογραφία με το Trinity College, μία από τις ανώτερες μουσικές σχολές της Αγγλίας, αναγνωρισμένη και Ισότιμη με Πανεπιστήμιο. Η διδασκαλία των θεωρητικών γίνεται και με άλληλογραφία, που παρουσιάζει φυσικά πολλές δυσκολίες, που ακόνιζαν ακόμα πιο πολύ τη θέληση του Μιχαηλίδη να μελετά μόνος του. Έτσι έπειτα από πέντε χρόνια έντατικής μελέτης έδωσε εξετάσεις πάλι με άλληλογραφία και πήρε από το Trinity College δίπλωμα στα ανώτερα θεωρητικά. Αμέσως έπειτα διορίστηκε καθηγητής και διευθυντής στο Ώδειο Κύπρου.

Στα 1931 πήγε στο Παρίσι, όπου πήρε μαθήματα θεωρητικά με τη Nadia Boulanger στην Ecole Nor-

male της μουσικής. Έπειτα από σπουδές δυο χρόνων πήρε δίπλωμα αρμονίας, αντίστιξης και διδασκαλίας πιάνου. Φοίτησε κατόπι στη Schola Cantorum, όπου πήρε μαθήματα σύνθεσης και διεύθυνσης ορχήστρας με τον Guy de Lioncourt. Όταν γύρισε στην Κύπρο στα 34, ίδρυσε το Ώδειο της Λεμεσού, που το διευθύνει Ισαμεία σήμερα. Στα 35 ίδρυσε στη Λεμεσό το Σύλλογο Συναυλιών, με χορωδία και ορχήστρα, που έδωσε πολλές συναυλίες με δρατόρια, κλασικές συμφωνίες και διάφορα άλλα έργα. Η δράση του Συλλόγου συναυλιών σταμάτησε με τον πόλεμο και για να μην πάει χαμένη η εργασία που

είχε γίνει με τόσους κόπους και τόση άφιλοκέρδεια, ο Μιχαηλίδης ήρθε σε συνεννόηση με το αθλητικό σωματείο «Αρης» και το παρέδωσε όλο το όλικό και τα όργανα του Συλλόγου. Ίδρύθηκε έτσι μέσα στο σωματείο ένα τμήμα μουσικό, που συνεχίζει Ισαμεία σήμερα το έργο του Συλλόγου Συναυλιών.

Στα 46 ο Μιχαηλίδης πήγε στην Αγγλία με πρόσκληση του Βρετανικού Συμβουλίου κι έμεινε ένα χρόνο παρακολουθώντας τη μουσική κίνηση, τη μουσική μόρφωση στα σχολεία και γενικά τη σύγχρονη μουσική δημιουργία στην Αγγλία. Γυρίζοντας στην Κύπρο πέρασε φέτος από την Αθήνα, όπου είχε την ευκαιρία να γνωριστεί με τους μουσικούς κύκλους και ν' ακούσει την εκτέλεση έργων του από την Κρατική Ορχήστρα και το Ραδιοφωνικό Σταθμό.

Μ' όλη αυτή την έντατική εργασία, μελέτη, συγγραφή, οργάνωση και δασκαλία, ο Μιχαηλίδης βρήκε τον καιρό και για μουσική δημιουργία. Ως συνθέτη τον έγνωρισαν για πρώτη φορά περίου με δυο έργα του που παίχτηκαν από την Κρατική Ορχήστρα, τα «Δυο Βυζαντινά σκίτσα» για ορχήστρα έγχορδων και το «Πρωινό ζύπνημα». Και τα δυο έργα φανερώνουν την τεχνική ωριμότητα του συνθέτη και τη λεπτή του καλλιτεχνική αντίληψη. Τα «Βυζαντινά σκίτσα» βασίζονται σε μελωδίες πρωτότυπες με βυζαντινότροπο χαρακτήρα, μέσα σε μια σοφή, όχι όμως βαρεία και περίπλοκη πολυφωνική έπεξεργασία κι έχουν όλη την υποβλητικότητα και την απλότητα του βυζαντινού ύφους. Το «Πρωινό ζύπνημα» είναι το τρίτο μέρος ενός συμφωνικού ποιήματος «Η ζωή εν τάφω». Με τεχνική ένορχήστρωση υποβάλλει τη χαρακά και τη γαλήνη που απλώνεται πάνω στη γήκαθώς ανεβαίνει ο ήλιος.

Φέτος παίχτηκε και άλλο συμφωνικό έργο του Μιχαηλίδη από την Κρατική Ορχήστρα στο θέατρο του Ηρώδη. Είναι «Το πανηγύρι της Κακάβας», συμφωνική εικόνα έμπνευσμένη από το «Δαδεκάλωγο του Γύφτου» του Παλαμά. Αρχίζει με μιά υποβλητική μουσική απόδοση της εικόνας που ξεδιπλώνει μπροστά μας ο ποιητής, «Τ' άπλόχωρο λιβάδι μπροστά στο Ρωμανού την πύλη». Ακολουθούν διάφορα λυρικά έπεισόδια μέσα σε μιά ένορχήστρωση Ισορροπημένη, χωρίς μέσα έντυπωσιακά, με τεχνική έν-αλλαγή των ήχοχρωμάτων. Το έργο είναι γραμμένο πάνω σε αρχαίους ελληνικούς τρόπους, που του δίνουν κάποιο χαρακτήρα βυζαντινότροπο.

Ο Μιχαηλίδης έχει γράψει αρκετά άλλα έργα: την καντάδα «Τάφος» (Παλαμά), για σοπράνο, μπά-

σο, χορωδία, ὀρχήστρα καὶ ἀπαγγελία, πού ἐλπίζομε πῶς θὰ παιχτεῖ τὸν ἐρχόμενο χειμῶνα, δυὸ «Μουσικὲς προσφορὲς» γιὰ συμφωνικὴ ὀρχήστρα, ἕνα συμφωνικὸ σκίτσο «Στὸ γάμο τοῦ χωριοῦ», γιὰ φλάουτο σόλο καὶ ἔγχωρδα, ἕνα *concerto* ἐγχώρδων, ἕνα *trio* μὲ πιάνο, μιὰ *sonata* γιὰ πιάνο, *preludium* γιὰ πιάνο καὶ γιὰ ἄρπα, μουσικὴ ὑπόκρουση καὶ χορικά γιὰ τὶς τραγωδίαις «Μήδεια», «Ηλέκτρα» καὶ «Ίφιγένεια ἐν Ταύροις», τρεῖς μουσικὲς κωμωδίαις γιὰ παιδιά, τραγούδια κ.ά. Δουλεῖτε τώρα πάνω σὲ μιὰν «Ἀρχαϊκὴ Σουίτα» (μουσικὰ πορτραῖτα ἀρχαίων μορφῶν) γιὰ φλάουτο, ἄρπα καὶ ἔγχωρδα.

Τὸ ζήτημα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς τὸ ἐξετάζει ὁ Μιχαηλίδης ἀπὸ ὅλες του τὶς πλευρὰς. Ζητεῖ νὰ βρεῖ τὴ λύση τοῦ σύμφωνα μὲ τὶς δικῆς του αἰσθητικῆς ἀντιλήψεις. Πιστεύει πῶς «ὁ ἐθνικισμὸς στὴ μουσικῇ, ὅπως πρωτοπαρουσιάστηκε στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα ἦταν ἕνα σημαντικώτατο ἰδεολογικὸ κίνημα, πού ὀδήγησε, σ' ἕνα μοναδικὸ πλουτισμὸ καὶ ξανάνωμα τῆς τέχνης». «Ὁμως διακρίνει καὶ μερικὸς κινδύνους πού ὁ ὕγιης ἐθνικιστῆς πρέπει ν' ἀποφύγει ὅπως οὐδὲν ποτε. «Μὲ ἀποκλειστικὴ καὶ στενὴ χρῆση τῶν ἐθνικῶν μέσων μπορεῖ νὰ ὀδηγηθῶμε πρὸς δημιουργία μιᾶς μουσικῆς τοπολαλίας ἀπρόσιτης στοὺς ἄλλους λαοὺς, πράγμα πού θὰ 'ταν ἀντιθετὸ πρὸς τὸν καθολικὸ χαραχτήρα τῆς μουσικῆς. Ἐνῶ, ἀντίθετα, σκοπὸς πρέπει νὰ 'ναί ἡ δημιουργία μιᾶς τέχνης πού νὰ 'ναί ἡ ζωντανὴ ἐκδήλωση μιᾶς ἐθνικῆς ὀντότητας μέσα ἀπὸ ἕνα ἀληθινὰ παγκόσμιο ὄργανο. Ἐτσι, ἀπὸ τὴ μιὰ ἡ τέχνη πρέπει νὰ διατηρεῖ τὸν ἐθνικὸ τῆς χαραχτήρα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲ λογικὴ καὶ μετρημένη χρῆση τῶν σύγχρονων μέσων (ἀρμονικῶν, ὀρχηστρικῶν κλπ.) ν' ἀπλώνεται σ' εὐρύτερο πλαίσιο. Ἡ μουσικὴ — παρὰ τὸ ἀναμφισβήτητο γεγονός τῆς ὑπαρξῆς διαφόρων σχολῶν μὲ ἰδιαιτέρα φυλετικὰ γνωρίσματα — παραμένει ἡ πιὸ ζωντανὴ τέχνη, τὸ κυριώτερο *παγκόσμιο* ἐκφραστικὸ ὄργανο, ὁ πιὸ ἀγνός καὶ πιὸ ἰσχυρός δεσμὸς ἀγάπης καὶ συνεννόησης ἀνάμεσα στὰ ἔθνη».

Στὸ ἐρώτημά μου «Ποιά προβλέπει πῶς θὰ εἶναι ἡ πρέπει νὰ εἶναι ἡ μελλοντικὴ ἐξέλιξη τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς», ὁ Μιχαηλίδης μοῦ ἀπαντᾷ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Ἕλληνας συνθέτης ἔχει δυὸ πολυτίμες πηγὰς ἀπὸ τὶς ὁποῖες μπορεῖ ν' ἀντλήσει: τὸ λαϊκὸ τραγούδι καὶ τὴ βυζαντινὴ μουσικῇ. Κι οἱ δυὸ περιέχουν θησαυροὺς, πού ἐθνικὸ καθήκον ἐπιβάλλει τὴ στοργικὴ μελέτη καὶ τὴ λογικὴ ἐκμετάλλευσή τους, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ἀποκλειστικὴ καὶ τυφλὴ προσήλωσι σ' αὐτὲς τὶς πηγὰς ἐμπνεύσεως καὶ παραγνώριση τῆς παγκόσμιας πραγματικότητος. Εἶναι ὅμως μοναδικὴ τύχη ν' ἀντλήσει κανεὶς ἀπὸ τόσο πλούσιες πηγὰς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ χρῆση αὐτούσιων

μελωδιῶν στὴν ἐλεύθερη σύνθεση, ἴση σημασία ἔχει ἡ χρησιμοποίησι τῶν ἐθνικῶν ρυθμῶν καὶ *τρόπων* (κλιμακῶν) καὶ θὰ 'θελα νὰ τονίσω ἰδιαιτέρα τὴν ξεχωριστὴ ἀξία γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας τῶν λεγόμενων *διατονικῶν* ἑλληνικῶν τρόπων, πού ἐνῶ λέγονται συνήθως *ἀρχαῖοι*, ζοῦνε πάντα στὴν ψυχὴ καὶ τὴν αἴσθητικὴ τὸ Ἔθνος καὶ μάλιστα σὲ καταπληχτικὴ ὑπεροχὴ πάνω στοὺς ἄλλους τρόπους (χρωματικὲς κλίμακες κτλ.). Πρὸς αὐτὸ τὸ δρόμο πιστεύω πῶς ἔχει ἤδη ὀριστικὰ προσανατολισθεῖ ἡ νεοελληνικὴ μουσικῇ, μετὰ τὶς προσπάθειαις τῶν πρωτοπόρων, καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση θὰ ἐξελιχθεῖ. Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ προσθέσω ἀκόμη γιὰ κείνον πού μπορεῖ νὰ κοιτάξει τὸ φαινόμενο τῆς νεοελληνικῆς μουσικῆς ἀνεξάρτητα κι ἀνεπηρέαστα, ἀλλὰ καὶ μέσα στὸ εὐρύτερο πλαίσιο τῆς σύγχρονης δημιουργίας, μιὰ εἶναι ἡ διαπίστωση: ὅτι ἡ Νέα Ἑλλάδα, μέσα σὲ τόσο μικρόχρονο διάστημα καὶ τόσες ἐθνικὲς ταλαιπωρίαις ἔχει δημιουργήσει μιὰν ἀξιόλογη πιά Σχολή. Αὐτὴ εἶναι μιὰ πραγματικότητα πού ἐπιβάλλεται ἡ τοῦλάχιστον δικαιώμασε νὰ βλεπούμε μὲ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια. Ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ ἀναπτυχθεῖ πιὸ πολὺ καὶ νὰ δώσει πιὸ πλούσιους καρποὺς στὸ μέλλον εἶναι ἡ κρατικὴ μέριμνα, ἡ ἠθικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι τοῦ Κράτους».

Ὁ Μιχαηλίδης πιστεύει ἀκόμα πῶς «εἶναι σημαντικὴ ἔλλειψη ἡ μὴ ὑπαρξὴ ἐνὸς Κρατικοῦ Ὁδείου, πού νὰ 'ναί ἕνα μεγάλο ἐθνικὸ μουσικὸ φυτώριο, μὲ ὅλη τὴν εὐρύτητα τῆς σημασίας αὐτῶν τῶν λέξεων. Θεωρῶ ἐπίσης οὐσιαστικὴ ἔλλειψη τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔδρα μουσικῆς τὸ Πανεπιστήμιο. Ὅταν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψη τί διδάσκει ὁ Πλάτων, βρίσκει τοῦλάχιστον ἀδικαιολόγητο νὰ 'ναί ἡ Ἑλλάς ἡ μόνη ἰσως χώρα μὲ τέτοια παραγνώριση τῆς Τέχνης, πού πρώτη αὐτὴ ἀνέπτυξε στὴν Εὐρώπη».

Στὸ δημιουργικὸ του ἔργο ὁ Μιχαηλίδης ἀκολουθεῖ τὶς ἀρχὰς αὐτὰς, ὄχι ὅμως σάν ἕνα πρόγραμμα, ἀλλὰ *ἐκ τῶν προτέρων* πού ἐπιβάλλει στὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ σάν μιὰ *αἰσθητικὴ ἀνάγκη*. Μὲ τὰ λιγοστά ἔργα του πού ἀκούστηκαν ἐδῶ εἶναι δύσκολο νὰ καθοριστεῖ ὁ προσωπικὸς χαραχτήρας τῆς μουσικῆς του. Ἐκεῖνο ὅμως πού μποροῦμε νὰ διαπιστώσουμε εἶναι ὅτι ὁ Μιχαηλίδης σκέπτεται μουσικὰ σάν Ἕλληνας, ὅτι δημιουργεῖ μέσα στὸν ἑλληνικὸ κόσμον τῶν ἡχῶν, ὅτι οἱ ἑλληνικοὶ τρόποι, ἀρχαῖοι, βυζαντινοὶ καὶ δημοτικοὶ εἶναι ἡ βάση στὸ μουσικὸ του ἰδίωμα, πού τὸ πλουτίζει μὲ ὅλα τὰ ἐφόδια τῆς παγκόσμιας μουσικῆς τέχνης. Γι' αὐτὸ εἶμαι βέβαιη πῶς ὁ κύριος συνθέτης, θὰ συντελέσει οὐσιαστικὰ μὲ τὸ ἔργο του στὴ διαμόρφωσι μιᾶς ἑλληνικῆς μουσικῆς σχολῆς, πού διατηρώντας τὸν ξεχωριστὸν ἐθνικὸ τῆς χαραχτήρα θ' ἀπευθύνεται σύγχρονα στὸ παγκόσμιο μουσικὸ κοινὸ.

ΘΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΗΘΟΥΝ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 19 Μαρτίου
(Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας κ.
Α. Μιτσίδη, ἀριθ. τηλεγραφ.
3749.)

Τὴν 25ην Μαρτίου ὁ Ρα-
διοφωνικὸς Σταθμὸς τοῦ Λον-
δίνου θὰ μεταδώσῃ εἰς τὴν
διὰ τὸ ἔσωτερικὸν τῆς Βρετ-
τανίας καθωρισμένην ἔκπομ-
πὴν τοῦ τὰ μουσικὰ ἔργα
τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδου
«Αὐγὴ στὸν Παρθενῶνα» καὶ
«Βυζαντινὰ σκίτσα». Ἀμφότε-
ρα τὰ ἔργα θὰ ἐκτελεσθοῦν
ὑπὸ τῆς συμφωνικῆς ὀρχή-
στρας τοῦ Ραδιοσταθμοῦ. Τὸ
γεγονὸς τοῦτο ἀποτελεῖ ἰδι-
αιτέραν τιμὴν διὰ τὸν Κύ-
πριον μουσικοσυνθέτην.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 26 Μαρτίου. —

Τὴν ἑσπέραν ὁ Ἀγγλικὸς ραδιοφωνικὸς σταθμὸς ἐξέπεμψε βυζαντινὸν σκαρίφημα δι' ἔγχορδα ὄργανα φέρον τὸν τίτλον «Χαραυγὴ εἰς τὸν Παρθενῶνα» ὑπὸ Σόλωνος Μιχαηλίδου. Ἐπίσης τὸ «Νανούρισμα» ὑπὸ Πετρίδου. Ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς Παρισίων ἐξέπεμψε πολλὰ ἑλληνικὰ τραγούδια.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

27.3.1947
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ἡ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ. — Ἀρχαία καὶ Νέα. — Διάλεξις ἐν Λονδίῳ.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 1 Μα ρτίου. — Προ ὅτινων ἡμερῶν ἐδόθη Ἀγγλιστὶ εἰς τὴν αἰθουσαν τελετῶν τοῦ ἐν Λονδίῳ TRINITY COLLEGE OF MUSIC, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ διευθυντοῦ του, μία ἐνδιαφέρουσα Διάλεξις τοῦ διακεκριμένου Ἑλληνοσυνθέτου καὶ μουσικολόγου κ. Σόλωνος Μιχαηλίδου, Κυπρίου, με θέμα «Ἡ Σύγχρονος Ἑλληνικὴ Μουσικὴ». Τὴν διάλεξιν, ἣτις ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον τεχνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ παρηκολούθησαν πολλοὶ γνωστοὶ μουσικοκριτικοί, Ἑλληνες καὶ Ἀγγλοὶ. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν λόγῳ Μουσικοῦ Λυκείου, παρουσιάζων τὸν κ. Μιχαηλίδην πρὸς τὸ ἀκροατήριον, ἐχαρκτήρισεν αὐτὸν ὡς «αὐθεντίαν ἐπὶ τῆς συγχρόνου μουσικῆς».

Τὸ θέμα, ἂν καί, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ἦτο τεχνικὸν καὶ ἐπιστημονικόν, ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐπραγματεύθη κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ κουράσῃ τοὺς μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικοὺς, με δύσκολα, διὰ τοὺς μὴ Ἑλληνας, ὀνόματα, Λύδιος Μῦθολύδιος, Φρύγιος «τρόπος», κλπ. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, ἡ Μουσικὴ ἠτομέρος τῆς ἠθικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ κ. Μιχαηλίδης ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ σήμερον, παρὰ τὴν ἐπὶ αἰῶνας δουλείαν των, οἱ Ἑλληνες ἔχουν ἀνεπτυγμένον τὸ μουσικὸν αἶσθημα εἰς μέγαν βαθμόν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί των. Ἀπέδειξε δὲ ἐπίσης, διὰ πολλῶν παραδειγμάτων εἰς τὸ πιάνο, τὴν βαθεῖαν ἐπίδρασιν τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς Μουσικῆς ἐν Εὐρώπῃ. Ἀνεφέρθη ἰδιαίτερος εἰς τὴν σύγχρονον Σχολήν, δούς παραδείγματα ἀπὸ ἔργα νεωτέρων συνθετῶν ἐν οἷς χρησιμοποιοῦνται οἱ Ἑλληνικοὶ «τρόποι», οἵτινες ζῶσι πάντοτε (ὡς εἶπε τόσον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ, ὅσον καὶ ἐν τῇ λαϊκῇ μουσικῇ πλείστον ἐθνῶν.

Κατόπιν τῆς γενικῆς ταύτης Εἰσαγωγῆς, ὁ κ. Μιχαηλίδης ὠμίλησε περὶ τῆς Ἑλληνικῆς λαϊκῆς μουσικῆς, ἀναπτύξας ἐν πάσῃ λε-

πτομερείᾳ, τοὺς «τρόπους» ἧ, ὡς λέγομεν σήμερον, τὰς «κλίμακας», τοὺς ρυθμούς, καὶ ἐν γενεὴν τὸν χαρακτήρα αὐτῆς. Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέροντος ἦτο ἡ συγκριτικὴ μελέτη μεταξὺ ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, δι' ἣς ἀπεδείχθη σαφῶς, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διατηρεῖ ἔτι ὠρισμένας βασικὰς αἰσθητικὰς ἀρχὰς καὶ ὅτι ἡ παράδοσις ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ κατὰ τρόπον σχεδὸν ὁμογενῆ.

Τὸ δεύτερον μέρος τῆς διαλέξεως τοῦ κ. Μιχαηλίδου ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Μουσικῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως μέχρι σήμερον, καὶ ἀνέφερε τὰ ὀνόματα τῶν Μαντζάρου, Καρρέρ, Σαμάρα, καὶ πολλῶν νεωτέρων μεταξὺ τῶν ὁποίων τοῦ κ. Πέτρου Πετρίδου, παρόντος εἰς τὴν διάλεξιν καὶ χειροκροτηθέντος ἐγκαρδίως παρὰ τῶν ἀκροατῶν.

Ἐν τέλει ὁ κ. Μιχαηλίδης ὠμίλησε περὶ τῆς δράσεως τῶν Ὁδαιῶν ἐν Ἑλλάδι, περὶ τῆς Ἐθνικῆς Λυρικῆς Σκηπῆς, καὶ περὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας, δούς πλήρη εἰκόνα τῆς μουσικῆς ζωῆς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, καὶ ὑποστηρίξας ὅτι ὅλα τὰ σημεῖα δεικνύουν ὅτι εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς ἀνθήσεως ἣτις προσφέρει τὰς καλλιτέρας ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης εἶναι κάτοχος διπλωμάτων διακεκριμένων Σχολῶν Μουσικῆς τῶν Παρισίων, καὶ ἔχει, ὡς ἔμαθον, ἐκδώσει δίτομον σύγγραμμα περὶ «Ἀρμονίας τῆς Συγχρόνου Μουσικῆς».

Περὶ τὸ τέλος τῆς διαλέξεως, ἡ γλυκύφωνος αἰοιδὸς κυρία Λυσιμάχη Ἀναστασιάδου ἐτραγουδῆσεν ἐκλεκτὰ ἄσματα τῶν Ἑλλήνων μουσουργῶν Γεωργίου Λαμπελέτ, Πέτρου Πετρίδου, Μανώλη Καλομοίρη, καὶ ἄλλων. Τὸ ἀκροατήριον ἐχειροκτότησε τόσον τὴν αἰοιδόν, ὅσον καὶ τὸν κ. Μιχαηλίδην ὅστις ἐγένετο αἰτία νὰ ἀναμνησθῶμεν ἡμερῶν ἀρχαίων.

I. Π. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΥΠΡΙΟΣ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΣ ΤΙΜΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

"ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" - 4/3/47

ΛΕΜΕΣΟΣ 3 (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας) Ὁ ἐν Λονδίῳ εὐρισκόμενος συμπολίτης μας μουσικοσυνθέτης κ. Σόλων Μιχαηλίδης μετέχει ἐνεργῶς καὶ μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου τῆς ὄλης ἐν Ἀγγλίᾳ μουσικῆς κινήσεως. Οὕτω ἐκτὸς τῶν ὁμιλιῶν του ἐπὶ τῆς μουσικῆς ζωῆς ἐν Ἀγγλίᾳ, αἱ ὁποῖαι μετεδόθησαν ἐπανειλημμένως διὰ τοῦ ραδιοσταθμοῦ τοῦ Λονδίνου, θὰ μεταδοθῇ αὖριον (σήμερον) Τρίτην διὰ τοῦ αὐτοῦ ραδιοσταθμοῦ πρόγραμμα Ἑλληνικῶν λαϊκῶν τραγουδιῶν ἐκλεγέντων καὶ σχολιαζομένων ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαηλίδη. Προσφάτως ὁ Κύπριος μουσικοσυνθέτης προσκληθεὶς ἔδωσε διάλεξιν εἰς τὸ Κολλέγιον τοῦ Τρίνιτυ ἐνώπιον κριτικῶν καὶ καθηγητῶν μὲ θέμα «Ἡ νεολληνικὴ μουσική». Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐχειρίσθη τὸ θέμα του ἀπὸ τεχνικοεπιστημονικῆς ἀπόψεως καὶ ἠσχολήθη μὲ τοὺς ἀρχαίους τρόπους, τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τῆς ἐξελιξέως τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, τὴν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἑλληνικοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ καὶ τὴν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τῆς

ἐξελιξέως τῆς μουσικῆς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως μέχρι σήμερον. Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἔδωκεν ὡσαύτως ἄλλην διάλεξιν εἰς τὸ Μπούρνσμουθ ἐνώπιον συγκεντρώσεως μουσικῶν μὲ θέμα «Ἡ μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος.»

Τὴν παρ. ἑβδομάδα ἐγένετο εἰς τὸν κ. Μιχαηλίδην πρότασις, ὅπως συνεργασθῆ εἰς τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς Μεγάλης Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας «Γκράφ ντ' Ἐξισιανς». Ἡ ἐν λόγῳ ἐγκυκλοπαιδεία θεωρεῖται ὡς ἡ σπουδαιότερα εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐπανεκδίδεται δὲ κάθε ὀλίγα ἔτη. Συμπεραίνεται ὅτι ὁ κ. Μιχαηλίδης θὰ εἶναι ὁ μόνος Ἕλληνας, ὅστις θὰ συνεργασθῆ εἰς τὴν ὡς ἄνω ἐγκυκλοπαιδείαν.

Πλεῖστα Ἀγγλικά καὶ Ἑλληνικά ἐφημερίδες ὁμιλοῦν μετὰ μεγάλης συμπαιθείας καὶ ἐκτιμήσεως διὰ τὴν δρᾶσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ κ. Σ. Μιχαηλίδη, τοῦ ὁποῦ τοῦ δίτομον ἔργον «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς» μεταφράζεται ἤδη εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας γλῶσσας. Ἔργα τοῦ κ. Μιχαηλίδη ἐκτελοῦνται συχνὰ κίς ὑπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Λονδίνου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 19 Φεβρουαρίου. (Τοῦ ἀπεσταλμένου μας). — Σήμερον τὸ ἀπόγευμα εἰς τὴν Μουσικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Κολλεγίου τοῦ Τρίνιτυ ἐνώπιον πυκνοῦ ἀγγλικοῦ μουσικοῦ κόσμου ὁμίλησεν ἀγγλιστὶ ὁ Κύπριος μουσικολόγος Μιχαηλίδης περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἀναπτύξας τὴν συνέχειαν αὐτῆς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ὕμνων καὶ ἀκολούθως τῶν Βυζαντινῶν, μέχρι τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, διατηρούντων ὅμοιον ὕφος. Ὁ ὁμιλητὴς διήνευσε τὴν διάλεξίν του μὲ τὴν ἐκτέλεσιν μουσικῶν ἀποσπασμάτων ὁποδεικτικῶν τῶν γνησίων του.

Γ. ΣΥΡΙΩΤΗΣ

Ο Κ. Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙΤΑΙ
ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 20 Φεβρ. (Τη-
λεγράφημα τοῦ ἀνταποκρι-
τοῦ μας κ. Α. Μιτσίδου)

Τὸ ἀπόγευμα τῆς χθὲς ὁ
συμπατριώτης μουσικὸς κ.
Σόλων Μιχαηλίδης ἔκαμε
λίαν ἐνδιαφέρουσαν καὶ ἐμ-
περιστατωμένην διάλεξιν πε-
ρὶ μουσικῆς ἐνώπιον πολυ-
πληθοῦς ἀκροατηρίου εἰς τὸ
Τρίνιτυ Κόλλεϊτζ τοῦ Λον-
δίνου.

Τὸ ἀκροατήριον, ὅπερ πα-
ρηκολούθησε μετὰ μεγίστης
προσοχῆς τὸν κ. Μιχαηλίδην,
ἐχειροκρότησε αὐτὸν ἐνθου-
σιωδῶς μετὰ τὸ πέρασ τῆς
διαλέξεώς του.

On Wednesday, 23rd April, Solon Michaelides gave a very interesting lecture to an appreciative audience on "Evolution of Music in Modern Greece." Madame Siriotis at the piano and the Cypriot soprano Miss Lysimachi Anastassiadou contributed to the musical illustrations which were warmly received. Mons. Michaelides was introduced by the Very Rev. Archimandrite J. Virvos.

Modern Greek Music

A very interesting lecture was given on the 19th February on "Modern Greek Music" in the Hall of the Trinity College of Music by the Greek composer and musicologist, Mr. Solon Michaelides, Gold Medalist of the Academy of Athens and author of a work in two volumes—"The Harmony of Modern Music"—and other works. Among those present were well-known critics, professors and composers. The Principal of the College, Dr. Allt, presented Mr. Michaelides and paid a tribute to his scientific work.

The lecture was for the most part technico-scientific. Mr. Michaelides spoke first about the ancient modes and the tonal system of ancient Greeks and the influence they exercised on the evolution of music.

The analysis afterwards of the Neohellenic folk-music, illustrated by numerous examples at the piano and by the singing of Miss Lysi Anantassiades, gave the audience a clear idea of the scales, the architecture and of the character generally of the Greek folksong, and, from his enlightening evidence, the proof that the ancient tradition continues to live uninterrupted through the ages in the folksong as well as in Byzantine music.

The number of modern Greek composers and their works, which he dealt with in detail, were genuine pictures of the evolution of music in Greece since the liberation (1830) and its place in the present-day musical life of the world.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΔΙΑ ΚΥΠΡΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ

[Τὸ ἔργον τοῦ κ. Σό-
λωνος Μιχαηλίδου.]

Εἰς τὰ περιοδικὸν «Ἀγγλο-
ελληνικὴ Ἐπιθεώρησις», τὸ
ὁποῖον ἐκδίδεται ἐν Ἀθήναις
ὑπὸ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Βρετα-
νικοῦ Συμβουλίου, ἡ δια-
κεκριμένη μουσικοκριτικὸς καὶ
λογία κυρία Αὔρα Σ. Θεοδο-
ροπούλου (σύζυγος τοῦ Ἀν-
τιπροέδρου τῆς Ἐταιρίας Ἑλ-
λῆνων Λογοτεχνῶν κ Σπύρου
Θεοδοροπούλου), ἀσχολουμένη
εἰς σειρὰν ἀρθρῶν περὶ τῶν
συγχρόνων Ἑλλήνων μουσι-
κῶν, ἀφιερώνει τὸ ἔκτον τῆς
ἀρθρῶν εἰς τὸν Κύπριον μουσι-
κόλογον καὶ μουσικοσυνθέτην
κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην.

Ἐκ τοῦ ἀρθροῦ τούτου, τὸ
ὁποῖον διαπνέεται ὀλόκληρον
ἀπὸ ζωνρὰν συμπάθειαν καὶ
ἐκτίμησιν πρὸς τὸν Κύπριον
μουσικόν, παραθέτομεν μερικὰ
χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσμα-
τα :

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ κ. Σόλωνος
Μιχαηλίδου «Ἄρμονια τῆς
σύγχρονης μουσικῆς», θαύμασα
πρῶτα πρῶτα τὴν ἐξαιρετικὰ
ἐπιμελημένην ἐκδοσιν, πού εἶχε
γίνει ἐστὶν ἑμεῖς τῆς Κύπρου
καὶ ἡ ἐκτύπωσις ἐστὶν ἑμεῖς
Λευκωσία. Μέσα στὴν 442 σελί-
δες τῆς περιλάμβανε 703
μουσικὰ παραδείγματα παρ-
μένα ἀπὸ ἔργα 216 συνθετῶν,
ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλα γενικώτερα,
κλίμακες καὶ λαϊκὰ τραγούδια.

Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι μιὰ πολ-
λύτιμη συμβολὴ ἐπὶ τῆς μουσικῆς
ἐπιστήμῃ γενικὰ, γιὰτὶ, ἀπὸ
ὅτι, τὴν ξέρω, δὲν ὑπάρχει ἄλλη
τόσο πλήρης μελέτη τῆς σύγ-
χρονης ἀρμονίας σὲ καμμιὰ
ἄλλη γλῶσσα, γι' αὐτὸ καὶ
μεταφράζεται τώρα Ἀγγλικά
γιὰ νὰ ἐκδοθῆι ἐν Λονδίῳ.

* *

Ὁ σοφὸς αὐτὸς Κύπριος
μουσικόλογος δὲν εἶναι μονάχα
ἓνας βαθὺς θεωρητικὸς. Εἶναι
καὶ συνθέτης σοβαρὸς, ἡ μου-
σικὴ τοῦ πηγάει ἀπὸ ἀλη-
θινὴ συγκίνησις, πού μετου-
σιώνεται σὲ φόρμα ἰσορρο-
πημένη καὶ λογικὴ. Οἱ βαθεῖς
τοῦ γνώσεις τοῦ παρέχουν τὰ
στοιχεῖα πού χρειάζεται γιὰ
τὴν ἐκφράσιν του καὶ τὰ στοι-
χεῖα αὐτὰ τὰ ζητεῖ καὶ τὰ
βρίσκει ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς μου-
σικῆς παράδοσιν, ἀπὸ τὴν πιὸ
ἀρχαία ἴσαμε τὴν Βυζαντινὴν
καὶ τὸ σημερινὸ δημοτικὸν τρα-
γούδι. Γεφυρώνει ἔτσι τὸ
χάσμα ἀνάμεσα ἐν περα-
σμένα καὶ τὰ τωρινὰ καὶ
παρουσιάζει ἐνιαῖα τὴν μου-
σικὴ αὐτὴ παράδοσιν ἀνά-
μεσα τοῖς αἰῶνας.

Ὡς συνθέτη τὸ Σ. Μιχαη-
λίδην ἐγνωρίσαμε γιὰ πρώτη
φορὰ πέρυσι μετὰ δύο ἔργα του
πού παχτήκαν ἀπὸ τὴν Κρα-
τικὴ Ὀρχήστρα, τὰ «Δυὸ Βυ-
ζαντινὰ σκίτσα» γιὰ ὀρχή-
στρα ἐγγύχρονον καὶ τὸ «Πρωί-
νὸ ζῦπνημα».

Φέτος παίχτηκε καὶ ἄλλο
συμφωνικὸ ἔργο τοῦ Μιχαη-
λίδου ἀπὸ τὴν κρατικὴ Ὀρ-
χήστρα ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἡ-
ρώδου. Εἶναι «Τὸ πανηγύρι
τῆς Κακάβας», συμφωνικὴ εἰ-
κόνα ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ
«Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου»
τοῦ Παλαμᾶ. Ὁ Μιχαηλίδης
ἔχει γράψει ἄρκετὰ ἄλλα ἔρ-
γα. Τὸ ζήτημα τῆς Ἑλληνικῆς
μουσικῆς τὸ ἐξετάζει ὁ Μιχαη-
λίδης ἀπὸ ὅλες τοὺς πλευ-
ρές. Ζητεῖ νὰ βρῆ τὴ λύση
τοῦ σύμφωνον μετὰ τὴν δικὴν του
αισθητικὴν ἀντιλήψει. Πιστεῖ
πὸς «ὁ ἔθνικισμὸς ἐπὶ μου-
σικῆ, ὅπως πρωτοπαρουσιά-
στηκε ἐντὸς μέσων τοῦ Ἰγού
αἰῶνα, ἦταν ἓνα σημαντικώ-
τατο ἰδεολογικὸν κίνημα, πού
ὀδήγησε ἐντὸς ἓνα μοναδικὸν πλου-
τισμὸν καὶ ξανάνωμα τῆς τέ-
χνης.

Ὅμως διακρίνει καὶ μερικὸν
κινδύνον πού ὁ ὑγιὴς ἔθνικι-
στικὸς πρέπει ν' ἀποφύγει ὀ-
πωσδήποτε. «Μὲ ἀποκλειστικὴν
καὶ στενὴν χρῆσιν τῶν ἔθνικων
μέσων ὑπορεῖ νὰ ὀδηγηθῶμεν
πρὸς δημιουργίαν μιᾶς μουσικῆς
τοπολαλῆς ἀπρόσιτης στοὺς
ἄλλους λαοὺς, πρᾶγμα πού
θάταν ἀντίθετον πρὸς τὸν
καθολικὸν χαρακτῆρα τῆς μου-
σικῆς. Ἐνῶ, ἀντίθετα, σκοπὸς
πρέπει νάναί ἡ δημιουργία
μιᾶς τέχνης πού νάναί ἡ
ζωντανὴ ἐκδήλωσις μιᾶς ἔθνι-
κῆς ὀντότητος μέσα ἀπὸ ἓνα
ἀληθινὰ παγκόσιον ὄργανον.
Ἔτσι, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡ τέχνη
πρέπει νὰ διατηρεῖ τὸν ἔθνικόν
τῆς χαρακτῆρα κ' ἀπὸ τὴν
ἄλλη μετὰ λογικὴ καὶ μετρημένη
χρῆσιν τῶν σύγχρονων μέσων
(ἀρμονικῶν, ὀρχηστρικῶν κλπ.)
ν' ἀπλώνεται ἐντὸς εὐρύτερον
πλασίου. Ἡ μουσικὴ—παρὰ
τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός
τῆς ὑπαρξῆς διαφόρων σχο-
λῶν μετὰ ἰδιαίτερα φυλετικὰ
γνωρίσματα—παραμένει ἡ πιὸ
ζωντανὴ τέχνη, τὸ κυριώτερον
παγκόσιον ἐκφραστικὸν ὄργανον,
ὁ πιὸ ἀγνὸς καὶ πιὸ ἰσχυρὸς
δεσμὸς ἀγάπης καὶ συνενόη-
σιν ἀνάμεσα ἐντὸς Ἑθῶν».

Στὸ ἐρώτημά μου «Ποῖα προ-
βλέπει πὸς θὰ εἶναι ἡ πρέπει
νὰ εἶναι ἡ μελλοντικὴ ἐξέλιξις
τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς», ὁ
Μιχαηλίδης μοῦ ἀπαντᾷ τὰ
ἐξῆς :

* *

«Ὁ Ἑλληνας συνθέτης ἔχει
δυσὸ πολὺτιμες πηγὰς ἀπὸ τὴς
ὁποῖες μπορεῖ ν' ἀντλήσει : τὸ
λαϊκὸν τραγούδι καὶ τὴ βυζαν-
τινὴ μουσικὴ. Κι' οἱ δύο πε-
ριέχουν θησαυροὺς, πού ἔθνικόν
καθῆκον ἐπιβάλλει τὴν σορ-
γικὴν μελέτην καὶ τὴν λογικὴν
ἐκμετάλλευσίν του, χωρὶς αὐτὸ
νὰ σημαίνει ἀποκλειστικὴ καὶ
τυφλὴ προσήλωσις ἐν αὐτῆς
τῆς πηγῆς ἐμπνεύσεως καὶ πα-
ραγωγῆς τῆς παγκόσμιος
πραγματικότητος. Εἶναι ὁμως
μοναδικὴ τύχη ν' ἀντλήσει κανεὶς
ἀπὸ τόσο πλούσιος πηγῆς.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χρῆσιν αὐτού-
σιων μελωδιῶν ἐπὶν ἐλεύθερην
σύνθεσιν, ἴση σημασία ἔχει ἡ
χρησιμοποίησις τῶν ἔθνικων
ρυθμῶν καὶ τρόπων (κλίμακων)
καὶ θάθελα νὰ τοῖσιω ἰδιαί-
τερα τὴν ξεχωριστὴν ἀξίαν γιὰ
μᾶς τοὺς Ἑλληνας τῶν λεγο-
μένων διατονικῶν Ἑλληνικῶν
τρόπων, πού ἐνῶ λέγονται
συνήθως ἀρχαῖοι, ζοῦνε πάντα
ἐπὶν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν αἰσθη-
τικὴν τοῦ Ἑθνους καὶ μάλιστα
σὲ καταπληκτικὴν ὑπεροχὴν
πάνω στοὺς ἄλλους τρόπους
(χρωματικὴς κλίμακες κλπ.)

Πρὸς αὐτὸ τὸ δρόμον πι-
στεύω πὸς ἔχει ἤδη ὀριστι-
κὰ προσανατολισθεῖ ἡ νεο-
ελληνικὴ μουσικὴ, μετὰ τὴς
προσπάθειος τῶν πρωτοπό-
ρων, καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν
κατεύθυνσιν θὰ ἐξελιχθεῖ. Ἄς

μοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ προσθέσω
ἀκόμη γιὰ κείνον πού μπορεῖ
νὰ κοιτάξει τὸ φαινόμενον τῆς
νεοελληνικῆς μουσικῆς ἀνεξάρ-
τητα κ' ἀνεπηρέαστα, ἀλλὰ
καὶ μέσα ἐντὸς εὐρύτερον πλα-
σίου τῆς σύγχρονης δημιουρ-
γίας, μιὰ εἶναι ἡ διαπίστωσις :
ὅτι ἡ Νέα Ἑλλάδα, μέσα ἐν
τόσο μακρόχρονον διάστημα
καὶ τόσες ἔθνικες θλασιπω-
ριες ἔχει δημιουργήσει μιὰν
ἀξιόλογην πιά Σχολήν. Αὐτὴ
εἶναι μιὰ πραγματικὴ πού
ἐπιβάλλεται ἡ τοῦλάχιστον
δικαιοῦμασιν νὰ βλέπομεν μετὰ
ἔθνικὴν ὑπερηφάνειαν. Ὅτι
χρειάζεται γιὰ νὰ ἀναπτυχθεῖ
πιὸ πολὺ καὶ νὰ δώσει πιὸ
πλούσιον καρπὸν ἐντὸς μέλλον
εἶναι ἡ κρατικὴ μέριμνα, ἡ
ἠθικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις
τοῦ Κράτους».

ΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΝΘΕΤΑΙ

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

[Τῆς κυρίας ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ].

Μεῖς ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ἄρθρον τῆς ἐν Ἀθήναις διακεκριμένης συγγραφῆς καὶ μουσικοκριτικοῦ κυρίας Σοφίας Κ. Σπανοῦδης, γραφέν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν «Ἐλευθερίαν». Διὰν εὐλογος εἶναι καὶ ἡ ἱκανοποίησίς μας διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν, μετὸν ὁποῖον ἡ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου ἐκφράζεται περὶ τοῦ μουσικοῦ ἔργου ἐνὸς ἐκλεκτοῦ Κυπρίου συνθέτου, τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδου.

Κάθε φορά πού ἐπιχειρῶ νὰ γράψω ἀναλυτικὰ γιὰ ἓνα νέο μας συνθέτη, νοιώθω μιὰν ἀνυπόμονη χαρὰ ἀνάμικτη μ' ἓνα φόβο καὶ μετὰ κάποια δειλία. Θὰ σταθῶ τάχα ἄξια νὰ ἰδῶ τὸ ἔργο του φωτισμένο στὴν κάθε του πλευρὰ μετὶ τῆς προβολῆς τῆς μουσικῆς ψυχῆς του, θὰ μπορέσω νὰ βρῶ τὴ μαντικὴ δύναμη νὰ μαντέψω τῆς προθέσεις του, τῆς δημιουργικῆς ἐξορμήσεως του, τὰ ὄνειρά του;

Τὴ δειλία αὐτὴ τὴ νοιώθω ἀκόμα ἐντονώτερη σήμερα, γράφοντας γιὰ τὸν νέο Κύπριο συνθέτη Σόλωνα Μιχαηλίδη. Γιατὶ, πρὶν ἀκόμα γνωρίσω τὸ συνθετικὸ τοῦ ἔργο, γνώρισα τὴ μουσικολογικὴ του ἀξία μετὶ τῆς περισπούδαστες μελέτες πού ἔγραψε γιὰ τὴν Ἀρμονία τῆς σύγχρονης Μουσικῆς — ἓνα ἔργο πολυδαίδαλο καὶ σοφὸ, πού φανερώνει τὴ βαθεῖα ἐπιστημονικὴ τοῦ συγγραφῆς ἐξ ἴσου μετὶ τὴν αἰσθητικὴν του καλλιέργεια καὶ τὸ λογοτεχνικὸ τοῦ ταλέντο.

Μετὶ τὴ δυσυπόστατη αὐτὴ του ἰδιότητά ὁ Σόλων Μιχαηλίδης ἐπιβάλλεται στὸν καλλιτεχνικὸ κόσμον ἀκόμα περισσότερο καὶ κάνει τὸν κάθε κριτικὸν διστακτικώτερον ἢ ἀντιμετωπίσῃ τὴ δική του ἐπιφοβὴ κρίση. Ὅταν ὁμως γνωρίσω ἀπὸ κοντὰ τὸν μουσικολόγον καὶ τὸν συνθέτην στὸ τελευταῖον πέρασμά του ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, κάθε φόβος μου διασκεδάσθηκε.

Εἶναι πολὺ σπάνιον νὰ συναντήσῃ κανεὶς στὴ ζωὴ του ἓναν ἄνθρωπον τόσο εὐγενικὸν καὶ ἀπλό, πού συμπληρῶνει τὸν ἀνώτερον καλλιτέχνην, ὅπως ὁ Σόλων Μιχαηλίδης. Τὸν ξεχωρίζει μέσα σ' ὅλους τοὺς ὁμοτέχνους του μιὰ ἐξευγενισμένη διάκρισις, ἓνα στοχαστικὸ βάθος, χωρὶς ἴχνος ἐγωκεντρισμοῦ ἢ ἀλαζονείας, καὶ μιὰ ἐκλεπτυσμένη πρωτοτυπία στὴν κάθε του ἐκδήλωσις. "Ὅλα αὐτὰ σοῦ δι-

σοφὴ κατεύθυνση τοῦ Vincent Dindy, τοῦ ἀληθμονήτου αὐτοῦ διδασκάλου, πού ἤξερε νὰ ἐμποτίσῃ τὴ μουσικὴν τοῦ ὀρθοδόξου στοὺς ὀνομαστοὺς μαθητῆς του, πού ἀναδειχθῆκαν σήμερα οἱ κορυφαῖοι συνθέται τῆς σύγχρονης Γαλλίας. Ἐμποτισμένοι καὶ ὁ δικός μας συνθέτης ἀπὸ τῆς σταθερῆς καὶ τέλει ἰσορροπημένους αὐτῆς ἀρχῆς μιᾶς τέχνης «ἠθικῆς» κί' ἀπαρέγκλιτης, ἀναδείχθηκε σήμερα ἓνας μουσικὸς ἀνεξάρτητος ἀπόλυτα, ἀπομονωμένος στὴ δική του σφαῖρα.

Εὐθύς ἀπ' τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου τοῦ ὁ Σόλων Μιχαηλίδης μᾶς φανερώνεται λυτρωμένος ἀπὸ κάθε ἑτερογενὲς πρὸς τὴν ἀγνή τέχνην τοῦ στοιχείου, κί' ἀπὸ κάθε ἐπίδραση ἐντυπωσιακῆς σχολῆς καὶ κλίμας. Κατορθώνει νὰ τροφοδοτῇ τὴν κάθε του ἔμπνευση μετὰ γνήσια μουσικὴ οὐσία, χωρὶς οὔτις συνθέτης στοὺς σύγχρονους συνθέτες προσφυγῆς στὶς πολὺκροτες κί' ἐφήμερες σχολῆς τοῦ ἐμπρεσιονισμοῦ, τῆς ἀτονικότητος, τῆς πολυτονικότητος, τῆς πολυτροπίας, τοῦ ἀντικειμενισμοῦ, τοῦ ἠχητισμοῦ, καὶ τῶν ἄλλων αἰρέσεων πού καταστρέφουν τὴ σύγχρονη τέχνην.

"Ἐστὶ ὁ Σόλων Μιχαηλίδης δὲν διαφεύδει ποτὲ τὸν ἑαυτὸν τοῦ στοῦ ἔργου του. Χωρὶς νὰ εἶναι ρωμαντικὸς μᾶς χαρίζει στὴ μουσικὴν τοῦ ἐντονούς ψυχικούς καὶ συναισθηματικούς κόσμους. Ἡ εὐγένεια τῆς διατυπώσεως τῶν ἰδεῶν μ' ἓνα δικὸν του ἐντελῶς τρόπον, ἢ γόνιμη ὀνειροπόλησις τοῦ ὤραίου, μιὰ ἑξαρσις ἰδεαλισμοῦ διακρίνουν τὸν γνήσιον αὐτὸν γεννημένον καλλιτέχνην μαζί μ' ἓνα στοχαστικὸ βάθος καὶ μιὰ ἐκλεπτυσμένη πρωτοτυπία στὴν κάθε του ἐκδήλωσις. Ὅλα δὲ αὐτὰ ὑποταγμένα στὴ σταθερὴν κί' ἐξόχως λογικευμένη μουσικὴν ἐπιστημονικὴν πού πρωτοστατεῖ στὶς ἔμπνευσεις του.

(Συνεχίζεται).

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

[Τῆς κυρίας ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ].

(Συνέχεια ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῆς 17ης Αὐγούστου).

Ὁ Μιχαηλίδης ἔγραψεν ὡς τώρα ἓνα μεγάλο συμφωνικό ποίημα «ἠ Ζωὴ ἐν Τάφῳ», μιά Καντάδα ὁ «Τάφος», ἐμπνευσμένη ἀπ' τὸ ὄμῶνυμο ποίημα τοῦ Παλαμά, γιὰ σοπράνο, μπάσο, μικτὴ χορωδία καὶ ὀρχήστρα, τὰ «Βυζαντινὰ σκίτσα», ἓνα συμφωνητικό ποίημα γιὰ φλόουτο καὶ ὀρχήστρα ἑγχόρδων, τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας», σκηνικὴ μουσικὴ γιὰ τὴν «Μήδεια», τὴν «Ἡλέκτρα», τὴν «Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις» κ. ἄ. Ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς αὐτῆς, τῆς περασμένης ἀπ' τὸ διύλιστήριον τοῦ σύγχρονου αἰσθητικῶν πολιτισμοῦ, διατηροῦν ἔντονον κ' ἀνάγλυφον τὸν χαρακτήρα τῆς Ἑλληνικῆς τους προελεύσεως, καὶ μαρτυροῦν τὶς εἰλικρινέστερες προθέσεις τοῦ συνθέτου.

Ὁ Μιχαηλίδης δὲν ἔχει τὴ ματαιοδοξία ν' ἀναζητῆ τίς συνθέσεις του στοὺς ἀξεδιάλυτους λαβύρινθους τοῦ σύγχρονου μουσικοῦ διεθνισμοῦ. Τὴ μουσικὴ του κραδαίνουν τὰ ὀλοζώντανα φυλετικά του στοιχεῖα, πού εἶναι πάντα οἱ παντοδύναμοι παράγοντες τῆς ἔθνικης τέχνης, καὶ μὲ τὴ δημιουργικὴ πνοή τους καὶ τὸν αὐθορμητισμὸ τοῦ μουσικοῦ ἐνστικτοῦ ἐπιβάλλονται στὸ θαυμασμὸ καὶ τῶν πλήθων διαλεχτῶν καὶ τοῦ πλῆθους.

Τὰ «Βυζαντινὰ σκίτσα» τοῦ Μιχαηλίδη, πού ἀκούσαμε πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον στὰς Ἀθήνας, εἶναι μιά ὁμολογία πίστεως τοῦ συνθέτη πρὸς τὴ γνήσια Βυζαντινὴ τέχνη, πού στάθηκε αἰῶνες ὀλόκληρους ἡ μυστικὸπάθη γλώσσα ὅλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου, ἓνα μύχιος δεσμὸς τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ. Εἶναι μιά σελίδα γραμμένη μὲ βαθεῖα εὐλάβεια, ἔξαρση καὶ δυναμικὴ συνοχή, στὴν ὁποία, παραπλήσια μὲ τὸ γνωστὸ Βυζαντινὸν χαρακτήρα, τὸς διακοσμητικὸς ρυθμὸς καὶ τὴ διαχυτὴ μουσικὴ ἀτμοσφαῖρα, κυριαρχεῖ ἡ γραμμικὴ ἀπόδοση τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν θεμάτων. Εἶναι εὐτύχημα ὅτι οἱ περισσότεροι σύγχρονοι συνθέται μᾶς γίνονται ἐντελῶς αὐθόρμητα οἱ μουσικοὶ διαγγελεῖς καὶ δημιουργοὶ μῆς μεταβυζαντινῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, πού πηγάζει ἀπὸ τὴν τιμιώτατη παρακαταθήκη τῶν αἰώνων. Ὁ Μιχαηλίδης μὲ ἀπὸ τ' αὐστηρὰ καθωρισμένα διαγράμματα καὶ τὰ συμφωνικά του χρώματα, φθάνει ν' ἀγγίξῃ τὸν βαθύτατον πνευματικὸν πυρῆνα, καὶ νὰ συλλάβῃ τὴν αἰώνια οὐσία μῆς ἐξαγινισμένης τέχνης.

Τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» ἀπὸ τὴν πρώτη του ἐκτέλεση στὸ Ὑδερὸν Ἡρώδου προκάλεσε τὸν ἀνεπιφύλακτον θαυμασμὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, πού χαίρειται μὲ ἐνθουσιώδεις καὶ ἀτέλειωτες ἐπευφημίαι τοῦ ἐμφάνισι τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ συνθέτη.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ συμφωνικὴ ὀριμότητα, πού τὸ χαρακτηρίζει, τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» εἶναι ἓνα ἔργο σημαντικό ἀπὸ ἀποψη μουσικοῦ περιεχομένου. Ἐχει πλοῦσια καὶ βαθεῖα μουσικὴ οὐσία καὶ παίρνει ἀξιώσεις εὐρύτερου συμφωνικοῦ ποιήματος μὲ τὸν ἔντονον δραματικὸν ψυχισμὸν πού τὸ χαρακτηρίζει. Ὁ Μιχαηλίδης μὲ τὴν ἔντονη ἀναπαραστατικὴ δύναμη τῶν εἰκόνων του, ζετυλλίγει τὴ διαδρομὴν τῶν ζωτικώτατον οἶστρον καὶ ρυθμικῆς δυναμικότητες, μὲ βαθεῖα αἰσθητικὴ συγκίνηση, δραματισμὸ ἑκφράσεως, καὶ θερμὸ εὐγενικὸν παλμὸν. Ἐπιβάλλεται κατακτητικὰ μὲ γνήσια κ' ἀνόθευτα μουσικὰ μέσα: Τὴ βαθεῖα ἑσωτερικότητα, τὴ δραματικὴ ἔξαρσι καὶ τὴν ἔνταση, τὴν ἀναπαραστατικὴν δύναμιν τῶν εἰκόνων, κ' ὅλο τὸ θλιμμένον Βυζαντινὸν χαρακτήρα πού δίδει τὴν περιγραφικότητα αὐτῆς τῆς μουσικῆς, πού προσδίδει ἓνα ἰδιαίτερον θέλητρο στὴ διαγραφὴ τῶν ποιητικῶν κόσμων, σὲ μιάν ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ στοχαστικὴν ἀναδημιουργίαν.

Τὸ μοτίβο τῶν Γύφτων πού κυριαρχεῖ σ' ὅλη τὴ διαδρομὴ τῆς συμφωνικῆς εἰκόνας, συναρπάζει μὲ τὸν αἰφνιδιστικὸν ρυθμὸν του, γεμᾶτο ἀπὸ ἓνα διονυσιασμὸν παράφορον καὶ μεταδοτικόν.

Ἐγκρατέστατος στὴν περιπλοκὴ τέχνη τῶν ρυθμῶν καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τρόπων ὁ συνθέτης ἀποφεύγει τὸν σκόπελον τῆς ὑπέρμετρης χρήσεως τῶν χρωματικῶν γενῶν καὶ μὲ τὸν καθαρὸν κ' ἀνόθευτον διατονισμὸν του φανερώνει πόσο εἶναι μυημένος στὰ μυστικά μῆς ὑπερούσιας τέχνης.

(Συνεχίζεται)

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

[Τῆς κυρίας ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ].

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεσίου καὶ τέλους).

Ὁ Μιχαηλίδης ἔγραψε τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» στὰ 1936. Δίνοντας ἔτσι ὁ συνθέτης ἀπὸ τὴν πρώτην του ἔκδομα δημιουργικὴ νεότητα, μιά θερμὴ ὁμολογία πίστεως πρὸς τὸν μεγάλο ἔθνικὸν ποιητὴν μᾶς, κατακυρώνει περιφανῶς τὴν ἐξαιρετικὴν σημασία πού παίρνει τὸ Παλαμικὸν ἔργο στὸ γενρὸ θεμελίωμα καὶ τὴ σταθερὴ ἐξέλιξι τῆς Νεοελληνικῆς μουσικῆς.

Ἡ ὁμολογία αὐτῆ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Παλαμά εἶναι γιὰ τὸν Κύπριον συνθέτη μιά σφραγίδα ἀνωτερότητος καλλιτεχνικῆς καταγωγῆς καὶ προελεύσεως. Εἶναι πολὺν μεγάλο τόλμημα τὸ νὰ πέρνῃ ἕως τόσο νέος συνθέτης τὴν ποιησιν τοῦ Παλαμά γιὰ ὑπόβαθρον τοῦ μουσικῆς του δημιουργίας. Μὰ εἶναι κ' ἓνα δοξασμένον κατόρθωμα νὰ μετουσιώσῃ ἀκέραια τὸ βάθος, τὴν ἰδιοσυστασίαν καὶ τοὺς δραματισμοὺς αὐτῆς τῆς ποιήσεως μέσα στοὺς ἤχους.

Ὁ Μιχαηλίδης κατορθώνει νὰ ἑναρκώσῃ τὸ Γύφτο—τὸ φυλετικὸν μᾶς σύμβολον—ζῆ ὅλο τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ἱερότητα τῆς δραματικῆς ποιητῆς, πού περνᾷ μὲ βῆμα ἀργοπάτητον, βαρῶν, τῆς καμπῆς τῶν ἔθνικων μᾶς ἀνομιμάτων. Εἶναι κατόρθωμα ἔξιτον μεγάλο τὸ νὰ συνειδητοποιῆ μέσα στὴ μουσικὴν του ὅλα τὰ σύμβολα καὶ τὴν δραματικὴν ὁμορφίαν πού ἀποκαλύπτεται μόνον στὴν ἐνδράσει τῶν μουσῶν τῆς Παλαμικῆς θρησκείας. Ἀπὸ τὴν ἀπομὴ αὐτῆ τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» εἶναι ἓνα πολυτόνον ὕμνος γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν μέσα στὸν ἀρχαιοπρεπῆ ἀλλὰ μᾶζι καὶ στὸν Βυζαντινὸν τρόπον καὶ διατονισμόν του.

Ἀπάνω στὴν Παλαμικὴν σκοπιάν, ὁ νέος μᾶς συνθέτης ἀντιμετωπίζει τὸ θέμα του κυριαρχα κ' ἐλεύθερα. Καὶ στέκεται ἀκλόνητος στὸ ὕψος του, γιὰτὶ δὲν ἀνῆκει στὶς ἀρνητικῆς ψυχοσυνθέσεις τῶν ἀμφίβολων δημιουργῶν. Εἶναι, καὶ δέχεται ἀξίως νὰ ζῆσῃ ὀλοκληρωτικὰ τὴν ὥρην καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ποιητῆ πού τὸν ἐμπνέει. Ἡ ἔξαρση τῶν στοχασμῶν τὸν κάνει συχνὰ ν' ἀπομακρύνεται ἀπ' τὴν ἔντονη ἀναπαραστατικὴν τῶν εἰκόνων πού εἰσηγείται ἡ μουσικὴ του μ' ἓναν ἀντάξιον τοῦ θέματος σκηνικὸν διάκοσμον.

Αὐτὸ ὅμως φανερώνει πόσο ὁ μουσικὸς συνθέτης εἶναι ἀξίως νὰ μετουσιώσῃ συμφωνικὰ τὴν ποιήσιν τοῦ Παλαμά, τόσο πολυπλοκὴ καὶ πολύμορφη, πού προκύπτει ἀπὸ μιά συνολικὴ καὶ ἑνιαία σύλληψιν κ' ἀντίληψιν τοῦ

ἔργου του. Ἡ πλατεῖα, κυματιστῆ, συμφωνικὴ αὐτὴ εἰκόνα τοῦ Μιχαηλίδη μὲ τὶς συνταραγμένους αἰσθητικῆς μεταπτώσεις κ' ἀντιθέσεις, ἔχει μιά πανοραμικὴ μεγαλοπρέπεια στὸ ξετύλιγμά της. Στὸ ἄκουσμα τῆς ὁ ἀκροατῆς συνειδητοποιεῖ τὴν αἰσθητικὴν ἀξίαν τῶν ἀντιθέσεων πού τὴ συναποτελοῦν.

Τὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας» σημεῖται ἓνα ἐπικὸν πέραςμα στὶς ἀντιθετικῆς τροφῆς κ' ἀντιστροφῆς του. Μ' αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῇ πὼς στὴ μουσικὴ τοῦ Μιχαηλίδη προέχει τὸ ἐπικόν. Παράπλευρα στὶς ἐπικῆς ἀστραπῆς πού διαπερνοῦν αὐτὴ τὴ μουσικὴ, συνεπέρνουν τὸν ἀκροατὴν κ' οἱ λυρικῆς τῆς φλόγες.

Εἶναι μιά μουσικὴ, πού συμπληρώνει τὸν Παλαμικὸν λόγον, ξεδιάλυτον μὲ τὴν μαγείαν τῆς τ' ἀξεδιάλυτα νοήματα τοῦ Ποιητῆ καὶ συντονίζει τὰ ἐτερόκλητα καὶ τὰ ἀλλοπρόσαλλα στοιχεῖα. Σ' αὐτὴν περνοῦν οἱ γύφτοι σὲ μιά διονυσιακὴν παρέλασιν, πλάσματα ἀνεμιόδαρτα καὶ ξεσκισμένα, ρυθμικῆς ὀπτασίας, τραχεῖες καὶ βάρβαρες, εἰκόνας μὲ ζωντανὴν σάρκα—ἓνας δραματισμὸς ρυθμισμένος γιὰ νὰ ριχτοῦν στῆς Γυφτουριάς τὸ πανηγύρι μ' ἓνα δαιμόνιον ρυθμὸν. Ἡ πορεία τους ἔχει τὴν λαμπρότητα τοῦ θριάμβου, μὲ τὸ ρυθμὸν τῶν ἔντονα μετουσιωμένου στὴ μουσικὴ τοῦ συνθέτου.

Οἱ νοσταλγικῆς ἐλεγειακῆς μελωδίαι πού ἀντισκόβουν αὐτὸ τὸ ρυθμὸν, δέχονται ἀκόμη ἐντονώτερη τὴν ἐπερχόμενη ὀρμὴν του. Ἡ πρώτη ἀκρόασι τοῦ συμφωνικοῦ αὐτοῦ ποιήματος προκάλεσε στὴν φαντασίαν μου ἀναπάντεχα τὸν φρικιασμὸν δραματισμὸν τῆς γύφτισσας τῆς κνηγμένης, τῆς ξεμαλιάρας, πού εἰσηγείται ὁ Ποιητῆς στὸ «Δεκάλογον τοῦ Γύφτου»:

«Κι' ἐκραξες βραχνά—τὸ κράξιμό σου δὲν μπορᾷ νὰ τ' ἀπολημονήσω—
Κι' ἐκραξες: Φωτιά! νὰ κάψῃ τὴν Παράδεισον!
Κι' ἐκραξες: Νερὸ! τὴν Κόλωνα ἢ ὀβσὸν!»

Ἡ μουσικὴ τοῦ Μιχαηλίδη βρίσκει στὴν κάθε Ἑλληνικὴν ψυχὴ μιά βαθεῖα ἀπήχησιν, σάν τὸν φλογισμένον ὀρειχάλκον νεότευκτης καμπάναν. Καὶ γιὰ νὰ συνοψίσω τελικὰ τὴ συνολικὴ ἐντύπωσιν μου ἀπὸ τὸ συμφωνικόν του «Πανηγύρι τῆς Κακάβας», θ' ἀποτολήσω μιά παραλλαγὴ ἐνὸς ἐπιγραμματικοῦ στίχου τοῦ Παλαμά μὲ ἀπ' τὸ «Δεκάλογον τοῦ Γύφτου»:

«Ὁ λόγος πού θαματούργει, ὁ λόγος εἶναι μουσικὸν».

Μὰ κ' ἡ μουσικὴ πού θαματούργει εἶναι κ' ἐκείνη λόγος.

ΛΙΓΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ Μ' ΕΝΑ ΕΚΛΕΚΤΟ ΚΥΠΡΙΟ

Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης, καθηγητής της Μουσικής στο Γυμνάσιο Λεμεσού και διευθυντής του Ώδείου της ίδιας πόλης, βρίσκεται για μερικούς μήνες τώρα στην Αγγλία, σά φιλοξενούμενος του Βρετανικού Συμβουλίου.

Ήλθεν εδῶ για να παρακολουθήσει τη μουσική κίνηση της Μεγάλης Βρετανίας. Ήλθεν εδῶ για να ερευνήσει, να μελετήσει, να μάθει, να εύρει την ήδη μεγάλη του γνώση της μουσικής... αλλά και να διδάξει. Και το τελευταίο είναι μια μεγάλη ικανοποίηση για αυτόν, μια αναγνώριση της δημιουργικής του συγγραφικής και μουσικοσυνθετικής εργασίας και μαζί μια μεγάλη τιμή για τη Κύπρο.

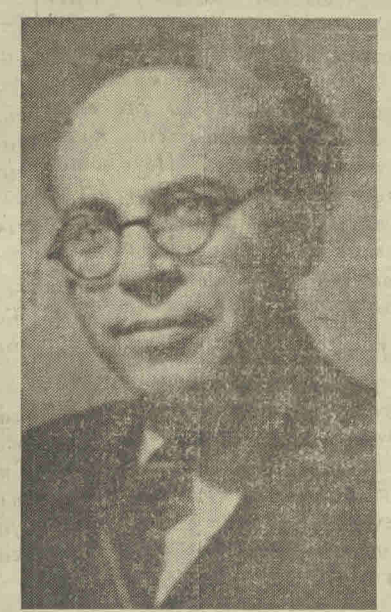
Είχαμε την καλή ευκαιρία να συναντήσωμε το Σόλωνα Μιχαηλίδη. Η φήμη του έχει ήδη ξεπεράσει τα στενά όρια της Κύπρου και το όνομα του είνε σήμερα γνωστό σ' ὄλο τὸν Ἑλληνισμό. Τὸ γόητρο του ανεβαίνει. Ἡ βαθεὶά του γνώση της Μουσικῆς, οἱ συμφωνικὲς συνθέσεις, ἄρχισαν νὰ ἐκτιμῶνται ἀπὸ τὸ μουσικὸ κόσμον τῆς Εὐρώπης. Ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν ἐρμήνευσε δυὸ του συνθέσεις στὸ θέατρο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ τὸν περασμένο χρόνον. Τὸ Β. Β. C. τὸν τίμησε μὲ δυὸ συμφωνικὰ του ἔργα. Τὸ Ἑλληνικὸ καὶ τὸ Γαλλικὸ Τμήμα τοῦ Β. Β. C. μετὰδωσαν τραγούδια του καὶ ἓνα τρίον. Τὸ πολύκροτον δίτομον ἔργο του ἢ "Ἀρμονία τῆς Σύχρονης Μουσικῆς", πού τῶκαμε θέμα εἰδικῆς ἀνακοινώσεως στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ διάσημος Ἑλλην Ἀκαδημαϊκὸς καὶ μουσικοσυνθέτης Μανώλης Καλομοίρης καὶ γιὰ τὸν ὁποῖον γράψανε μὲ θαυμασμό διάφοροι Ἕλληνες μουσικοὶ κριτικοί, μεταφράζεται στὰ Ἀγγλικά. Σύντομα καὶ τὸ Ἀγγλικὸ κοινὸ θὰ μπορέσει νὰ γνωρίσει πλείονα τὸν λαμπρὸ τοῦτον Κύπριον μουσικόν.

Κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς παραμονῆς του στὸ Λονδίον ὁ κ. Μιχαηλίδης ἔδωσε διάφορες διαλέξεις γιὰ τὴ μουσικὴ καὶ ἀπέσπασε τὰ συγχαρητήρια καὶ τὴς εὐχαριστίες μεγάλων μουσικῶν καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ, εἰδικευμένου, ἀκροατηρίου. Ὅπουδῆποτε πῆγε, ὅπουδῆποτε παρουσιάστηκε, μίλησε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ μουσικὴ, παλῆ καὶ σύγχρονῃ καὶ τίμησε μὲ τὴ γνώση του, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν του εἰδημοσύνην, μὲ τὴν ἀφογῆ καὶ εὐγενικὴν του συμπεριφορὰν, τὸν ἑαυτὸν καὶ τὴν πατρίδα του. Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης μὲ τὸν ἀσύνθητον μουσικὸν του ὄπλισμόν στὰ 42 τὸν χρόνια σήμερα, μπαίνει θαρρετὰ μέσα στὸ στίβον τῆς παγκόσμιας ἀναγνώρισης. Ἐχει ἤδη κάνει τὸ πρῶτον μεγάλο καὶ δύσκολον βῆμα στὸν ἀγῶνα τῆς ἀναγνώρισης τοῦ ἀκροατηρίου ἢ καρδιᾶ μαλάκωσε τὰ πρῶτα μπουκκέτα ἀπὸ τὰ θεωρεῖα τῶν "μεγάλων" ρίχτησαν στὰ πόδια του, σὰν ἐνδειχῆ ἐκτίμησις καὶ σεβασμοῦ γιὰ τὴ δεξιότητά του καὶ τὴν ἰκανότητά του καὶ τώρα εἶναι ἕτοιμος νὰ προχωρήσει ἀπὸ κατάρτησιν σὲ κατάρτησιν καὶ ἀπὸ τὴ νίκη στὸ θρίαμβον.

Γιὰ τὸ ἔργον τοῦ κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη δὲν ἔχομε τὴν ἀπαιτούμενη ἀρμοδιότητα νὰ μιλήσωμε. Μίλησαν ὁμως οἱ εἰδικοί. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετό. Βρῆκαν τὴν μόρφωσιν του ἄρτιαν, τὸ καταρτισμόν του πλήρη καὶ εἶδαν στὸ ὑπέροχον ἀνθισμα τοῦ μυαλοῦ του, τὴ πλούσιαν δημιουργικὴν παραγωγὴν τοῦ μέλλοντος. Ἡ φαντασία του εἶναι ἐφευρετικὴ καὶ τολμηρὴ, ἢ σκέψῃ του ὅμως πειθαρχημένη καὶ οἱ εἰκόνες του ἀνάγλυφες. Τὸ ἐνοτικῶδικο, τὸ ἀπειθάρχητον, ὁ σάλος τῶν συγκρούσεων, τὰ

συνασπαστικὰ παραληρήματα, οἱ ἄλλη λογραθοκοπούμενες μεταπτώσεις καὶ ἀντιφάσεις, γνωρίσματα ὄλα τοῦ αὐθορμητικοῦ καλλιτεχνικοῦ ταμπεραμέντου, δὲν ὑπάρχουν στὸ ἔργον τοῦ Μιχαηλίδη. Τὸ μυαλὸν του κυριαρχεῖ καὶ ὑποτάσσει τὸ αἰσθητήριον του στὴς αὐστηρὲς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης του. Καὶ ἡ τέχνη του εἶναι μιὰ λαξευμένη Ἀττικὴ στήλη μέσα σ' ἓνα καθάριον οὐρανόν.

"Ἦλθα στὴν Ἀγγλίαν" λέγει ὁ κ. Μιχαηλίδης "γιατὶ ἡ μουσικὴ κίνηση εἶδω εἶναι ἀκραιολάτῃ. Τὸ Λονδίον εἶνε αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὸ μουσικὸν κέντρον τῆς Εὐρώπης. Οἱ μεγαλύτεροι ἐκτελεστὲς καὶ συνθέτες περνοῦν ἀπ' ἐδῶ. Δὲν ἀν-

Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

τελήφθηκα νὰ ὑπάρχει στενὴ τοπικιστικὴ ἀντίληψιν γιὰ τὴ μουσικὴ. Κάθε τι τὸ ἀξίον λόγου γίνεται ἀποδεκτὸ ἀνεξάρτητα ἀπὸ ποῦ ἢ προέλευσίν του". Τὰ μουσικὰ σκῆπτρα τῆς Γερμανίας, τῆς Βιέννης τῶν Παρισίων, τοῦ Μιλάνου παίρνει τώρα στὰ χέρια του τὸ Λονδίον. Μόνον δυὸ παγκόσμια κέντρα μουσικῆς ὑπάρχουν στὸν κόσμον τώρα: τὸ Λονδίον καὶ τὸ Μόσχα.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐτοιμάζει ἓνα νέον ἔργον γιὰ τὴ σύγχρονῃ μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἀγγλίας πού θὰ ἀποτελέσει μέρος μιᾶς εὐρύτερης μελέτης γιὰ τὴ σύγχρονῃ μουσικὴ.

"Χάρηκα, λέγει, πού κατῶρθωσα νὰ νοιώσω ἀπὸ κοντὰ τὸ μουσικὸν παλμόν τῆς χώρας. Χάρηκα ἐπίσης γιατί μπορέσα νὰ παρακολουθῶ πολλὰ συναυλίας, κονσέρτα, ρεσιτάλ καὶ συμφωνικὲς ἐκτελέσεις ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους μαέστρους καὶ μουσικοσυνθέτες τῆς ἐποχῆς μας. Παρουσιάζεται σήμερα στὴν Ἀγγλίαν μιὰ πραγματικὴ μουσικὴ ἀναγέννησιν. Ἡ χώρα τοῦ Byrd τοῦ Purcell κλπ βρῆκε πάλιν τὴν μουσικὴν τῆς ψυχῆς. Τὸ μουσικὸν κοινὸν ἀξάνεται καὶ ἡ μουσικὴ παραγωγὴ σ' ὅλες τῆς ἐκφάνσεις, στέκεται πολὺ ψηλά. Ἀπὸ τὸ 1880—συνεχίζει ὁ κ. Μιχαηλίδης—ἄρχισε νὰ δημιουργεῖται ἡ Ἀγγλικὴ μουσικὴ σχολή. Οἱ δυὸ προηγούμενοι αἰῶνες ἦσαν ὄλωσ διόλου ἀγονοὶ σ' αὐτὴ τὴ μορφήν τῆς τέχνης. Ἡ Ἀγγλίαν προόδουσε οικονομικὰ, προόδουσε στὴς ἐπιστήμες ἀλλὰ στὴ τέχνην ἔμεινε ναρκωμένη." Μποροῦμε ἐδῶ νὰ προσθέσωμε ὅτι οἱ καλλιτεχνικὲς τῆς

ἀρτηρίες σκληρύνθησαν, ἢ φαντασία καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ τῆς σαβανώθησαν ἀπὸ τὴν ὄρμη γιὰ κατάρτησιν, γιὰ κυριαρχίαν, γιὰ ἐμπόριον, γιὰ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ ὁ χείμαρρος τῆς τέχνης πού πάφλαζε ἀσυγκράτητος στὴν ἐποχὴ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ καὶ στὰ κατοπιὰ λίγα χρόνια, ξηράνηκε. Ἡ χλιδὴ καὶ ὁ πλοῦτος παραγκώνισαν τὴν τέχνην. Ὁ καλλιτέχνης θεωρεῖται σὰν ἓνας ἀναχρονισμὸς ἢ σὰ μιὰ ἀνωμαλία μέσα στὴ καπινοπνευμένη ἀτμόσφαιρα τῆς βιομηχανικῆς Ἀγγλίας. Ὁ σκοπὸς του ἦταν νὰ προσφέρει, ἀπὸ καιροῦ σὲ καιρόν, ἀναψυχὴν στοὺς μεγαστάνες τοῦ πλοῦτος πού θεωροῦσαν τὴ μουσικὴν σὰν ἓνα κατὰλληλον γαρνίρισμα ἢ μιὰν καθιερωμένη ἀνάπαυλαν, σ' ἓνα πάρτυ γλεντιοῦ καὶ διασκέδασης.

Στὴς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα, παρατηρεῖ ὁ κ. Μιχαηλίδης, ἀρχίζει νὰ ξαναθίξει ἡ Ἀγγλικὴ μουσικὴ. Ἐχει δικὴν τῆς τεχνολογίαν, δικὴν τῆς ἐμπνευσίν, τὰ δικά της χαρακτηριστικὰ, χωρὶς νὰ φαίνονται μέσα τῆς ἐκδηλῆς οἱ ξένες ἐπιδράσεις. Ἡ "Ἀγγλικὴ Μουσικὴ" βγαίνει στὴν ἐπιφάνεια, ξεπλύνεται καὶ ριζώνει στὰ μεσοπολεμικὰ χρόνια παρουσιάζει ἀξιόλογους συνθέτες πού πέρνουν τὴ θέση τους μέσον στὸ διεθνὲς πλαίσιον. Ἐνα Vaughan-Williams ἓνα William Walton, ἓνα Arthur Biliss καὶ ἀπὸ τοὺς νεώτερον, ἓνα Benjamin Britten. Παρουσιάζει μαέστρους μεγάλῃς ὀκτῆς σὰν τὸν Sir Thomas Beecham, τὸν Malcolm Sargent τὸν Sir Adrian Boult, τὸν John Barbirolli. Σκαρφαλώνει τώρα στὰ ὕψη. Γίνεται μέρος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς καὶ δείχνει στὸν κόσμον πὺς οἱ Ἀγγλοὶ πού ἀνάδειξαν τόσους μεγάλους ποιητὰς καὶ πεζογράφους, μιὰ τέτοια πλειάδα δραματικῶν μεγαλοφυῶν, τόσους ἐπισημίμας καὶ φιλόσοφους, μποροῦν νὰ πρωτοστατήσουν καὶ στὴ μουσικὴ. Καὶ νὰ χρειάστηκαν δυὸ πόλεμοι καὶ χρειάστηκε νὰ ξεφύτσει ἡ χλαμύδα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μεγαλείου, γιὰ νὰ μπορέσει ἡ Ἀγγλικὴ ψυχὴ νὰ χυθεῖ ἀκράτητῃ στὸ πέλαγον τῆς μουσικῆς.

Μὲ τὴν ἰκανότητά ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀναλύει τὴς διάφορες φάσεις τῆς Μουσικῆς ἐξέλιξης. Ἡ ἀναγέννησιν πού παρουσιάστηκε στὴν ἐποχὴ τῆς Ἐλισάβετ χάθηκε, τὴν ἐπνίξε ἡ χυδαίότητά πού ἐπικρατεῖ ἐκεῖ πού βασιλεύει ἡ ἀντίληψιν τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἐπέκτασις. Ἐναζωντανεῖται ἡ μουσικὴ κίνηση τώρα πού ἡ χώρα ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτὸν της Κανένα ἱστορικὸν μεγαλόεργον, καμμιὰ ἀλλαγὴν στὴν κοινωνίαν, δὲν ἔμειναν ἀσονόδευτα ἀπὸ τὸ ἀνθισμα καὶ τὸ φούντωμα τῆς τέχνης. Καὶ ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης βλέπει ὅχι μόνον τὸ ἀνθισμα τῆς τέχνης ἀλλὰ καὶ τὰ αἴτια πού τὸ προκάλεσαν γιατί σὰν καλλιτέχνης δὲν κρύβεται μέσα στὸ κρυστάλλινον πύργον τῆς καλλιτεχνικῆς ἀπομόνωσης σκλάβος τῆς ἀντίληψης ἢ τῆς τέχνης πού τὴν τέχνην", νοιώθει καὶ ζεῖ τὸν ὄλκιον τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης δὲν εἶναι μόνον ἓνας μεγάλος μουσικοσυνθέτης καὶ διευθυντὴς ὀρχήστρας, εἶναι μαζί καὶ ἓνας σοβαρὸς μελετητὴς τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, ἔξω ἀπὸ τὰ στενὰ ὅρια τῆς τεχνικῆς τῆς μορφῆς, ἓνας ἐπιστήμων καλλιτέχνης. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ στερεὸν βάθρον κτίζει καὶ θὰ κτίσει τὸ οἰκοδόμημα τῆς τέχνης του. Καὶ γι' αὐτὸ κτίζει σίγουρα καὶ μὲ μαεστρίαν. Καὶ αὐτὸ θὰ πετύχει καὶ θὰ δοξαστεῖ. Ποδὶ τῆς Κύπρου, τιμὰ στὸ ἄτομόν του, τὴν πατρίδα του.

ΔΩΡΟΣ ΑΛΑΣΤΟΣ

ΠΟΥ ΠΩΛΕΙ

- 1 Βιβλιοπωλεῖον "Ζῆνος"
- 2 Διεθνὲς βιβλιοπωλεῖον
- 3 Κυρειαῖον Γεωργίου Μοῦ
- 4 Κυπριακὸν Κόρινθον
- 5 Εὐρωπαϊκὸν Βιβλιοπωλεῖον
- 6 Εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Β
- 7 Βιβλιοπωλεῖον 67 Sho

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

Σὰν ρετζιστριστθεῖτε στὸ
WHITE SHOP
Butchers and Poulterers

ἐξασφαλίζετε τακτικὴν προμήθειαν κουνελίων, πουλερικῶν καὶ κρέατος ἀίγας πού θὰ σᾶς εἶναι μιὰ ἐπιπρόσθετη βοήθεια στὸν ration τοῦ κρέατος πού παίρνετε.

Ἐστιάτορες καὶ ξενοδόχοι μποροῦν νὰ ἀλλάξουν τοὺς προμηθευτὰς των κάθε ὀκτῶ ἐβδομάδες.

Ἀποταθεῖτε στὸν
κ. William Johnson Proprietor,
WHITE SHOP
6, Whitborne Street,
Argyle Sq. Kings Cross W.C.1.
Tel. TER 4654—6009

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἐργοστάσιον ραπτικῆς στὸ 2 Robert Mews Hamstead Rd. N.W. 1, μὲ 4 μηχανὲς τηλεφωνικὴν ἐγκατάστασιν καὶ ὄλα τὰ χρειώδη.

Τὸ ἐνοικίωμα τοῦ οἰκίματος εἶναι 13 σελ. ἐβδομαδιαίως.

Πληροφορίες ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Βῆματος.

«ΤΟ ΒΗΜΑ»

Τετάρτη, 30 Ιουλίου 1947

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Συναυλία τῆς Κρα- τικῆς Ὀρχήστρας

Ὅπως συνήθως, ὁ κ. Φ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδωσε προχθές, ἓνα ὠραίο καὶ ποικίλο πρόγραμμα, πού οἱ καλοὶ μουσικοὶ τῆς ὀρχήστρας μ' ὄλες τὶς δυσμενεῖς συνθήκες τῆς ἐπικρατοῦσης τροπικῆς θερμοκρασίας, ἀπέδωσαν με ἀληθινὸ ἠρωϊσμό, ἐξαιρετικᾶ καλᾶ.

Ἡ περίφημη Εἰσαγωγή στοὺς «Ἀρχιτραγουδιστὰς τῆς Νυρεμβέργης» τοῦ Βάγνερ παίχθηκε μὲ τὴ ρυθμικὴ ἀκρίβεια καὶ τὴ λεπτομερειακὴ ἀνάλυση καὶ ἀνάδειξι ὅλων τῶν κυριωτέρων θεμάτων τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ ἀριστουργήματος, τῆς τελειότερας ἴσως συμφωνικῆς σελίδας πού ἔγραψε ὁ γίγας τοῦ Μπούροϊτ.

Τὴ «σερενάτα» τοῦ Ἀγγλου συνθέτου Βώγκαν Οὐίλλιαμς τὴν εἶχαμε ἀκούσει, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, πρὸ δύο ἐτῶν, ὑπὸ τὴ διεύθυνσι τοῦ Ἀγγλου ἀρχιμουσικοῦ κ. Κίρς, ὅπως εἶχε ἀρχικῶς γραφῆ μαζὶ μὲ τραγούδι καὶ μὲ τὴ σύμπραξι τῆς κ. Φραγκιά-Σπηλιοπούλου καὶ μᾶς εἶχε προξενήσει ζωηροτάτη ἐντύπωσι. Προχθές ἐδόθη, γιὰ πρώτη φορά ἐδῶ, με διασκευὴ ἀποκλειστικᾶ γιὰ ὀρχήστρα. Δὲν ἔχομε τὴν ἀντίληψιν πῶς τὸ ὠραίο αὐτὸ ἔργο, πού ἀποτελεῖ ἓνα μουσικὸ ἐπεισόδι τῆς παρτισιόν πού ἔγραψε ὁ Ἀγγλος συνθέτης, γιὰ νὰ συνοδεύῃ τὸ Σαιξπήρειο δράμα «Ἐμπορος τῆς Βενετίας», ἐκέρδισε μὲ τὴ διασκευὴ αὐτὴ.

Πάντως ἀκούστηκε εὐχάριστα καὶ ἐχειροκροτήθηκε ζωηρὰ. Ἡ ὠραία περιγραφικὴ μουσικὴ εἰκόνα ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ Κ. Ἀλαμά, πού μᾶς ἔδωσε μὲ τὸν τίτλο: «Τὸ πανηγύρι τῆς Κακάδας» ὁ Κύπριος ἀκεκριμένος συνθέτης καὶ μουσικολόγος κ. Σόλων Μιχαηλίδης, μᾶς ἔκανε πῶς καὶ τὴν πρώτη φορά πού τὴν ἀκούσαμε, τὴν ἴδια καὶ ἀκόμα πιὸ ἐντονὴ ἐντύπωσι. «Τὸ πανηγύρι τῆς Κακάδας» εἶνε ἓνα ἔργο πού πλουτίζει τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ παραγωγὴ καὶ τιμᾶ τὸν συνθέτη.

Στὸ 2ο μέρος τῆς συναυλίας ἀκούσαμε μιὰ εὐλαβικὴ ἑρμηνεῖα τῆς 5ης συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν, ἡ ὁποία ὅπως πάντα ἐνθουσιάζει τὸ κοινόν.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ ἑβδόμη συναυλία
τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας

ΣΤΟ ΩΔΕΙΟ ΗΡΩΛΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Ἡ εἰσαγωγή στοὺς «Ἀρχιτραγου-
διστὲς τῆς Νυρεμβέργης», τοῦ Βάγ-
κνερ, εἶναι μιὰ συμφωνικὴ σελίδα,
ποὺ ἀφήνει πάντα μιὰν ἔντονη καλλι-
τεχνικὴ ἐντύπωση καὶ πού, ὡς τονι-
κότητα, μουσικὸ διάστημα, ἀρμονία
καὶ ἀρχιτεκτονικὴ, γεμίζει πάντα μὲ
φῶς τὸ μέρος, ὅπου ἀκούεται.

Ὁ κ. Φ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδωσε
προχτὲς μιὰν ἱκανοποιητικὴν ἐρμηνεία
τοῦ ἔργου στὶς ἐντελῶς κεντρικὰς ὁ-
μως γραμμὰς.

Σὲ ἀρκετὰ σημεῖα θὰ θέλαμε πε-
ρισσότερη μέριμνα γιὰ τὴ λεπτομέ-
ρεια. Γιατὶ αὐτὴ ἡ λεπτομέρεια εἶ-
ναι ὁ πνευματικὸς καὶ ψυχολογικὸς
φορέας τοῦ μουσικοῦ - δραματικοῦ ἔρ-
γου, ποὺ ἐκκολοθεῖ. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ
τῆ περικλείνει τὶς ἰδέες, τὴ φιλοσο-
φία, τὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήμα-
τα, τὶς διάφορες συγκρούσεις καὶ ἀν-
τιθέσεις, ποὺ συναντοῦμε κατόπιν κα-
τὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ μουσικοδράματος.
Θὰ θέλαμε πλεονεκτήματα καὶ πλεονε-
κτικὰς ὁριζόμενες φράσεις καὶ συγ-
χορδίες καὶ ὄχι ἕνα ἀπότομο τέτοιο
κράτημα μόνο πρὸς τὸ τέλος τῆς εἰ-
σαγωγῆς - τὸ «κατακτάτο» καὶ πλεονε-
κτικὸν «γελοῖον» ἡ χαρακτηριστικὸν μέρος
τῶν ζυλίνων, ὅπου ὁ Βάγκνερ ζητᾷ
νὰ ζωγραφίσῃ καὶ εἰρωνευτῇ, φυσικὰ,
τὸν Μπαϊκμεσσερ - σύμβολο. (Πό-
σοι Μπαϊκμεσσερ γύρω μας, ποὺ ρου-
ποῦν ὅλη τὴν ἱκανότητα γιὰ νὰ κρατή-
σουν τὴ μικρὴ ζωούλα τους καὶ δώ-
σουν, σ' ἀντάλλαγμα, τὴν ἀρτηριο-
σκλήρωση τοῦ πνεύματος, τῶν αἰσθη-
μάτων καὶ τοῦ σώματος τους...). Θὰ
ἔβλεπα περισσότερο πάθος μὰ καὶ πε-
ρισσότερη λεπτότητα ἐκεῖ ποὺ ζωγρα-
φίζεται ἡ βανικὴ, ἡ γεμάτη ζωὴ καὶ
ἔρωτα, ἡ ἐλευθερὴ μορφή τοῦ Βάλ-
τερ Στόλτσινγκ.

Ἐπὶ τὴν ὥρην, ποὺ τὴν ὥρα καὶ
καὶ κύρια μελωδία (στὰ βιολιά) τὴν
ἐπιβίβαν τὰ ἄλλα ὄργανα παίζοντας
στὴ δυναμικὴ τοῦ φόρτε.

Τέτοιες καὶ ἄλλες λεπτομέρειες, σὲ
μουσικῇ, ὅπως αὐτὴ τοῦ Βάγκνερ, ἔ-
χουν κεφαλαῖωδη σημασία.

Ἀκολούθησε, σὲ πρώτη ἐκτέλεση,
ἡ «Σερενάτα στὴ Μουσικῇ» τοῦ δια-
σημοῦ, σύγχρονου Ἀγγλοῦ συνθέτη
Βῶγκαν Οὐίλλιαμς, γραμμὴν ἀρχι-
στρά, πάνω σὲ λόγια παρμένα ἐπὶ
τὴν 5ῃ πράξιν τοῦ «Ἐμπορίου τῆς Βε-
νετίας» τοῦ Σαίξπηρ (εἰδικὰ γιὰ
τὴ σκηνὴ τοῦ κήπου στὸ ἔργο τοῦτο)
καὶ διασκευασμένη ἀπ' τὸν ἴδιον τὸ
συνθέτη, ὅπως τὴν ἀκούσαμε χτές.

Ὁ Οὐίλλιαμς εἶναι ὁ «κατ' ἐξο-
χήν» Ἀγγλος συνθέτης, ποὺ ἀναζη-
τᾷ στὶς ἀστεϊρεύτες πηγὰς τοῦ λαϊ-
κοῦ τραγουδιοῦ τῆς χώρας του τὸ ὁ-
λικὸ τῆς δημιουργίας του. Ἀναθρεμ-
μένος στὴν Ἀγγλική, τὴ Γερμανικὴ
καὶ Ἰταλικὴ Σχολή, συνδυάζει στὴν
τέχνην του τὸν αἰσθητικὸν πλοῦτον καὶ
τὸ πνεῦμα τῶν σχολῶν αὐτῶν, χωρὶς
ὡστόσο - καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο -
ἡ τέχνην του αὐτὴ νὰ ἐμφανίσῃ ἕνα
κράμα αἰσθητικῆς καὶ τεχνοτροπίας,
γιατὶ ἀπλοῦστα ὁ πόθος του γιὰ
τὴ δημιουργία μιᾶς ἐθνικῆς μουσικῆς
καὶ ἡ προσπάθειά του, ποὺ τείνει στὸν
ἀποκλεισμὸν ξένων ἐπιδράσεων, δια-
τηροῦν ἀμόλυτον τὸν προσωπικὸν χα-
ραχτήρα τῶν δημιουργημάτων του,
ποῦ, ὅπως ἀναφέραμε, πηγὴ ζωντανῆ
τους εἶναι τὸ λαϊκὸν τραγοῦδι τῆς
Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας.

Ἡ προχθεσινὴ σύνθεσις τοῦ Οὐί-
λλιαμς γεμάτη λυρισμὸν, μιᾶ μὲ τὴν
ὠμορφιά - ὠμορφιά στὴ μουσικὴ σκέ-
ψη καὶ στὸ γράμμα - ποὺ κλείνει μέ-
σα τῆς. Αὐτὰ ἄλλωστε εἶναι τὸ γα-
ραχτηρικὸν τῆς τέχνης τοῦ Οὐίλλια-
μς: ἡ ὠμορφιά!

Ὁ κ. Οἰκονομίδης μᾶς ἔδωσε μιὰ
καλὴ ἐκτέλεση τοῦ ἔργου. Θὰ ἦταν
ἐνδιαφέρον ἂν ὁ κ. Οἰκονομίδης μᾶς
ἔδινε μιὰ ἐπ' τὶς συμφωνίας τοῦ συν-
θέτη τὴν «Λόντον Σύμφωνον» π. χ. ἢ
τὴν «Σὴ Σύμφωνον». ποὺ ἔχει καὶ χο-
ρωδία. Διψᾷ τὸ καινὸν μας πιά γιὰ
τέτοια, καινούργια ἔξοχα, ποὺ θὰ «τα-
ράξουν» κάπως τὸ τέλμα τῶν σημε-
ρινῶν προγραμμάτων καὶ τῶν συμ-
φωνικῶν μας ἐκτελέσεων.

Μὲ εὐχαρίστηση ἀκούσαμε μιὰ
Συμφωνικὴ εἰκόνα τοῦ Κύπριου, συν-
θέτη κ. Σολ. Μιχαηλίδου, ἐμπνευσμένη
ἀπ' τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ
Κ. Παλαμά καὶ μὲ τὸν τίτλον «Τὸ πα-
νηγύρι τῆς Κακάθας».

Ἡ μέγρι σήμερα ἐπιφορὰ τοῦ κ.
Μιχαηλίδου στὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ ζωὴ
(στὰ ἐπίπεδα τῆς μουσικῆς δημιουρ-
γίας καὶ τῆς συγγραφῆς μουσικῶν ἐπι-
σθαιῶν) εἶναι ἀξιόλογη. Γεμάτος ἐνθου-
σιασμοῦ καὶ ἐνθουσιᾶς, γνωρίζει ὁ
μουσικὸς μας αὐτὸς νὰ δῶν μιὰ μορ-
φή καὶ μεταβάλλῃ σὲ οὐσιαστικὸν πε-
ριοχόμενον τοὺς ἐνθουσιασμοὺς του αὐ-
τοῦς, ἀξιοποιῶντας τους μὲ τὴ βοή-
θεια τῆς στοχαστικότητάς του, τοῦ
πνεύματος καὶ τῶν γνώσεών του.

Ἡ προχθεσινὴ του σύνθεσις παρο-
σιάζει μιὰν ἀξιοσημειώτη ἐνότητα, ὡς
ὅλο, καὶ ἕνα ἐνδιαφέρον στὰ ἐπίπεδα
ρυθμικῆς καὶ ἀρμονίας.

Βρίσκω, πῶς ὁ κ. Μιχαηλίδης δὲν
ἐκμεταλλεύθηκε ὅσο θάπρεπε τὸ ση-
μεῖον τοῦ στίχου τοῦ λοιπῆ, ποὺ λέ-
ει: «Καὶ, νά, στ' ἀπλόχωρον λειθάδι,
στ' ὀλόχωρον, στ' ὀλανθισμένο, με-
θάει καὶ σκούζει καὶ φρενιάζει τῆς
γυφτουργιάς τοῦ Πανηγύρι, τοῦ Πανηγύ-
ρι τῆς Κακάθας». Ὑπάρχει ἐδῶ κάτι
τὸ στατικὸν στὴ μουσικῇ. Ζητᾷ κανεὶς
κάτι πλεονεκτήματα καὶ πηγάδι, κά-
ποιο ξέσπασμα καὶ κάποια ζάλη, ποὺ
νὰ κλείνῃ τὴν ψευτιά καὶ τὴν ἀλή-
θεια, τὴ συμβατικὴν χαρὰ καὶ τὸ κέ-
φι μὲ τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ θαυμάτου
πόνου, ποὺ κρύβει ἕνας ὅποιος χορὸς
ἢ τραγοῦδι.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης τοποθέτησε ὁμοίως
ὄλοισιν τὸ ζήτημα. Ξεκινῶντας ἐπὶ τὴν
εἰκόνα καὶ τὴν περιγραφὴν, μπαίνει μὲ
πραγματικὴν τέχνην στὶς σφαίρας περισ-
σότερον τῆς ἀπόλυτης μουσικῆς, καὶ
ζητᾷ, κλεισμένος στὶς σκέψεις του, νὰ
δώσῃ «σωτερικὰ» τὸν ὄλον «... γιατί
ἡ Λευτεριά, ἡ θεοτὴ πῶχει τὴ δύνα-
μην νὰ κάνει καὶ τὴν κακία θείαν, τοὺς
ἐλεῖψει κι' ἡ Λευτεριά στὸ μολυσμένο
ἀέρα μέσα, στὶς πολιτείες καὶ στὰ
χωριά... Μπάσταρδοι, ψευτεῖς, κλέ-
φτες, πόρνοι...».

Ὁ κ. Οἰκονομίδης διηύθυνε μὲ κα-
τανόησιν τὴ σύνθεσιν τοῦ κ. Μιχαηλί-
δου παρουσιάζοντας συνάμα μιὰν ὀρ-
χήστρα πειθαρχημένη καὶ ἰσορροπη-
μένη.

Στὸ 6' μέρος τοῦ προγράμματος,
ἀκούσαμε τὴν Πέμπτη Συμφωνία τοῦ
Μπετόβεν.

Ἡ ἐκτέλεσις ἡ προχθεσινὴ τοῦ μπε-
τοβενικοῦ τοῦτου ἀριστοτεχνήματος
δὲν ἦταν ἐπ' τὶς πλεονεκτήματα, ποὺ
μᾶς ἔχει δώσει ὡς τὰ σήμερα ὁ
κ. Οἰκονομίδης.

Δὲν ὑπῆρχε ἀρχιτεκτονικὴ στὸ «στὴ
σιμον» (κυρίως στὸ α' μέρος) καὶ ἡ
ὀρχήστρα ἔπαιξε χωρὶς τὴν ἀπαραί-
τητη συνοχὴ καὶ ρυθμικὴ ἀκρίβεια.

Δ, Α, Χ

Η ΒΡΑΔΥΝΗ

Σάββατον, 2 Αύγουστου 1947

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΤΗΣ Κ. ΑΛ. ΛΑΛΟΥΝΗ

Σ' αὐτὴ τῇ συναυλίᾳ τῆς Δευτέρας, ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἀποσποῦσαν δύο ἔργα, πού δίνονταν γιὰ πρώτη φορά, τοῦ Ἑλληνο-Σόλωνος Μιχαηλίδου «Τὸ Πανηγύρι τῆς Κοκάδας» καὶ τοῦ Ἄγγλου Οὐίλλιαμς «Σερενάτα στὴ Μουσικὴ», πού εἶχαμε ξανακούσει, νομίζω, στὴ Συναυλία Ἀγγλικῆς Μουσικῆς, πού εἶχε δοθῆ πέρυσι στὰ «Ὀλύμπια», ἀλλὰ μὲ τραγοῦδι, ὅπως εἶναι γραμμένη πρωταρχικά.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης εἶναι ὁ γνωστότατος πιά Κύπριος συνθέτης καὶ μουσικολόγος καὶ πολλές φορές μοῦ ἔχει δώσει τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀσχοληθῶ μὲ τὴν διπλὴ του προσωπικότητα, τοῦ σοφοῦ μουσικολόγου ἀπ' τὴ μιά, τοῦ ἐμπνευσμένου συνθέτη, ἀπ' τὴν ἄλλη. Κι' αὐτὴ τὴ φορά, ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα μᾶς ἔδωσε ἓνα ἄκομα ἔργο του πού ὁ συνθέτης ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» τοῦ Ποίσημα—τὸ «Πανηγύρι τῆς Κοκάδας», μιὰ συμφωνικὴ εἰκόνα ἐντεῖνη καὶ εὐγλωττη, ὅπου τὸ περιγραφικὸ στοιχεῖο συνδυάζεται μὲ τὸ δραματικόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ λυρικόν — τελευταῖο μέρος — καὶ ὁ μουσικός γίνεται ἔτσι ὁ πῖο τέλειος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ποιητῆ. Οἱ ἀρχαῖοι ἑλληνικοὶ τρόποι, ἡ βυζαντινὴ τεχνολογία σὲ ὠρισμένα μέρη, οἱ ἰδιότυποι ἀναπτύξεις καὶ ἡ τεχνικὴ ἐνορχήστρωσις δείχνουν γιὰ μιὰ φορά ἄκομα τὴν ξεχωριστὴν προσωπικότητα τοῦ κ. Μιχαηλίδου καὶ ἡ φροντισμένη ὅσο καὶ ἐκφραστικὴ ἐρμηνεία τοῦ κ. Οἰκονομίδου καὶ τῆς ὀρχήστρας μὲ σόλο βιολί τὸν κ. Κολόση, ἀπέσπασε τὰ πῖο ἐνθουσιώδη νειροκροτήματα. Συνθέτης καὶ ἀρχιμουσικός ἐγίνον ἀντικείμενα θεομῶν ἐκδηλώσεων.

Ὁ Βέγκον Οὐίλλιαμς, πού θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλειότερος τῶν συγχρόνων Ἄγγλων συνθετῶν, ἔχει γράψει μουσικὴ γιὰ τὸν «Ἐμπορὸ τῆς Βενετίας» τοῦ Σαίξπηρ καὶ ἡ «Σερενάτα στὴ Μουσικὴ» πού ἀκούσαμε προχθές εἶναι ἓνα κομμάτι προσωρισμένο νὰ συνοδεύῃ τὴν σκηνὴ τοῦ κήπου, ὅπου ὁ Σαίξπηρ γράφει τὸν ὠραιότερον ὕμνον πού γράφηκε ποτὲ γιὰ τὴ Μουσικὴ. Τὰ θεῖα ἐκεῖνα λόγια τοῦ Σαίξπηρ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ ὑπογραμμισθοῦν καὶ νὰ σχολιασθοῦν καλὴ λίτσα. Ὁ κ. Οἰκονομίδης καὶ ἡ ὀρχήστρα κοτῶρθωσαν ν' ἀποδώσουν ὅλη τὴν ποιητικὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ ἔργου, ὅλη τὴν ὄνειρώδη λεπτότητα αὐτῆς τῆς μουσικῆς πού εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σύγχρονα ἀριστοτεχνήματα.

Στὴν ὁρχή τοῦ προγράμματος μιὰ ζωηρὴ ἐρμηνεία τῆς Εἰσαγωγῆς τῶν «Ἀουιτρονίου Διστῶν» Στὸ τέλος ἡ «Πέυτη» τοῦ Μπετόβου. Οἱ πολυφθεῖς ἀκροατῆς δὲν μπορούσαν νὰ παραύουσαν οὔτε ἀπὸ τὸ πρῶτον οὔτε ἀπὸ τὸ δεύτερον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΑΛΟΥΝΗ

ΙΟΥΛΙΟΥ 1947

ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ

Μετά πολλῆς λύπης πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ὀρχήστρα τοῦ Συλλόγου Συναυλιῶν Λεμεσοῦ διελύθη, τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, Διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου Λεμεσοῦ, δηλώσαντος ἤδη εἰς τὰ μέλη ὅτι παραιτεῖται τῆς διευθύνσεώς της.

Εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ κ. Μιχαηλίδης προσέφερε ὅλως διόλου ἀφιλοκερδῶς καὶ μόνον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μουσικῆς κινήσεως ἐν τῇ πόλει μας, τὰς ὑπηρεσίας του, καὶ ἐχώρησε

πράγματι διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν ὀργανωσίν τῆς ἐν λόγῳ ὀρχήστρας, θυσιάζων οὐχὶ μόνον πολὺτιμον καιρὸν ἀλλὰ καὶ ὑλικά συμφέροντα.

Ἡ ἔλλειψις ὅμως ἐνδιαφέροντος εἰς μίαν πόλιν ἣτις καὶ θε ἄλλο παρὰ τοιαύτας εὐγενεῖς προσπαθείας δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ, ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ ὀδηγήσῃ ἐν τέλει εἰς τὴν ἀπαγοήτευσιν καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν ἐνός ἔργου, τὸ ὑποῖον ἀσφαλῶς ἦτο ἀνώτερον καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ψυχοσυνθέσεώς μας.

Σόλων Μιχαηλίδης

Ἐθόρυβα κατέβηκε προχθές τὴν Κυριακὴ ἀπὸ τὸ πλοῖο ὁ μεγάλος μας Μουσουργός, τὸ Κυπριακὸ μας διαμάντι ὁ Σόλων Μιχαηλίδης. Κι' ἄθόρηβα ἀναχώρησε ἀμέσως στὸ μικρὸ κι' ὄμορφο χωριὸ — τὰ Μαντριά — γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει κάποια ξεκούραση. Οὔτε κἂν προλάβουμε νὰ τοῦ σφιξοῦμε τὸ χέρι, καὶ νὰ τοῦ δώσοῦμε τὸ εὐχαριστῶ τῆς Κύπρου μας, γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ, ἣς συγκινήσεις καὶ τὴ χαρὰ ποὺς μᾶς πρόσφερε, κατὰ τοὺς τελευταίους 8 μῆνες.

Ἔστω κι' ἀπὸ μακρὰ ἄς δεχθεῖ τώρα τὸ χαιρετισμὸ καὶ τὸ εὐχαριστῶ. Εἶναι τὸ εὐχαριστῶ ἑνὸς λαοῦ πρὸς ἕνα λαμπρὸ παιδί του

Στὸ Σόλωνα μας τιμὴ καὶ δόξα. Ἡ Πατρίδα τὸν εὐγνωμονεῖ καὶ μὲ σιοργὴ τὸ κάθε του βῆμα παρακολουθεῖ.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΣΤΟ ΩΔΕΙΟΝ ΗΡΩΔΟΥ

ΤΗΣ κ. Σ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Είνε αξιοπρόσεχτο φαινόμενο το ότι τα έλληνικά μουσικά έργα παίρνουν μέσα στο χώρο του αρχαίου θεάτρου ένα ξεχωριστό αποκαλυπτικό φως. Υπάρχουν νόμοι οίσηθητικοί ασύλληπτοι, που επιβάλλουν σε κάθε περιστάσι την ισχύ τους. Γι' αυτό σήμερα θα μιλήσω πριν απ' όλα για τη «Ρωμαϊκή Σουίτα» του Καλομοίρη, και το «Πανηγύρι της Κακάβας» του Σόλων Μιχαηλίδη, που άκούσαμε στις δύο τελευταίες συναυλίες της Κρατικής Ορχήστρας.

Από τις πρώτες ομολογίες πίστεως του έθνικού μας συνθέτη, η «Ρωμαϊκή Σουίτα» του Καλομοίρη, κατοικιώνει και σήμερα περιφανώς — σαράντα ολόκληρα χρόνια μετά την πρωταρχική της δημιουργία — στην ιστορία της Νεοελληνικής Αναγεννήσεως ένα θριαμβευτικό σταθμό και μαζί μια σημαντική αφετηρία. Μέσα στην απαρασάλευτη γενική γραμμή του έθνικού ιδανικού του, που ακολουθεί μ' έναν ιερό φανατισμό, ο Καλομοίρης του 1906, του 1937 και του 1947 διατηρεί αναλλοίωτη τη σφραγίδα της δικής του μουσικής ιδεολογίας, της δικής του αισθητικής, της δικής του τεχνοτροπίας, που τον οδηγούν στη λυρική αποκάλυψη των πεπρωμένων της φυλής μας. Από το έργο αυτό της πρώτης του ακόμα δημιουργικής νεότητας, τη «Ρωμαϊκή Σουίτα», οι προοπτικές μεγαλόπνευστες φράσεις, ο άδολος αυθοραπισμός της άδιαστης εμπνεύσεως, και πριν απ' όλα η «πίστις» αυτή ή μεγάλη ζωοδοτεία, η μεγάλη κινητήρια δύναμις των ατόμων και των εθνών, συγκλονίζουν τον ακροατή, που διαβλέπει μέσα στην άνθισμένη παιρθενιά της πρωτόφαντης ούτης τέχνης τον θαυμαστό και όλως αυθόρμητο μουσικό δημιουργό που στήνει τελειωτικά περίλαμπρο το παλάτι του επάνω στα κλυδωνισμένα κύματα. Τί σύμβολο βαρυσήμαντο ή προγραμματική αυτή κατακλείδα της «Ρωμαϊκής Σουίτας»! Ο Καλομοίρης του 1937 με όλη την περίτεχνη ανθεώρησι του έργου του, σεβάσθηκε απόλυτα την πρωταρχική αγιότητα των θεματικών εμπνεύσεων του Καλομοίρη του 1906, που πηγάζουν απ' τις ακένωτες πηγές των Έλληνοβυζαντινών αιώνων, την άνθησι του έθνικού φολκλωρισμού, και τα προαιώνια σύμβολα της έθνικής ψυχής. Γι' αυτό η «Ρωμαϊκή Σουίτα» έζησε και θα μείνη για πάντα ένα έργο άρτιο κι' αποκρυσταλλωμένο.

Μα ο Καλομοίρης δεν είχε μόνο ο εμπνευσμένος Όμηγος που άνοιξε το μεγάλο έθνικό δρόμο στους έπερχομένους Νεοέλληνες συνθέτες. Είχε μαζί και ο έμψυχωτής που αποκάλυψε σε όλους με τη δημιουργική λατρεία του στον Παλαμά, την ανυπολόγιστη σημασία που έχει για την εκδήλωσι στη Νεοελληνική τέχνη το έργο του μεγάλου έθνικού Ποιητή μας. Η έκλογή της δυναμικής σελίδας «Το Πανηγύρι της Κακάβας» από τον διαλεκτό Νεοελληνα συνθέτη Σόλωνα Μιχαηλίδη, έρχεται να τροφοδοτήσει την εμπνευσι του μουσικού με πλουσιώτατα περιγραφικά στοιχεία, να δυναμώσει τη δραματική του έξαρσι, και ν' ανάδειξη στη δεκάτη δύναμι όλες τις άρετές που τον διακρίνουν. Οι άρετές αυτές είναι διανοητικές κι' αισθαντικές εξίσου. Ο κ. Σόλων Μιχαηλίδης, γνωστός σε όλους συνθέτης και μουσικολόγος, γεννήθηκε στην Κύπρο στα 1905 και σπούδασε στο Παρίσι άνωτερη σύνθεσι και διεύθυνσι ορχήστρας στη «Σκουόλα Καντόρουμ». Έγραψε ένα συμφωνικό ποίημα «Η ζωή έν τάφω», μιά Καντάτα «Ο Τάφος» για σοπράνο, μπάσο, χορωδία και ορχήστρα, τὰ «Βυζαντινά σκίτσα» για έγχορδα, ένα συμφωνικό ποίημα για φλάουτο σόλο και έγχορδα, μουσική για τη «Μήδεια», «Ηλέκτρα», «Ιφιγένεια έν Ταύροις» κ. ά.

Στο «Πανηγύρι της Κακάβας» ο Μιχαηλίδης φανερώνεται ένας έντονος μουσικός ζωγράφος με αναπαραστατική δύναμι στις εικόνες που ζετυλίγει με ζωτικώτατο οίστρο και ρυθμικές δυναμικότητες, με βαθειά αισθαντική συγκίνησι, δραματισμό έκφράσεως και θερμό εϋγενικό παλμό. Επιβάλλεται και κατακτά την έκτιμησι με γνήσια κι' άνόθευτα μουσικά μέσα. Στην υπέροχη σελίδα που διάλεξε από το «Δωδεκάλογο του Γύφτου» του Παλαμά, βρίσκει όλες τις εύκαιρίες ν' αποκάλυψη τον έσωτερικό του κόσμο και τη δύναμι που τον διαπνέει. Το μοτίβο των Γύφτων, συναρπάζει με τον αίφνιδιαστικό ρυθμό του, γεμάτο από ένα διονυσιασμό παράφορο. Κι' ο θλιμμένος βυζαντινός χαρακτήρας που διέπει την περιγραφική μουσική της όλης εικόνας, προσδίνει ένα ιδιότυπο θέλγητρο στη διαγραφή των ποιητικών κόσμων που εισηγείται ή μουσική σε μιάν ελεύθερη αλλά και στοχαστική αναπαράστασι.

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Ο ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΣ

κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ἐν σχέσει μέ τόν καθηγητήν τῆς Μουσικῆς κ. Σολ. Μιχαηλίδην, ὅστις ἐπιστρέφει ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τήν πόλιν μας ἀφοῦ ἐπεράτωσε τήν ὑποτροφίαν του, πληροφοροῦμεθα τὰ ἑξῆς :

Τήν 17 Ἰουλίου ἐξετελέσθησαν ὑπό τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν ὑπό τήν διεύθυνσιν τοῦ κ. Εὐαγγελάτου τὰ «Βυζαντικά Σκίτσα».

Συμφωνικά ἔργα του ἐπίσης θά ἐκτελεσθοῦν προσεχῶς εἰς Παρισίους ὅπου ὁ Κύπριος συνθέτης προσκληθεῖς ἔλαβε μέρος εἰς τήν Κριτικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Διπλωματικῶν Ἐξετάσεων τῆς Συνθέσεως τοῦ περιφήμου Ὁδείου «Σεζάρ Φράνκ» (Σκόλα Καντόρουμ).

Ἀπόψε ὥρα 11 μ.μ. θά μεταδοθῆτ γαλλιστὶ ὀμιλία του ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς λαϊκῆς μουσικῆς ἐπὶ βραχέων κυμάτων μ. 31.88, 40.54, 41,64 μετὰ μουσικῶν ἐκτελέσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΕΝΟΣ ΚΥΠΡΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΟΥ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, Φεβρουάριος.— Θά ήτο σοβαρά παράλειψις καθήκοντος πρὸς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Κύπρον ἰδιαιτέρως, ἡ τήρησις μετρίοφρονος σιγῆς ἐπὶ τῶν ἀξίων παντὸς ἐπαίνου — καὶ θαυμασμοῦ — προσπαθειῶν εἰς τὰς ὁποίας προβαίνει ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς δαφνώσιον ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς ὁ ἐν Λονδίῳ ἀπὸ τινος εὑρισκόμενος ὡς ξένος τοῦ «Βρετανικοῦ Συμβουλίου» γνωστὸς Κύπριος συνθέτης καὶ συγγραφεὺς κ. Σὺλῳν Μιχαηλίδης, διευθυντῆς τοῦ ᾠδείου Λεμεσοῦ. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἐπροκάλεσε τὴν ζωηροτέραν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μουσικοὺς ἀγγλικούς κύκλους μετὰ τοὺς ὁποίους ἤλθεν εἰς ἐπαφὴν, ὄχι μόνον διὰ τὰς αὐθεντικὰς πληροφορίας πού ἔδωκεν εἰς εἰδότας καὶ μὴ ἐπὶ τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς καὶ Κυπριακῆς μουσικῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἐν γένει μουσικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δυσκαταγώνιστον κύρος τῆς φωτεινῆς του γνώμης. Τὸ δῖονον διεύθυνεν τοῦ «Ἀρμονία τῆς Σύγχρονης Μουσικῆς» — διὰ τὸ ὅποιον μοῦ ὠμίλει πρό τινος μετὰ ἀνεπιφύλακτον θαυμασμὸν ὁ διακεκριμένος Ἕλληνας συνθέτης κ. Π. Πετρίδης — ἐξετιμήθη τόσον πολὺ ἐδῶ, ὥστε μέγας Ἀγγλικὸς Οἶκος ἀνέλαθε τὴν ἐκδόσιν του ἀγγλιστί. Γενικῶς κρίνεται ὡς τὸ πληρέστερον τοῦ εἴδους του εἰς τὴν παγκόσμιον μουσικολογίαν. Πληροφοροῦμαι ὅτι θὰ ἐκδοθῆ συντόμως καὶ γαλλιστί, διότι — ὅπως ἐπίσης μοῦ ἔλεγεν ὁ κ. Πετρίδης — οὐδὲ εἰς τὴ γαλλικὴν ὑπάρχει παρομοίαις πληρότητος καὶ μεθοδικῆς ἀναλύσεως ἔργον ἐπὶ τοῦ θέματος.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἐξαιρετικῆς εἰδημοσύνης μετὰ τὴν ὅλιαν παρουσιάσει ται εἰς τὸ βιβλίον ἡ ὅλη ἐξέλιξις τῶν ἀρμονικῶν τρόπων μετὰ τὰς διαφόρους τεχνολογίας τῶν νεωτεριστῶν, ἰδιαιτέρως σημασίαν ἔχει ἡ ἐργασία τοῦ κ. Μιχαηλίδου διὰ τὴν μελέτην τῆς λαϊκῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Κυπριακῆς. Δυνατὸς ἐρευνητῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θεωρητικῶν καὶ θαυρῶν γνώσεως τῆς Βυζαντινῆς ὕμνωδιαις καὶ τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, εἶναι εἰς θέσιν νὰ εὐρίσκη εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄλουος τοὺς γενικοὺς χαρακτήρας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ νὰ διαθέλη τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ὡς ζωτικὸν παράγοντα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ Κυπριακοῦ τραγουδιοῦ, συμφασμένου φυσικὰ μετὰ τὴν ἀνατολικὴν ἐπίδρασιν πού δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ δεχθῆ ἀπὸ τὴν ἐπασην τῆς Νήσου μετὰ τοὺς γύρωθεν λαούς. «Ἡ μελέτη τοῦ Κυπριακοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, λέγει πολὺ ὀρθά ὁ κ. Μιχαηλίδης, εἶναι μελέτη αὐτοῦ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ λαϊκὴ μουσική, ὅπως καὶ ἡ Βυζαντινὴ μουσική, εἶναι συνέχεια τῆς ἀρχαίας παραδόσεως. Πολλὰ μάλιστα λαϊκὰ κυπριακὰ τραγούδια εἶναι μορφολογικῶς ἀρτιώτατα λαϊκὰ δημιουργήματα μετὰ ἀληθινὴν κλασικὴν διαμόρφωσιν τῶν μουσικῶν φράσεων».

Ἄτυχῶς μικρὰ ἕως τῶρα ἔχει γίνεαι ἐργασία διὰ τὴν συστηματικὴν καὶ ἐγκυρον διαφώτισιν τῶν ξένων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰδικῶν, ἐπὶ τοῦ λαϊκοῦ μουσικοῦ μας θησαυροῦ. Εἴτε λόγῳ τοῦ ἀποκλειστικοῦ ἐνδιαφέροντος μετὰ τὸ ὅποιον ἐπιδιώκεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ εὐρυτέρα εἰς τὰς ἄλλας χώρας διάδοσις τῆς νεωτέρας Ἀγγλικῆς μουσικῆς — (κινήσις εὐλόγως ἀντίθετος ἐκείνης πού παρετρεπεῖτο κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος) — εἴτε καὶ λόγῳ ἰδικῆς μας ἀδιαφορίας, ἡ μουσικὴ Ἑλληνικὴ κίνησις εἶναι πολὺ ὀλιγον γνωστὴ εἰς τὴν χώραν τοῦ Βντῆ, τοῦ Purcell, τοῦ Boyce καὶ τοῦ Elgar.

Εἶναι αὐτὸ μίαι ἔλλειψις διὰ τὴν ἄρσιν τῆς ὁποίας δικαιούμεθα ν' ἀποβλέπωμεν μετὰ τὰς μεγαλυτέρας ἐλπίδας εἰς τὴν πολυτίμον ὀργάνωσιν τοῦ Βρετανικοῦ Συμβουλίου. Ἡ συμβολὴ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν τοῦ Κυπρίου μουσικολόγου καὶ — ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ — τοῦ διακεκριμένου συναδέλφου του κ. Πετρίδης, δημιουργεῖ κρίσεις ἀμοιβαίας καλλιτεχνικῆς κατανοήσεως μεταξὺ τῶν δύο λαῶν.

Ἡ μέχρι τοῦδε προσπάθεια τοῦ κ. Μιχαηλίδου περιλαμβάνει, πλην ἄλλων διαθημάτων καὶ συνομιλιῶν του μετὰ εἰδικῶν, διαλέξιν εἰς τὴν πόλιν Βουρν-

mouth με θέμα: «Ἡ Μουσικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος». Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων κατελέγετο καὶ ὁ Διευθυντῆς τῆς Παιδείας. Ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ ὁ κ. Μιχαηλίδης διηύθυνε κατόπιν προσκλήσεως τὴν ὀρχήστραν τῶν Ἰνστιτούτων τῆς πόλεως.

Εἰς περιοδείαν του εἰς τὴν Β. καὶ Β. Δ. Ἀγγλίαν (Μάντσεστερ, Λίβερπουλ κ. ἄ.) ὠμίλησεν εἰς πλείστας περιπτώσεις περὶ Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἴτε πρὸς μουσικοὺς, εἴτε πρὸς σπουδαστάς.

Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην, 19 Φεβρουαρίου, κατόπιν προσκλήσεως παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Trinity College of Music τοῦ Λονδίνου, ὠμίλησεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ᾠδείου μετὰ θέμα: «Modern Greek Music» (Σύγχρονος Ἑλληνικὴ Μουσικὴ). Εἰς τὴν διάλεξιν ἡ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ μίαν καὶ πλεον ὥραν καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξετελέσθησαν ἔργα τῶν Λαμπιέλ, Καλομοίρη, Πετρίδης, Καζάσσογλου καὶ Σ. Μιχαηλίδου, παρέστη ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον ἀποτελούμενον ἀπὸ ἔγκριτα μέλη τῆς Ἀγγλοελληνικῆς κοινωνίας, ἀπὸ Ἀγγλοὺς καθηγητὰς καὶ σπουδαστάς τῆς μουσικῆς, δημοσιογράφους κλπ. Παρίσαντο ἐπίσης ὁ διαπρεπὴς Ἀγγλος συγγραφεὺς μουσικῶν βιβλίων κ. Eric Blom, μουσικὸς κριτικὸς τοῦ «Ταχυδρόμου τοῦ Μπέρμιγχαμ» καὶ τοῦ «Μαγνηστριανοῦ Φύλακος» καὶ Διευθυντῆς τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς νέας ἐκδόσεως τῆς Μεγάλῃς Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Grove, ὁ Ἕλληνας συνθέτης κ. Πετρίδης, ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναοῦ τοῦ Λονδίνου Ἀρχιμ. κ. Βίρθος κ. ἄ.

Μετὰ τιμητικωτάτην εἰσηγήσιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσικοῦ Κολλεγίου ὁ ὁποῖος τὸν παρουσίασεν ὡς «αὐθεντίαν εἰς τὰ τῆς συγχρόνου μουσικῆς» καὶ ἀνέφερε μετὰ θαυμασμὸν τὸ ὡς ἀνω δῖονον βιβλίον καὶ τὰς ἄλλας ἐργασίας του, ὁ κ. Μιχαηλίδης διεξήλθε τὸ θέμα του μετὰ ὑπερόχου ἰκανότητος, τὴν ἐκ τῆς ὁποίας ἐντύπωσιν τοῦ ἀκροατηρίου ἠρμήνευσεν ἀρίστα ὁ Principal τοῦ Trinity College δταν ἐγερεθῆς μετὰ τὸ πέρας τῆς διαλέξεως καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ὀμιλήτην εἶπεν: «Ἀισθανόμεθα τὸν μεγαλύτηνον θαυμασμὸν διὰ τὴν θαθεῖαν σας ἐπιστημοσύνην καὶ εἰς μὲθα ὑπερήφανοι ὅτι συγκαταλέγομεν ὡς ἑταῖρον μέλος τοῦ Κολλεγίου μας ἕνα Ἕλληνα ὅπως σεῖς».

Τὴν διάλεξιν διεφώτιζε πλοῦτος μουσικὸν παραδειγματῶν.

Λίαν προσεχῶς ὁ κ. Μιχαηλίδης θὰ ὀμιλήσῃ ἐκ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τοῦ Λονδίνου μετὰ θέμα: «Λαϊκὴ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ», ἐντὸς δὲ τοῦ Ἀπριλίου θὰ δοθῆ ὑπὸ τοῦ ἴδιου εἰς τὴν Βασιλικὴν Σκωτικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Μουσικῆς τῆς Γλασκώβης διάλεξις παρομοία τῆς εἰς τὸ Trinity College δηλ. τεχνικῆ καὶ ἐπιστημονικῆ. Κατ' αὐτὴν θὰ ἐκτελεσθοῦν ἔργα Ἑλλήνων μουσουργῶν, ἄλλων ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀντεπροσωπεύθησαν κατὰ τὴν διάλεξιν τοῦ «Τρίντυ Κόλλετζ».

Ἐνὸς τριῶν ἡμερῶν θὰ παιχθοῦν ὀπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Β.Β.С. τὰ «Δύο Βυζαντινὰ Σκίτσα» του, τῆς δὲ 23ην Ἀπριλίου θὰ ὀμιλήσῃ ὁ κ. Μιχαηλίδης περὶ Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἰς τὸ Greek House τοῦ Λονδίνου. Εἰς τὴν διάλεξιν αὐτὴν θὰ ἐκτελεσθοῦν ἐπίσης ὑποδειγματικὰ ἔργα Ἑλλήνων μουσουργῶν.

Ἐπάρχει μεγάλη ἐλπίς ὅτι τὴν 25ην προσεχούς Μαρτίου θὰ δοθῆ ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Β.Β.С. συναυλία Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Τέλος δὲν πρέπει νὰ παραλείψω τὴν πληροφορίαν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν νέαν ἐκδόσιν τῆς μνημειώδους Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Grove, ὅτι ὁ διευθυντῆς τῆς κ. Blom ἐζήτησε τὴν συνεργασίαν τοῦ κ. Μιχαηλίδου εἰς ἄρθρα ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς. Ἡ τιμὴ εἶναι ἐξαιρετικὴ. Ὁ μόνος μέχρι τοῦδε Ἕλληνας συνεργάτης τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας ὑπῆρξεν ὁ πρό τινος ἀποδιώσας διακεκριμένους μουσικολόγους Δ. Καλδοκορέσης.